רעזולטאַט פון די קהלה-וואַהלען אויף דער פּראָווינץ

Lodzer Tageblat № 117 | Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem | פּרייז 40 גראָשען

לאָדזשער טאָגעבלאַט

היינט 16 זייטען

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 100-57, פון אַדמיניסטראַציע 100-47.

דאָנערשטאָג, פּ' נשא ה' סיון תרצ"א || 21 maja 1931 r. || 24-טער יאָהרגאַנג

יודען וועהלער! ערפילט אייער חוב!

מיטוואָך, דעם 27. מאי ווערט ענטשידען דער גורל פון דער יודישער קהלה אין לאָדז. אויב איהר ווילט מאַכען אַ סוף צו דעם שעדליכען צושטאַנד, אין וועלכען די „אגודה" מיט איהרע מיטהעלפער האָבען אריינגעבראַכט די קהלה אין משך פון די לעצטע יאָהרען. אויב איהר ווילט ראַטעווען די קהלה פון דער צערשטערונג, וואָס ס'דראָהט איהר דורך דעם בעריהמטען פאַראַגראַף 20, — מוזט איהר שטימען פאַר דער ליסטע פון ציוניסטישען וואַהל-קאָמיטעט, אויף וועלכער עס פיגורירען שטאָלצע און טרייע נאַציאָנאַלע יודען, אויסגעפּרובטע דורך זייער לאַנגיעהריגע נאַציאָנאַלע און געזעלשאַפטליכע אַרבייט, וואָס וועלען אָפּהיטען דעם נאַציאָנאַל-רעליגיעזען כאַראַקטער פון דער יודישע קהלה און וועלען זאָרגען דערפאַר, אַז די קהלה זאָל בעפרידיגען אַלע בעדערפענישען פון דער יודישער בעפעלקערונג! דאָס איז די ליסטע — 12

אונזערע קאַנדידאַטען זענען:

12

1) **מרדכי חיים רומקאָווסקי**
ג. פּרנס, מיטגליד פון ציוניסט. פּאַרטיי-ראַט אין פּוילען, מיטגליד פון ציוניסטישען קאָמיטעט, מיטגרינדער און פאָרזיצער פון העלענובעק, „יוגענד בורסע" און „פּ"מאַץ".

2) **אַלעקסאַנדער יאַעל**
פּרעזידיום-מיטגליד פון ציוניסטישען קאָמיטעט, ג. פּרנס, לאַווניק פון מאַגיסטראַט, פאָרזיצער פון „חשמונאי".

3) **משה לימאַן**
פּרעזידיום-מיטגל. פון ציונ. קאָמיטעט, מיטגל. פון ציונ. צענטר.-ביוראָ, „עת לבנות" אין פּוילען, פּרעז. מיטגל. פון העבר. ליטעראַטן-פעראיין

4) **סאַמועל פּאָוסט**
וויצע-פאָרזיצער פון „אָרט", מיטגליד פון „קרן-היסוד" קאָמיטעט.

5) **קלמן לעווענטאַל**
מיטגליד פון ציוניסט. קאָמיטעט, יושב ראש פון ועד בית הכנסת „ד'וואָלין", פּרעזידיום-מיטגליד פון וואַיאַזשאָרען-פעראיין.

6) **זאב וואָלף האַלבערשטאַט**
מיטליד פון ציוניסטישען קאָמיטעט.

7) **יונה ראָזען**
פערוואַלטונגס-מיטגליד פון פאַבריקאַנטען-פעראיין, ראַטמאַן אין דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער.

8) **לייב אָוריסאָן**
פּרעזידיום-מיטגליד פון ציונ. קאָמיטעט, ג. פּרנס, וויצע-פאָרזיצער און מיטגרינדער פון „העלענובעק", „פּאָמאָץ" און „בורסע"

9) **מנחם קירשבוים**
עהרען-פאָרזיצער פון קליינהענדלער און טאָרג-שטעהער-פעראיין.

10) **פּנחס גערשאָווסקי**
מיטגרינדער און קוראַטאָר פון „העלענובעק", „פּאָמאָץ", און „בורסע", פּרעזעס פון סוחרים-באַנק, צעגעלניאַנאַ 39.

11) **משה קאַץ**
פערוואַלטונגס-מיטגליד פון דעטאַליסטען-פעראיין.

12) **יוליאַן וואָלף**
גבאי פון ווילקער שוהל, וו. פאָרזיצער פון „לינת הצדק".

13) **מענדל מינץ**
פאָרזיצער פון קליינהענדלער און טאָרג-שטייער פעראיין.

14) **אינזש. יצחק זשעלינסקי**
וו. פאָרזיצער פון „למען ארץ ישראל", פּרעז. מיטגל. פון האַנדוו.-פעראיין.

15) **עמנואל האַמבורסקי**
רעד. אַרויסגעבער פון „לאָדזער טאָג.", מיטגליד פון ציונ. קאָמיטעט, פּרעזעס פון סוחרים-פעראיין (פּיעטר. 10) פּרעזעס פון „חסד של אמת"

16) **מיכאל פּלאַטאַ**
מיטגליד פון ציוניסטישען קאָמיטעט, מיטגרינדער פון „יבנה".

17) **יעקב דאַנענשטיין**
וו.-פאָרזיצער פון סוחרים-פעראיין, וו.-פאָרזיצ. פון „לינת החולים" פּרעזידיום-מיטגליד פון דער באַנק, צעגעלניאַנאַ 39.

18) **פייטיל לאַנדוי**
פּרעזידיום-מיטליד פון „העלענובעק", „פּאָמאָץ" און „בורסע".

19) **יעקב שטערן**
פּרעזעס פון „לינת הצדק".

20) **נחום לייבאָוויטש**
פערוו. מיטגליד פון פישער-פעראיין.

21) **שמואל לעוו**
מיטגליד פון ציוניסטישען קאָמיטעט, פּרעזעס און מיטגרינדער פון אוהל יעקב, מיטגרינדער פון „יבנה", מיטגליד פון רעוויזיאָנס-קאָמיסיע פון „העלענובעק".

22) **יחיאל מיקעלני**
מיטגליד פון ציוניסטישען קאָמיטעט, חבר הועד פון „יבנה", פּרעז. מיטגל. פון „קרן-היסוד", פערוו.-מיטגל. פון „העלענובעק"

23) **יוסף זשורקאָווסקי**
פערוואַלטונגס-מיטגליד פון „מושב זקנים".

24) **משה באַרטנער**
פערוואַלטונגס-מיטגליד פון דעטאַליסטען-פעראיין.

25) **שמואל זילבערשטראָם**
פערוואַלטונגס מיטגליד פון רייזענדער-פעראיין פערוואַלטונגס-מיטגליד פון „העלענובעק", „פּאָמאָץ" און „בורסע".

26) **שמואל רייכמאַן**
מיטגרינדער און וויצע-פּרעזעס פון „העלענובעק", „פּאָמאָץ" און „בורסע", גבאי פון „אהל יעקב".

27) **אהרן טשודנאָווסקי**
גבאי פון וואָהלינער שוהל.

28) **אליעזר פּינקוס**
פערוואַלטונגס-מיטגליד פון דעטאַליסטען-פעראיין

29 **נחמן פּאַלמאַן**
פערוואַלטונגס-מיטגליד פון רעטונגס-קאָמיטעט, פערוואַלטונגס-פערוואַלטונג, מיטגליד פון הויז-אַדמיניסטראַטאָרען-פעראיין.

30) **משה קאַרא**
מיטגליד פון ציונ. קאָמיטעט, סעקרעטאַר פון העבר. גימנאַזיום.

31) **אַבאַ צבי ניימאַן** אינדוסטריעלער.

32) **שלמה פיינער** סוחר.

33) **ח. א. איוואַנקאָוויצער** סוחר.

34) **אביגדור גלאַנץ**
ג. פערוו.-מיטגליד פון סוחרים-פעראיין פּעטריקאָווער 10.

35) **שמואל זלמן ראַבינאָוויטש**
מיטגליד פון „קרן-היסוד" קאָמיטעט.

36) **משה מרדכי שניצער** באַנק-בעאַמטער.

37) **אהרן פּייקאַון** גבאי פון בית-הכנסת פּיעטריקאָווער 120.

38) **הערש אייזענבוים**
עהרען-פּרעזעס פון פּרוכטן- און געמיזע-הענדלער-פעראיין פּאַנסקאַ 45.

39) **ברוך אַראָנאָוויטש**
פערוואַלטונגס-מיטגליד פון פישער-פעראיין.

40) **יחיאל מרדכי פּינטשעווסקי** (סוחר)

41) **אברהם מרדכי קאַצענעלבויגען**
גבאי פון „אהל יעקב"

42) **אלתר יחיאל מאַזעלסיאַ,** סוחר

43) **ישראל יעקב מ זיערטשיק** סוחר

44) **הערש גאַרפינקעל** פאַבר. דירעקטאָר

45) **מאיר ראָזענבערג** בוכהאַלטער

46) **שמואל שטראַסמאַן** גבאי פון בית הכנסת „סיני"

47) **נחמיה קאַראַשינסקי**
פערוו. מיטגליד פון סוחרים-פעראיין (פּעטריקאָווער 10)

48) **יעקב נאַמיוט** באַנק-בעאַמטער

49) **צבי ליטווין** פּרעז. מיטגל. פון ציונ. קאָמיטעט.

50) **ד"ר אורי ראָזענבלאַט**
פאָרזיצער פון לאָדזער ציונ. קאָמיטעט סיים-דעפּוטאַט.

וואָס דאַרף וויסען יעדער וועהלער?

מיטוואָך דעם 27. מאַי באַלד אין דער פריה דאַרפט איהר ערפילען אייער חוב, נעמען אַ צעטעל 12, געהן אין אייער וואַהל-אַבוואָוד, מיטנעמען וועלכען עס איז דאָקומענט (פּאַס, מעטריקע, וויטשאַנג, מיליטער-ביכעל, קראַנקען-קאַסען-ביכעל א.ד.ג.). דאָרט בעקומט איהר אַ לעדיגען קאָנווערט, אין וועלכען איהר דאַרפט אַריינלעגען נאָר אייז צעטעל 12. מיר מאַכען אייך אויפמערקזאַם, אַז דער צעטעל מוז זיין ריין, אָהן פּונקטען און צייכענס. — עס דאַרף זיין נאָר 12. אויב מען מאַכט אייך שוועריגקייטען אין וואַהל-אַבוואָוד ביים אָפּגעבען אייער שטים, דאַרפט איהר זיך זאָפאָרט ווענדען אין איינעם פון אונזערע אינפאָרמאַציע-וואַהל-ביוראָס.

אין טאָג פון די וואַהלען וועלען זיין טעטיג פאָלגענדע אינפאָרמאַציע-וואַהל-ביוראָ'ס!

הויפּט-וואַהל-ביוראָ, שרודמיעסקאַ 29 (פריהער צעגעלניאַנאַ 4) טעלעפאָן 127.28. אינפאָרמאַציע-ביוראָ'ס: 1) פישער-פעראיין, פּאָמאָרסקאַ 18, 2) „סיני" גלובנאַ 62, 3) אין לאָקאַל פון פּרוכט- און געמיזע-הענדלער-פעראיין, זגערסקאַ 28, 4) אין לאָקאַל פון טאָרג-און מאַרק-שטייער-פעראיין סט. רינעק 10, 5) א. קאַסבערג, פּאָמאָרסקאַ 3 פּאַרטער. אין אַלע ענינים קאָן מען זיך אויך ווענדען טעלעפאָניש אין אונזערע הויפּט-וואַהל-ביוראָ'ס לויט'ן נומער: 127.28.

בעזוכט אונזערע וואַהל-מיטינגען וועהלער

שבת, ד. 23/5, 8 אָוו. אין לאָקאַל פון דער ציונ. אָרג. שרודמיעסקאַ 29 (צעגעלניאַנאַ 4) פערזאַמלונג פאַר טאָרג, מאַרק-שטייער און קליינהענדלער. — זונטאָג, ד. 24/5, 12 מיטאָג אין לאָקאַל פון פישער-פעראיין פּאָמאָרסקאַ 18. 8.30 אָוו. אין זאַל פון „אייראָפּעיסקי", זגערסקאַ 17, 8.30 אָווענד אין לאָקאַל פון גמילת-חסדים („סיני") גלובנאַ 62. 9 אָווענד אין לאָקאַל פון דער ציונ. אָרג. שרודמיעסקאַ 29 (צעגעלניאַנאַ 4). — מאָנטאָג, ד. 25/5, 8.30 אָווענד אין לאָקאַל פון פּרוכט- און געמיזע-הענדלער-פעראיין, זגערסקאַ 28. — דינסטאָג, דעם 26/5, 8.30 אָווענד אין זאַל „אייראָפּעיסקי" זגערסקאַ 17. 8.30 אַ זייגער אין לאָקאַל פון אַפּאַל-הענדער מאָניושקי 5.

מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען:

ראַטמאַן ד"ר מ. הינדעס (וואַרשאַ), סיים דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט, רעד. י. אוי-גער, לאַווניק א. יאַעל, מ. רומקאָווסקי, משה לימאַן, אינזש. י. זשעלינסקי, ש. ז. ראַבינאָוויטש, צ. רינגאַרט, י. ער-ליך, ה. מרגליות, מ. טעמפּעלהאָף, מ. קירשבוים, מ. מינץ און א. א.

שטימט און אַגיטירט פאַר דער ליסטע נומער 12

קליינהענדלער!

מיר פאָדערן אויף אַלע אונזערע מיטגלידער צו שטימען
און אַגיטירן פאַר דער ליסטע 8 פון „פעראייניגטען
בלאָק פון קליינהענדלער און דעטאַליסטען"

8 אין דער שפּיץ פון אונזער ליסטע שטעהט 8
ראַטמאַן פּ. כּאַרי

פּרעזעס פון צענטר. קליינהענדלער-פעראיין, פּאָמאָרסקאַ 15
פּרעזעס פון הילפס-פעראיין „נותן לחם" סאַלנאַ 14

צענטראַלער קליינהענדלער-פעראיין, פּאָמאָרסקאַ 15

אָפּטיילונג פון אַלטשטעטישען ראַיאָן בזשעזשינער 19. | אָפּטיילונג פון גייערס ראַיאָן פּיעטריקאָווער 294.

אַלטע גאַרדעראָבען-פעראיין, פּאַדזשעטשנאַ 4 — נאַפּאַרסטעק — לאַנדוי
שאַכער-הענדלער-פעראיין, ווסכאָדניאַ 2 — ניימאַן — צאַלע
וואַרג און מאַרק-שטייער פּאָמאָרסקאַ 15 — אַבראַמאָוויטש — בענדעט
גאַלאַנטעריע-סעקציע, פּאָמאָרסקאַ 15 — האָלאַנד — מינץ
הוזירער - פעראיין, פּאָמאָרסקאַ 15 — פרידמאַן — ראָזענבערג
קאָנפעקציאָנערן-סעקציע, פּאָמאָרסקאַ 15 — לאַסמאַן — עפּשטיין
ראַטעס-געבער-סעקציע, פּאָמאָרסקאַ 15 — כּאַרי — יאַסקאָוויטש
קוילען-הענדלער-סעקציע פּאָמאָרסקאַ 15 — פּריים — לובאַרט
הערינג-הענדלער-סעקציע פּאָמאָרסקאַ 15 — שנורמאַן — ליכט
קאָלאָניאַל-הענדלער-סעקציע פּאָמאַר. 15 — וויינטרויב — זאַקהיים

נאַביאַל-הענדלער-סעקציע פּאָמאָרסקאַ 15 — פּריים — הערשקאָפּף
פּרוכט- און געמיזע-הענדלער- פעראיין, בזשעזשינער 19, — טייטעלבוים — לעוואַרטאָווסקי
אָוואָצאַרניעס בעזיצער-סעקציע פּאָמ. 15 — קלעפּקאַרטשיק — ריינער
געבעקס-הענדלער-סעקציע, פּאָמאַר. 15 — אָקסענהענדלער — זשעלאַניק
הערבאַטשאַרניעס-בעזיצער, פּאָמאַר. 15 — לייכמאַן — אַפּעל
מלעטשאַרניעס-בעזיצער פּאָמאָרסקאַ 15 — באַרנשטיין — הערשקאָפּף
קוה-בעזיצער-פעראיין, פּאָמאָרסקע 15 — הערפאַנד — ראָזענצווייג
פיש- הענדלער - פעראיין, ווסכאָדניאַ 5 — מאָרדכאַיצוויטש — פּיאָטרקאָווסקי
גאַסטן-הענדלער-סעקציע פּאָמאָרסקאַ 15 — גרונדמאַן — קראַקאָווסקי
צוקערניעס-בעזיצער-סעקציע פּאָמאַר. 15 — מאָרגאַלין — רידזינסקי

די לייטונג
פון ערשטען אָרטאָדאָקסישען לעהר-אַנשטאַלט

„דרכי-נעם"

פון גרשון אלי' ליסס אין לאָדז

ערשטע „דרכי נעם" קילינסקיעגאָ 50 טעלעפאָן 215-76
צווייטע „דרכי נעם" אַלעע 1טער מאַי 20, טעל. 200-43

מאַכט בעקאַנט, אַז אין הסכם מיט דער פעראָרד-
נונג פון דער מאַכט מוזען אין משך פון חדש מאַי
אַדורכגעפירט ווערען די איינשרייבונגען פון תלמידים
פאַר אונזערע

לעהר-אַנשטאַלטען

וועלכע זיינען ווי בעוואוסט איינגעאָרדענט ערשט-
קלאַסיג אין אַלע הינזיכטען, אויך ווערען שוין אָנ-
גענומען תלמידים-אָנפאַנגער אין אונזערע

גן-ילדים'ס

וואָס ווערען געפיהרט דורך ספּעציאַליסטען-פּעדאַ-
גאָגען-ערציהער, עס ווערט יעצט אויך פערגרעסערט
און פערברייטערט די

מתיבתא לתלמוד ולהוראה

עס וועט טעטיג זיין אַ מתיבתא א' ב' און ג' ביי
דער מיטווירקונג פון בעוואוסטע בעלי-הוראה. גלייכ-
צייטיג זענען מיר מודיע, אַז די

8-קלאַסיגע גימנאַזיאַל-קורסען

קאָנצעסיאָנירט דורכ'ן קוראַטאָריום, ווערען יעצט
פערגרעסערט, עס וועלען טעטיג זיין די קלאַסען
IV, V און VI. אונטער דער לייטונג פון בעקאַנטע
גימנאַזיאַל פּראָפעסאָרען, אויך מאַכען מיר בעקאַנט,
אַז דער

פּענסיאָן

פאַר תלמידים פון דער פרעמד, ווערט רעאָרגאַני-
זירט, און וועט זיין אין אַ ספּעציעלען לאָקאַל אונ-
טער דער לייטונג פון אַנ'אַנגעזעהענעם פּעדאַגאָג
ספּעציאַליסט, אויך ווערט פאַר אונזערע תלמידים
איינגעאָרדנט אַנ'ערשטקלאַסיגע

זומער-קאָלאָניע

אין אַ פּרעכטיגער געזונדע וואַלד-געגענד, וואו די
תלמידים וועלען זיך געפינען אין משך פון דער
וואַקאַציע אונטער זאָרגפעלטיגער אויפזיכט.
איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען טעגליך פון 9—1 פאַרמ. און 4—7 נ"מ

די לייטונג.

אַכטונג!

פּענסיאָנאַט „שער"

גלאָוונאָ נאָווי-אַטוואַצק

דעם 15. מאַי איז ערעפענט געוואָרען

דער פּענסיאָנאַט געפינט זיך אין ה' שעראַדזקי'ס ווילע אין אַלטען
גרויסען כרויקנעם פּאַסנאָמען וואַלד. עמפּפעהלט טרוקענע, זוניגע צימערן.
כשר'ע קיך. ראַדיאָ-קאָנצערטען, דאַנסינג פאַר יוגענד, אַ ספּעציעלער טאַנץ-
זאַל. זעהר ביליגע פּרייזן. גינסטיגע בעדינגונגען.
געוויינערס צו ערפאַהרען בײם פּענסיאָנאַט-אינהאַבער שער, גלאָוונאָ.
בריפליך: Pensjonat Szer, Głowno

גראַנד-פּענסיאָנאַט

איז פּאָדדעמביע (ביי טושין)
אונטער דער לייטונג פון ה. בייגעלמאַן.

וועט שוין געעפענט ווערען דעם 20-טען מאַי ד. י.

און עמפּפעהלט זיך זיינע צאָהלרייכע אָנהענגער צום זומער - סעזאָן.
אינפאָרמאַציעס: ביוראָ „סעקרעטאַזש", לאָדז פּיעטריקאָווער 18, טעל. 139-62
אָדער אויפ'ן אָרט, טעל. טושין 2.

בעלגישע שפּיגעל

די שפּיגעל-פאַבריק פון

JAKÓB FELIX, Łódź, Piotrkowska 20
telefon № 219-03

מאַכט בעקאַנט דעם געעהרטען קונדשאַפט, אַז חוץ איהרע ביליגע פּרייזען, ליפערט די פירמע ווייטער ווי ביז אהער איהרע בעקאַנטע
מעבעל-שפּיגעל פון לאַגער, ווי אויך די ספּעציעל בעשטעלטען אַלערליי פאַסאָנען. אַלעס אויס אָריגינאַל בעלגישעס ערשטקלאַסיגעס
קריסטאַל שפּיגעל-גלאָז. דאָס שטיק-מעבעל האָט ווירקליך אַ גאַנץ אַנדער אויסזעהן ווען ס'זיצט דריין אַ עכט בעלגישעס שפּיגעל-גלאָז
NB. גאַראַנטירט ווערט נאָר פאַר דער שפּיגעל, וואָס איז פערזעהען מיט מיין פירמע-שטעמפּעל
(קיין עטיקעט, נאָר ווייסער שטעמפּעל).

איך בעזיץ נישט - קיין פיליאַס - | גרויסער הורט-לאַגער פון אַלערליי | פּרייז קוראַנטען אויף פערלאַנגט.

פענסטער-שייבען

ראַד- און דראַט-גלאָז, אַלע קאָלירען פון אָרנאַמענט-גלאָז | פערטרעטונג פון די בעלגישע געזעלשאַפט
גלאַז-היטען אין ראַדאָם און שציאַקאָווא.

שויפענסטער-שייבען

פון בעלגישען קריסטאַל, ווי אויך פון טשעכישען גלאָז.

פאַר מאַגענליידענע

ראַבאַרבער-וויין

אין פּרימאַ קוואַליטעט
צו בעקומען אין ווייןהאַנדלונג פון

E. SZYKiER
PÓŁNOCNA 1, tel. 107-84

Dr. med.

Adam Bender

אינערליכע ספּעציעל האַרץ-קראַנקהייטען
נאַרוטאָוויטשאַ 30, טעל. 214-75
נעמט אָן פון 5 ביז 7 נאָכמ.

Dr. Wołkowyski

צעגיעלניאַנאַ 4
פריער (הצעגיעלניאַנאַ 36)
טעלעפאָן 216-90

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט ווענערישע קראַנק-
הייטען און מענער-שוואַכע. אַלט-אַרט אַנאַליזע
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַלען.
נעמט אָן פון 9—2, און פון 5—9 אָוונט,
בעזונדער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. med. E. Reicher

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַל אַרצט
פאַר מענער שוואַכע הויט האָר און וועננער. קראַנק
הייטען דיאַטערמיע-בעהאַנדלונג און עלעקטראָ-טעראַפּיע
פּאָלודניאָוואַ 28 טעל. 201-93. נעמט אָן פון
8—11 פריה און פון 9—5 אָוו. זונטאָג פון 9—1 מיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען

Dr. Niewiażski

ספּעציאַליסט
פאַר סיפיליס, טריפער און מענער-שוואַכע
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען
און עלעקטראָ-טעראַפּיע אַנאַליזען.
פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אַנדזשעיאַ 5 טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה, און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג פון ביז 1 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

Dr. med. M. Heller

ספּעציאַליסט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקה.
און מענער-שוואַכע
נאַוואַראַט 2, טעל. 179-69
נעמט אָן ביז 10 פריה, און פון 4—8 אָוונד
פאַר פרויען פון 4—5 נאָכמ.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע פרייזען.

Dr. Ludwik Falk

נאַוואַראַט 7, טעל. 128-07
הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 10—12 און פון 5—7 אָוונד.

Dr. L. PIKIELNY
UROLOG

ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירען, בלאָז, אורין-קראַנקהייטען
Nawrot 8. telefon 219-90
נעמט אָן פון 4 — 7 אָוונד

די הנהלה פון די 7-קלאַסיגע

שולען קאַצענעלזאָן-נאַחומאָב

איז מודיע דאס פון נייעם שול-יאָהר א', ד.ה. פון 1/9 1931 וועלען די שולען רעאָרגאַניזירט

7-קלאַסיגע שולע 8 — אויף דער נאַד-לודקאַ — טעלעפאָן 177-01
(צווישען נאָוואָמיעסקאַ און ווסכאָדניאַ) ווערט
געענדערט אויף אַ

מענער-שולע

און נעמט אָן אין אַלע קלאַסען (אָדזיאַלען)
נור יונגלעך פון 5½ ביז 15 יאָהר

פאַר די יונגלעך פון אָרטאָדאָקסישע עלטערן
עקזיסטירט אַ „רעליגיעזער חדר" וואו
ס'ווערט געלערנט דורך די בעסטע מלמדים
גרינדליך חומש, רש"י, פּסוק, גמרא ותוספות.

(אין חדר ווערען אָנגענומען יונגלעך פון 4 ביז 15 יאָהר)

אין די פרעבעל-שולע (שפּיל-שולע) און אין
ערשטען אָדזיאַל קענען אויך אויפגענומען
ווערען מיידלעך פון 3 ביז 7 יאָהר.

7-קלאַסיגע שולע 20 — אויף דער פּאָמאָרסקאַ — טעלעפאָן 183-40
ס'ווערען אין דעם פערגרעסערטען לאָקאַל גע-
עפענט די קלאַסען .A. B. C. I. II. III. VI
(אָדזיאַלען I ביז'ן VII) פאַר

קנאַבען און מעדכען

אין שול-צוואַנג-עלטער פון 7 ביז 15 יאָהר

אַ ספּעציעלער פאָרבערייטונגס - קלאַס פאַר
ענטוויקעלטע קינדער פון 5½ ביז 7 יאָהר

ביי דער שולע עקזיסטירט אַ מוסטערהאַפטע
(שפּיל-שולע) **פרעבעל-שולע** (שפּיל-שולע)
פאַר קינדער אָהן אינטערשיד פון ענטוויקלונג
פון 3½ ביז 7 יאָהר. די פרעבעל-שולע ווערט
געפיהרט אין דער פּוילישער אונטערריכטס-
שפּראַך. לויט'ן סיסטעם פון פּראָפ. מאָנטעסאָרי
מיט מוזיק און ריטמיק.

פאַר פיזיש-שוואַכע קינדער ווי אויך פאַר אונבעמיטעלטע עגזיסטירט אַ

נאָכמיטאָג-שולע | ביז 50% ביליגער | נאָכמיטאָג-פרעבעל-שולע

וויכטיגע בעמערקונג! 1) די 7-קלאַסיגע שולע און רעליגיעזער חדר אויף דער גאַס נאַד-לודקאַ 8
(ביי נאָוואָמיעסקאַ) איז די געוואוינטע אַנשטאַלט פאַר די עלטערן, וועלכע בלאָנדזשען צווישען צוויי
וועלטען און זוכען צו פעראייניגען די מאָדערנע וועלטליכע בילדונג אין ערציהונג מיט'ן יודישען
רעליגיעזען חדר ד. ה. למודי קודש מיט למודי חול. 2) אין הסכם מיט דער פעראָרדנונג פון דער מאַכט,
מוזען קינדער פון 7 ביז 15 יאָהר, וועלכע ווילען יוצא זיין דעם שול-צוואַנג איינגעשריבען ווערען אין
משך פון דעם חדש אין די קאַנצעלאַריעס פון אונזערע שולען! א) אין דער קאָעדוקאַציאָנס-שולע
(פאַר יונגלעך און מיידלעך) אויף פּאָמאָרסקאַ 20 (פון 5 ביז 7 נאָכמיטאָג). ב) אָדער אין דער מענער-
שולע (נור פאַר יונגלעך) אויף נאַד-לודקאַ 8 (פון 11 — 2 פאַרמיטאָג.

Z prawami gimnazjów państwowych

Gimnazjum Humanistyczne Męskie
I. KACENELSONA

Śródmiejska 5, tel. 151-79 (dawniej Cegielniana 28)

די עקזאַמענס פאַר נייע שילער פון 20-טען מאַי און ווייטער. (לעקציאָנס-סיסטעם) מיט אָנמעל-
דונגען, זיך ווענדען אין קאַנצעלאַריע טאָג-טעגליך פון 9 ביז 2 פאַרמ. און פון 5 ביז 7 נאָכמ.
אין דער פרעבעל-שולע (גן-ילדים) ווערען אָנגענומען קינדער אין עלטער פון 4 יאָהר.
אין די אנפאַנגס-קלאַסען – פון 6 יאָהר אָן.

די דירעקציע.

מאַשין-מצות

ווערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינע
און מצה-מעהל, אייער-פערפעל
ווי אויך סובאַרנעם לויט קאַרסבאַדער סיסטעם
מיר עמפּפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט בעקאַנ-
טע און פרישע געבעקסען פון אונזער
איבעראַל בעוואוסטער צוקערניע

נ. וויינבערג
38 פּעטריקאָווער 38
— טעלעפאָן 143-82 —

Ciechocinek

וולאָצלאַווסקאַ גאַס
ווילאַ „Wiktorja"

Dr. med. W. Łaski

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 1-טען יוני, 1931.

Dr. A. Mazur

ווסכאָדניאַ 65, טעל. 166-01
נעמט אָן פון 10—1.30 און פון 4—6 אָוונד.

Dr. M. GOLDFARB

זאַוואַדזקאַ 18, טעל. 153-19
הויט, האָר און געשלעכטס-קראַנקהייטען

רעזולטאַט פון די קהלה-וואהלען אויף דער פראָווינץ

אין טאָמאַשאָוו, פאַביאַניץ, זגערזש, אַלעקסאַנדער, קאָנסטאַנטין, לאָסק

געקלעטען זענען אין אַ גאַנצער רייה שטעט פון דער פראָווינץ שוין פאָרגע-קומען די קהלה-וואהלען. ביז שפּעט ביי נאַכט זענען צו אונז אָנגעקומען בעריכ-טען פון פאָלגענדע ערטער:

אין זגערזש

זגערזש. (טעלעפאָניש) די קהלה-וואהלען האָבען זיך דאָ געענדיגט מיט פאָלגענדען רעזולטאַט: די ציוניסטען האָבען בעקומען 3 מאַנדאַטען, 1 אונ-פאַרטייאישער, „אגודה" האָט בעקומען 3 מאַנדאַטען אויף ליסטע 3 און 1 מאַנ-דאַט פון אַ בעל-הבית'ישער ליסטע, וועל-כע שטיצט די „אגודה".

אין לאָסק

לאָסק. (טעלעפאָניש) די „אגודה" האָט בעקומען 6 מאַנדאַטען, האַנדווער-קער — 2 מאַנדאַטען.

אין פאַביאַניץ

פאַביאַניץ. (טעלעפאָניש) דער רעזולטאַט פון די קהלה-וואהלען איז דאָ פאָלגענדער: ליסטע 2 (אונפאַרטייאיש-נאַציאָנאַל-רעליגיעזער בלאָק (ציוניסטי-שע ליסטע) — 3 מאַנדאַטען; ליסטע 4 (אגודה) — 4 מאַנדאַטען, ליסטע 5 (פועלי-אמוני ישראל) — 1 מאַנדאַט.

געגען די ציוניסטען זענען אָנגעווענ-דעט געוואָרען פאַרשידענע רעפּרעסיעס. היינט אין דער פריה איז אַרעסטירט גע-וואָרען דער ציוניסטישער טוער ראַפאַל זלאָטאַ אין חשד פון קאָמוניזם (!) ערשט נאָך אַן אינטערווענץ פון די ציוי-ניסטישע פאַרשטעהער איז ער בעפרייט געוואָרען. ס'איז אויך אַרעסטירט געוואָ-רען דער זוהן פון ראַט. מענדעל לאַזי-נאָווסקי, אַן אַלעקסאַנדערער חסיד, וואָס איז אויך נאָך אַן אינטערווענץ בעפרייט געוואָרען.

אין אַלעקסאַנדער

אַלעקסאַנדער. (טעלעפאָניש) דער רעזולטאַט פון די קהלה-וואהלען: ליסטע 2 (ראַדאָמסקער חסידים) — 1 מאַנדאַט, ליסטע 2 (ציוניסטען) —2 מאַנדאַטען, 5 (אַלעקסאַנדערער חסידים) — 3 מאַנד., 6 (אגודה) — 2 מאַנדאַ-טען

וואהל-בערעכטיגטע זענען געווען 719, געוועהלט האָבען 632.

אין קאָנסטאַנטין

קאָנסטאַנטין. (טעלעפ.) די וואַה-לען צו דער קהלה האָבען געגעבען פאָל-גענדען רעזולטאַט:

ליסטע 1 (תלמוד-תורה) — 2 מאַנ-דאַטען, ליסטע 3 (סאָכאַטשאָווער חסי-דים) — 1 מאַנדאַט, ליסטע 5 (ציוניס-טען)— 3 מאַנדאַטען, ליסטע 6 (אגודה) — 2 מאַנד.

אין טאָמאַשאָוו

טאָמאַשאָוו. (טעלעפאָניש) דער רעזולטאַט פון די קהלה-וואהלען איז פאָלגענדער: ליסטע 1 (אַלעקסאַנדערער חסידים) האָבען בעקומען 2 מאַנדאַטען, ליסטע 3 (אגודה) — 3 מאַנדאַטען, ליס-טע 4 (ציוניסטען) — 3 מאַנדאַטען, ליס-טע 5 (סוחרים) —7 מאַנדאַטען, ליסטע 6 (אונפאַרטייאישע אַרבייטער) — 2 מאַנדאַטען.

די פרעקווענץ האָט בעטראָפען 58 פּראָצ.

די האַנדווערקער-ליסטע איז אין לעצ-טען טאָג פאַר די וואהלען גע'פסל'ט גע-וואָרען, ווייל אַ קאַנדידאַט האָט ערקלערט אַז זיין אונטערשריפט איז אַ געפעלש-טע.

די האַנדווערקער-צענטראַלע האָט בע-שלאָסען אָפּצוגעבען אַ רעקורס געגען די וואהלען.

אַרויסגעגנב'עט וואהל-רשימות מיט וואהל-אורנעס

ווישקאָוו. (טעלעפאָניש) היינט האָ-בען דאָ געזאָלט פאָרקומען קהלה-וואַה-לען, אָבער ביינאַכט האָט מען פון קהלה-לאָקאַל אַרויסגעגנב'עט אַלע ליסטעס און די וואהל-קעסטלער. די וואהלען האָבען געמוזט אָפּגעלייגט ווערען.

אויפרוף

פון צענטר. האַנדווערקער-פערבאַנד

אין לאָדז, פּאָלודניאָוואַ 4

ליבער חבר!

מיטוואָך דעם 27. ד. ח. קומען פאָר די וואהלען צום ראַט פון די יודישע קהלה. דער קאַמף אַרום די וואהלען איז אין יעצטיגען מאָמענט אַ זעהר שווערער. ספּעציעל פאַר אונז האַנדווערקער, אויף וועמען אַלערליי אַפּאָטרופּסים האָבען זיך אָנגעלייגט און ווילען אונז אַראָפּשווענ-קען פון דער אויבערפלאַך — איז דער קאַמף פאַר דערהאַלטען אונזער ביז-איצטיגע אויסגעקעמפטע פּאָזיציעס זעהר בעשווערט.

מיר פיהרען די וואהל-קאַמפּאַניע מיט נישטיגע געלד-מיטלען, אָבער דערפאַר בויען מיר אויפ'ן בעוואוסטזיין און אוי-בערגעגעבענהייט פון אייך, און מיר האָ-פען, אַז איהר וועט אונז — אין איצטי-גען פאַר'ן האַנדווערקער ערנסטען מאָ-מענט — נישט פערלאָזען.

ליבער חבר! שווער איז דער וועג פאָראויס, אָבער פיל שווערער איז דער וועג אויף צוריק. מיר מוזען דורכפיהרען די וואהל-אַקציע ביז צום סוף. פערפאַ-לען, ווי שווער דער קאַמף זאָל נישט זיין. אויף אונז איז אַרויפגעלייגט געוואָ-רען דער שווערער גורל צו דערהאַלטען דעם כבוד און דאָס אנזעהן פון יודישען בעל-מלאכה.

ליבער חבר! די 20-יעהריגע אָרגאַני-זאַציאָנעלע פערגאַנגענהייט גיט אונז אַ ליכטיגען שטראַהל פון האָפנונג, אַז אויך יעצט אין דעם ערנסטען מאָמענט פון „זיין אָדער נישט זיין" וועט ערוואַכען אין אייך דער פולער בעוואוסטזיין פאַר אונזער בשותפות'דיגען נצחון פאַר דעם ווייטער-פאַרטגעזעצטען קאַמף פון אונ-זער ביז-איצטיגען אויסגעקעמפטען אוי-טאָריטעט און שטעלונג אין געזעלשאַפט-ליכען, ווי אויך אין פּאָליטישען לעבען.

ליבער חבר! מיר פערלאַנגען נישט פון אייך אין יעצטיגען זעהר שווערען עקאָנאָמישען מצב פון יודישען בעל-מלאכה אַנדער מאַטעריעלע מיטהילף. מיר ווילען זיך ווי עס איז אַן עצה גע-בען, אָבער מיר פערלאַנגען, און דאָס האָ-בען מיר אַ רעכט פון אייך צו פערלאַנ-גען, אייער גייסטיגע מיטהילף, ווייל גע-הענדיג צו די וואהלען, האָבען מיר אייך און נאָר אייך איז זיינען געהאַט, און נאָר פאַר אייער טובה. אַז איהר זאָלט נישט בע'עולה'ט ווערען מיט שווערע שטייע-רען פאַר דער קהלה. אַז איהר זאָלט אויך לגבי אַנדערע נישט פערשעהמט ווערען ביי פערשידענע ענינים, וואָס האָ-בען אַ דירעקטען שייכות מיט דער יו-דישער קהלה.

און דעריבער, יודישע האַנדווערקער, פאָדערן מיר אין'ם נאָמען פון דער פער-וואַלטונג פון צענטראַלען יודישען האַנד-ווערקער-פערבאַנד, אַז מיטוואָך דעם 27 ד.ח. צו געהן צו דער וואהל-אורנע און שטימען נאָר פאַר דער האַנדווערקער-ליסטע נומער 17. מיר פערלאַנגען אויך, אַז ניט בלויז יוצא זיין מיט זיך אַליין און האָבען אַ ריין געוויסען, נאָר זעהן מיטהעלפען אקטיוו. אַז אויך אייערע קרובים און פריינד זאָלען אָפּגעבען זייע-ער שטימע פאַר אונזער ליסטע נומער 17. וואָס מיר קאָנען זיין פערזיכערט, אַז קיין המה וועלען זיי שוין זיכער נישט האָבען.

ליבער חבר! מיר דערמאָנען דיך נאָכאַמאָל אין'ם נאָמען פון דיין אייגענער פעראַנטוואָרטליכקייט, אַז דו ווילסט נישט שפּעטער האָבען געוויסענס-ביסע, טאָר קיין איינציגע יודישע האַנד-ווערקער-שטים נישט פערלוירען געהן.

17 שטימט נאָר פאַר דער ליסטע 17

אין נאָמען פון דער פערוואַלטונג פון צענטר. האַנדווערקער-פערבאַנד פּאָלודניאָוואַ 4.

ראַטמאַן מ. פיין

פּרנס ראובן האָפמאַן.

פּאַרק „JULJANÓW"

טעגליך פון 8 פריה אָפען.

מאָרגען פרייטאָג ד. 22-טען, שבת ד. 23-טען ד. ח. פון 3 אַ זייגער נאָכמ.

א קאָנצערט פון סימפאָנישען אָרקעסטער

אויפ'ן אָרט ביער-האַלע—קאָנדיטאָריי. לודקעס, טאַנץ-זאַל א. ז. וו.

דער פּאַרק איז אין אָוונט ספּעציעל בעלייכטעט.

אַריינגאַנג פאַר ערוואַקסענע 60 גר. פאַר שילער 30 גר., פאַר שולען און אויספלוגען אין גרופּען אין וואָכען-טעג ווערט געמאַכט אַ הנחה.

די פערוואַלטונג.

מיר טיילען מיט אַלע מיטגלידער, אַז די יעהרליכע

אַלגעמיינע פערזאַמלונג

פון אַרבייטער וואוינונגס-קאָאָפּ. רעמיוו „פאָראויס"

קומט פאָר שבת, דעם 23 מאַי 1931, פּינקטליך 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג אין לאָקאַל פון אַרבייטער ספּאָרט-פערראיין „שטערן", מאַנישקי 1 מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג: 1) פּראָטאָקאָל פון דער יעהרליכער פערזאַמלונג פון 24|5 1930, 2) טעטיגקייטס-בעריכט פון קאָאָפּעראַטיוו: א) פון דער פערוואַלטונג, ב) פון אויפזיכטס-ראַט, ג) רעוויזיר-קאָמיסיע, ד) לוסטראַציע פון רעוויזיאָנס-פערבאַנד פון די קאָנסום-קאָאָפּע-ראַטיוון פון דער פּוילישער רעפּובליק, ה) דאָס בעשטעטיגען פונ'ם בעריכט און בילאַנס פאַר'ן 1930 יאָהר, 3) פּראָיעקט פון ביודזשעט אייפ'ן יאָהר 1931, 4) טע-טיגקייטס-פּלאַן אויפ'ן יאָהר 1931, 5) וועגען אַרבייטער-וואוינונגס-קאָאָפּעראַציע-רעפּעראַט, 6) רעגולאַמין פאַר וואוינונגס-פערטיילונג. 7) ענדערונג פון סטאַטוט, 8) וואהלען פון אַ פערוואַלטונג און אויפזיכטס-ראַט. 9) פערשידענעס.

די פערוואַלטונג.

צעמערקונג: די פערזאַמלונג איז גילטיג ביי יעדער צאָהל מיטגלידער.

שטיצע-אויסצאָהלונגען

פאַר מאַי

היינט הויבט זיך אָן די אויסצאָהלונג פון דער „דרינגענדער אַרבייטסלאָזען-שטיצע פאַר'ן חודש מאַי. די אויסצאָה-לונגען קומען פאָר אין ביוראָ פון 28. שיסער-גאַס 32 לויט פאָלגענדען סדר:

פרייטאָג — A ביז M איינשליסליך

שבת — N ביז Ž איינשליסליך

אַלע מוזען מיטנעהמען זייערע דאָקו-מענטען.

צו די וואהלען צום 17-טען ציוניסטישען קאָנגרעס

די אָרטיגע וואהל-קאָמיסיע צום 17. ציוניסטישען קאָנגרעס טיילט מיט, אַז אין הסכם מיט'ן פּאַראַגראַף 6 פון וואַה-רעגולאַמין וועלען די וועהלער-רשימות אַרויסגעלייגט ווערען צום קאָנטראָליר-ען אין לאָקאַל פון דער וואהל-קאָמיסיע, שרודמיעיסקאַ 29 (צעגעלניאַנאַ 4) זונ-טאָג דעם 24. און מאָנטאָג דעם 25. ד. ח. פון 6 ביז 10 אָוונט.

די וואהל-קאָמיסיע.

פון צענטראַל קאָמיטעט פון „החלוץ המרכזי" אין פּוילען

מאָנטאָג תּ'ום 25. ד.ח. פאָהרט אָפּ פון וואַרשא אַ גרעסערע גרופּע חברים פון „החלוץ המרכזי" קיין ארץ-ישראל.

אין דער גרופּע געפינט זיך אַ גרעסע-רע צאָהל חברים פון לאָדז, וועלכע פאָה-רען אָפּ זונטאָג דעם 24. ד. ח. 7.45 פריה פון דעם לאָדזער פאַבריקס-באַהנ-הויף.

אַלע חברים-ות פון לאָדזער סניף ווע-רען אויפגעפאָדערט צו קומען בעגלייטען די אָפּפאָהרענדע עולים.

צ.ק. פון „החלוץ המרכזי" אין פּוילען

פון „החלוץ המרכזי" אין לאָדז

שבת דעם צווייטען טאָג שבועות 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג קומט פאָר אין לאָקאַל פון „גוש עבודה" (קילינסקעגאָ 60) אַ שיחת חברים, צו וועלכער אַלע חברים ווערען אויפגעפאָדערט פּונקטליך צו קו-מען.

דער ועד

GRAND-HOTEL גאַרטען

מאַניושקי 4. טראַוגוטאַ 1

שבת, ד. 23-טן ד. ח. 12 אַ זייגער בייטאָג

3. פרימאָרגען-קאָנצערט

אין פּראָגראַם: יודישע מוזיק

1) די דריי מתנות, 2) רומענישע חתונה (נייעסטע קאָמפּאָזיציע), 3) דאָס לעבען אין קאַהיראַ, 4) ביים הייליגען וואַסער אין פּאַלעסטינאַ, 5) אלי, אלי.

זונטאָג, ד. 24-טען און מאָנטאָג, דעם 25-טען ד. ח.

פריהמאָרגען-קאָנצערטען

דיריגענט מאָריצי לעוואַס.

שבת, זונטאָג און מאָנטאָג, אַ 5 זייגער נ.כמ. פייוו-אָ-קלאַס.

לאָדזער יודיש קאַמעראַל-טעאַטער

אַל. 1-טער מאַי 2. דירעקטאָר דוד צעלמייסטער.

גאַסטשפּילן פון

דוד הערמאַן-טעאַטער

מיט'ן אַנטייל פון פּרעמיער פון דער „ווילנער טרופּע" יוסף קאַמען

היינט דאָנערשטאָג, דעם 21-טען מאַי, פרייטאָג, דעם 22-טען מאַי און שבת, דעם 23-טען מאַי 9 אַ זייגער אין אָוונט

צום 15-טען יאָהר-צייט פון שלום עליכם'ס טויט

פּרעמיערע! פּרעמיערע!

„שווער צו זיין אַ יוד"

(דער בלוטיגער שפּאַס)

קאָמעדיע 3 אַקטען מיט אַ פּראָלאָג פון שלום עליכם. בעטייט: יוסף קאַמען

אָרט: אַ גרויסע רוסישע שטאָט אונטער דער „טשאַרטאַ" 1913-14

מאָרגען, פרייטאָג, 12 מיטאָג פון 50 גר. ביז 1.50 זל.

יאַנקעל דער שמיד

קאָמעדיע 3 אַקטען פון דוד פּינסקי.

4 נאָכמיטאָג פון 75 גר. ביז 2 זל.

דער טויבער

דראַמע 3 אַקטען פון דוד בערגעלסאָן

שבת, 12 אַ זייגער מיטאָג פון 50 גר. ביז 1.50 זל.

דער טויבער

דראַמע 3 אַקטען פון דוד בערגעלסאָן.

4 נאָכמיטאָג פון 75 גר. ביז 2 זל.

יאַנקעל דער שמיד

קאָמעדיע 3 אַקטען פון דוד פּינסקי.

אינסצעניזאַציע און רעזשי: דוד הערמאַן, אדמינ.-לייטער: גאַריעלאָוו.

בילעטען-פאָרפערקויף אין דער קאָנדיטאָריי ראַשגאָלד, פּיעטריקאָווער 38 און אין טאָג פון די פאָרשטעלונג אַ גאַנצען טאָג ביי דער טעאַטער-קאַסע.

פּענסיאָנאַט „Wolfówka"

אין די וועלדער פון לאַסקער גיטער אין קאַלומנאַ (קאַלישער באַהן-סטאַציע) נאָך אַ גרינדליכען רעמאָנט—שוין אָפען. ערשטקלאַסיגע קיך אונטער דער פער-זענליכער פערוואַלטונג פון רעסטאָראַן „M. Wolf" פּאַרק, פערוויילונגס-זאַל, פּיאַנינאָ. שבת און חגאות פון 4 אַ זייגער קאָנצערטען פון אַרטיסטישען אַנ-סאַמבל. מיר בעטען פריהער צו בעשטעלען די צימערן אויף יום-טוב ווי אויך אויפ'ן זומער-סעזאָן. אויסגעצייכענט אָרט אויף יום-טוב פאַר קאָלעקטיווע אויס-פלוגען און פאַר'ן עלעגאַנטען פּובליקום. אינפאָרמאַציעס ערטיילט דער רעסטאָ-ראַן „מ. וואָלף" אין לאָדז, נאַרוטאָוויטשאַ 5, ווי אויך די פערוואַלטונג אויפ'ן אָרט.

מיטטיילונג

צוליב דעם, וואָס אונבערופענע פערמיטלער נעמען אָפּ פון די אַסעקורירטע אין פערזיכערונגס-געזעלשאַפט אויפ'ן לעבען „New-Jork" די אַסעקוראַציע-פּאָליסען אונטער'ן אויסרייד, אַז זיי וועלען זיי אויס'צאָל'ען אין דער דערמאָנטער געזעלשאַפט אַ ספּעציעלע וואַלאָריזאַציע-טיילען מיר מיט, אַז אויס'ן גרונד פון אַ אָפּמאַך צווישען אונזער און דער אַסעקוראַציע-געזעלשאַפט „New-Jork" וואָס איז געשלאָסען געוואָרען אין פּאַריז, האָט די אויסשליסליכע פולמאַכט דורכצופיהרען די ליקווידאַציע פון די פּאָליסען פון דער אַסעקוראַציע-געזעלשאַפט „New-Jork" אין פּוילען, בלויז די פערזיכערונג-געזעלשאַפט „Przyszłość".

מיר וואָרנען דעריבער אַלע בעזיצער פון די פּאָליסען פון דער אַסעקוראַציע-געזעלשאַפט „New-Jork". פאַר'ן אַרויסגעבען זייערע פּאָליסען וועמען עס איז, אַ חוץ דעם בעפולמעכטיגטען רעפּרעזענטאַנט פון אונזער געזעלשאַפט. דען אַנדערש זענען זיי אויסגעשטעלט צו פערלירען יעדע רעכט אויף זייערע פּרעטענזיעס.

Dyrekcja Towarzystwa Ubezpieczeń

„PRZYSZŁOŚĆ"

קינאָ-טעאַטער „MIRAŻ"

פון לאַנג „סירענאַ", לימאַנאָווסקיעגאָ 37, (אַלעקסאַנדראָווסקאַ)

אויפטריטען פון פּאָפּולאַרני-טעאַטער אונטער דער לייטונג פון אַרטיסט י. פּילאַרסקי.

פרייטאָג ד. 22. שבת ד. 23. זונטאָג ד. 24. און מאָנטאָג, ד. 25. מאַי 4.30 נאָכמיטאָג און 8.15 אַ זייגער אָוונט

„מלכה שוואַרצענקאָפּ"

אין 5 אַקטען פון ג. זאַפּאָלסקי. די פערלאָבונגס-סצענע אין 3. אַקט

אינסצענירט פון אַרטיסט פון יודישען טעאַטער אַררט. חתונה-מוזיק פון דוד בייגעלמאַן. די פּרייזען פון בילעטען פון 75 גראָשען ביז 2 זלאָטיס.

שבת. זונטאָג און מאָנטאָג 12 מיטאָג „מלכה שוואַרצענקאָפּ" צו ביליגע פּרייזען פון 50 גר. ביז 1 זל.

בלוטיגע אונרוהען פון שטרייקנדע קוילן-גרעבער

המון ארבייטער אין יאווארשנע דעמאלירט דאס ביורא פון קוילען-גרובען און בעפאלט די פאליציי מיט שטיינער — פאליציי שיסט אין המון

וו א ר ש א. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) געקומען איז אויגענד זע- נען פארגעקומען בלוטיגע אונרוהען פון שטרייקענדע ארבייטער און קוילען-גרו- בען „פילסודסקי" אין יאווארזשנא.

גישט-קיקענדיג דערויף, וואס א דעלע- גאציע פון די ארבייטער אונטערהאנ- דעלט מיט דער רעגירונג וועגען ארבי- טראזש, האט א המון ארבייטער פון העכער טויזענד פערזאן געלאזען און איינגעזעצט זיך צו עקזעקוטיווע צום גרובען מיט דראהענדע געשרייען: פערניכטעט דעם גרובען!

דער המון האט איינגעבראכען די טירען, דעמאלירט די פארטיעהביע און בעווארפען די פאליציי מיט שטיינער, פון וואס צוויי פאליציאנטען זענען פער- וואונדעט געווארען. די אויפגעבראכענע פון דער פאליציי זיך פארגעדרעסט געהן, האבען נישט געהאט קיין פעולה און ווי מען גיט איבער פון פאליציאנטישע קווע- לען, זאל מען פון המון האבען געשאָ- סען אויף דער פאליציי, פון וואס א פרוי און שוער פערוואונדעט געווארען.

דאן איז די פאליציי געצוואונגען גע- ווען צו בענוצען געווער. פון די קוילען זענען דער'הרג'עט געווארען 4 ארבעט- טער און 7 זענען פערוואונדעט געווארען לויט צו געדרע קוועלען זאלען זיין אומ- געקומען 6 און 15 פערוואונדעט געווא- רען.

דער המון איז זיך צולאפען מיטנע- מענדיג מיט זיך די פערוואונדעטע. און שפעטער געפרובט בילדען א דעמאָג- סטראציע אויפ'ן שאסע פון ביטשין, אבער די פאליציי האט די דעמאנסטרא- טען פונאנדערגעטריבען. די נעכט פון דינסטאג אויף מיטוואך איז ארוהיג דו- רוג.

ווי די פאליציי גיט איבער, איז דער המון אויגעבונטעוועט געווארען פון קא- מוניסטען, וואס האבען פראוואצירט די בלוטיגע געשעהענישען.

קראקא (טעלעפ.) היינט איז דער פריה האט זיך אין יאווארזשינא צוגויפ- געקליבען אין מארק א המון פון 3000 שטרייקנדע ארבייטער. דער פארשטע- הער פון וואיעוואדע און דער סטאאס- טע האבען אויפגענומען א דעלעגאציע פון די אפטייער און ערקלערט, אז אויף זייער אינטערווענץ האט די דירעקציע פון די גרובען מסאים געווען אויף א ארבייטראזש. נאך דער דאזיגער ערקלע- רונג איז דער המון זיך רוהיג פונאנ- דערגעגאנגען.

די לויה פון די אומגעקומענע וועט פארקומען דאנערשטאג. די ארבייטער פארשטעהער האבען געשטעלט, אז די רוה וועט בעת דער לויה נישט געשטערט ווערען. שבת טרעטען די ארבייטער צו צו דער ארבייט. די ערשטע אויספאשונג האט בעוויזען, אז די פאליציי איז גע- צוואונגען געווען צו בענוצען געוועהר.

עס זאל פערוועהרט ווערען צו בענוצען געוועהר געגען שטרייקענדע

וו א ר ש א (טעלעפאניש) היינט אין אוועגד האבען זיך אין ווארשא פער- שפרייט קלאנגען, אז די רעגירונג האט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג מעהר נישט צו בענוצען קיין געוועהר געגען שטרייי- קענדע

אומזאץ-שטייער פאר 1925 ווערט אויפגעמאהנט

וו א ר ש א (טעלעפאניש) דער פערלע- גענעם אומזאץ-שטייער פון 1925, וועל- כען מען האט נערעבענט פאר געשאנ- קען, הויבט די שטייער-מאכט איצט אויפצומאהנען.

יום כפור קטן איז מעקסיקע

מ ע ק ס ק א, 20 מאי (יטא) די ספרדי- שע יודען האבען דעם נעבטיגען טאג בעשטימט אלס יום-כפור קטן, מ'האט גוזר תענית געווען און געפלאזען שופר אין די שוהלען.

אכטונג שניידער מייסטער און שניידער געזעלען!

אויף די קאנצעסיאנירטע שניידער- קורסען ביי דער געזעלשאפט „ארט" זע- נען נאך פאראן איניגע פרייע ערטער. די למודים הויבען זיך אן שוין אין די נאהענטסטע טעג.

פערשרייבען קאן מען זיך און ביורא פון „ארט", וואלטשאנסקא 27.

פון „ספלענדיד"

מארגען פרייטאג, שבת, זונטאג און מאנטאג פון 12 ביז 3 פריהמארגענס צום פרייז פון 75 גר. און 1 זל. אויף די וויי- טערדיגע סעאנסען פרייזען נארמאלע.

די שווערע לאגע פון די לאדזשער יודישע קאלאניאל-הענדלער

זונטאג דעם 10. ד. ח. איז פארגעקו- מען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמ- לונג און קאלאניאל-הענדלער-פעראיין ציגעלגאס 15. דעם פארזיץ געהמט אי- בער ה' ש. זיידלער, וועלכער לאדעט אין אלס אסעסארען די ה"ה מעניצער און סאכאראוו. וויצע-פרעזעס גאטליב גיט אפ דעם טעטיגקייטס-בעריכט, אפ- שטעלענדיג זיך בעזונדער אויף די פול- צאהליגע אינטערווענצען לטובת די קא- לאניאל-הענדלער ביי דער צענטראלער מאכט, ווי אויך ביי די ארטיגע שטייער- אמטען, און אויבא סקארבאווא, האנ- דעלס-קאמער, אמט צו אינטערוויבען לעבענס-מיטלען א. א. דערביי בערוהרט ער די טרויעריגע לאגע פון קאלאניאל- הענדלער, וועלכע האט געבראכט דערצו, דאס דער פעראיין האט זיך געזעהען גע- צוואונגען צום ניעם יאהר אנצונעהמען אב'אקציע אויסצוקויפען פאר א מיניל- מאלע פרייז פאטענטען.

דעם קאסע-בעריכט, ווי אויך דעם בודי- זשעט פאר'ן יאהר 1931 גיט אפ ה' גאלד- קארן, ארומרעדענדיג דערביי די שווע- ריגקייטען, וואס טרעפען זיך ביי אויס- פועל'ן וועלכע עס איז הנחה פאר דעם קליינהענדלער.

ה' ש. זיידלער שטעלט זיך אפ אויף די טרויעריגע קאנסעקווענצען פון דער קאנקורענץ, וועלכע פערמוטט דעם קרי- טישען מצב.

אין דער דיסקוסיע נעהמען א וואָרט די מיטגלידער: שווארץ, יאבלאנסקי, גאמאלינסקי, מניעווסקי, ווילהעלם א. א.

רעזומירענדיג די ארויסגעזאגטע מיי- נונגען לעגט פאר דער פרעזעס ה' או- לינאווער צו שענקען מעהר פערוואל- טונג דעם פולען צוטרוי, וואס ווערט אנ- גענומען.

עס ווערט נאך אויסגעדריקט אנער- קענונג דער אלטער פערוואלטונג און מען טרעט צו וועהלען א נייע פערוואל- טונג, און וועלכער עס נעהען ארויס די ה"ה: וו. אולינאווער, ח. גאטליב, א. פ'נ- קעלשטיין, ה. מענצער, י. ווילהעלם, י. ראזענצווייג, ב. פיעטריקאווסקי, ל. קא- צענגאלד, יעקב ראזענצווייג, ב. וויזען, ש. שניידער און ק. ראוויצקי. קאנדידא- טען: ב. פיקס, ל. הימעלפארב, ל. סינא, א. גאמאלינסקי, מ. מענצער. רעוויזיאנס קאמיסיע: מ. יאבלאנסקי, א. מניעווסקי און ל. קוסטינגמען. קאנדידאטען: י. ווינבערג, מ. שטיין.

—0—

נייער פאהר-פלאן פון די באהנען

גילטיג פון 15. מאי.

לאדזשער פאבריקס-וואקזאל

פאהרט אפ:

0,35	קיין קאלושקי
1,45	„ „ (פערבינדונג מיט ווארשא)
2,45	„ „ (פערב. טשענסטאכאוו)
5,50	„ „ (פערבינדונג ווארשא)
6,50	„ „
7,45	שנעלצוג קיין ווארשא
9,02	קיין קאלושקי (זונטאג, חגא)
9,50	„ סקארזשיסק
10,56	„ קאלושקי
11,35	„ „ (פערב. מיט ווארשא)
13,58	„ „ (פערבינדונג ווארשא)
15,05	„ „
15,25	„ סקארזשיסק
16,05	„ קאלושקי (פערבינדונג טשענסטאכאוו—קאטאוויץ)
16,55	„ „ (פערבינדונג ווארשא)
17,50	„ „
18,30	„ „ (פערבינדונג ווארשא)
19,10	שנעלצוג קיין ווארשא (מיט רעסטאראן-וואגאן)
19.30	קיין קאלושקי
20,20	„ „
21,20	„ „ (פערבינדונג קאטאוויץ)
21,55	„ „ (פערבינדונג ווארשא)

קומט אן:

2.26	פון קאלושקי (פערב. מיט ווארשא)
4,15	„ „
5,35	„ „
6,55	„ „
7.19	„ „
7,34	„ „
7,50	„ „
8,37	„ „
9,19	„ טשענסטאכאוו
9,55	„ קאלושקי (מאנטאג און נאך חגא)
10.27	„ „ (פערבינדונג מיט ווארשא)
13.02	„ „
14,47	„ סקארזשיסק (פערב. ווארשא)
16,10	„ ווארשא (מיט רעסטאראן-וואגאן)
17,37	„ קאלושקי (פערבינדונג ווארשא)
19,59	„ קאלושקי
20,45	„ ווארשא
21,24	„ קאלושקי (בלויז אין חגא-טעג)
22,02	„ „
22,52	„ „
23,10	„ סקארזשיסק
23,42	„ קאלושקי

קאלישער וואקזאל

פאהרט אפ:

0,32	קיין קוטנא—פלאצק
0,42	„ הערבי-נאווע—קאטאוויץ (זד.-וואליא)
1,18	„ אסטראוו—לעשנא
2.47	שנעלצוג קיין ווראצלאוו (דורך אסטראוו)
3,51	שנעלצוג קיין ווארשא
5,04	קיין ווארשא
6,40	„ פויזען
7.38	שנעלצוג קיין ווארשא
8.35	קיין קאלושקי
9,05	„ לאסק (קאלומני)
9,35	שנעלצוג קיין פויזען
9,45	קיין קוטנא
11,45	„ פויזען
12,25	„ קוטנא
13,10	שנעלצוג ווארשא
13,40	קיין לאסק
15,10	„ פויזען
15,20	„ קוטנא—פלאצק
15,35	„ לאוויטש
17,40	„ נאווע-הערבי, טשענסטאכאוו
18,10	„ ווארשא
19,35	„ אסטראוו-וויעלקאפ.
20,00	„ לאסק
20,25	„ לאוויטש
20,42	„ לעמבערג (פערבינדונג בודאפעשט)
21,42	שנעלצוג פויזען—בערלין (שלאף-וואגאן)
22.00	קוטנא (פלאצק) גדיניע
22,55	קיין קאטאוויץ—קראקא

קומט אן:

0,21	פון פויזען
1,00	„ ווארשא
3,39	שנעלצוג ווארשא
3,43	„ פון ווראצלאוו (דורך לעשנא—אסטראוו)
4,17	פון קוטנא, פלאצק
4,49	„ אסטראוו-וויעלקאפ.
5,25	„ הערב נאווע—קאטאוויץ (דורך זד.-וואליא)
6.21	„ קראקא—קאטאוויץ
7,10	„ לאסק (אין וואכענטעג)
7,30	שנעלציג פון פויזען—בערלין
7,35	פון לאוויטש
8,05	„ קוטנא—גדיניע (פלאצק)
8,47	„ אסטראוו-וויעלק.
9.15	„ לעמבערג (שלאף-וואגאן 3. קלאס)
9,22	שנעלצוג פון ווארשא
10,55	פון לאסק (זונטאג)
11,30	„ ווארשא
12,15	„ פויזען
12,52	„ קוטנא—פלאצק
15,30	„ לאסק
17,54	„ פויזען
18,50	„ קאלושקי
19,40	„ נאווע-הערב, טשענסטאכאוו (זד.-וואליא)
19,45	„ קוטנא—פלאצק
20,20	שנעלצוג בערלין—פויזען
21,34	פון ווארשא (שלאף און רעסטאראן-וואגאן)
21,48	„ לאסק (פרייטאג, שבת, זונטאג, חגאות)
22,28	„ קוטנא—פלאצק

וויכטיג פאר אלע

דער בעוואוסטער מאלער-מייסטער ז. וועלניארזש נארוטאוויטשא 10

צוריקקומענדיג פון אויסלאנד נעמט אן פערשידענע מאלער-ארבייט ווי: לאהם-ארבייט, קלעיגצ און טאפעיטען לויט'ן אויסלענדישען סיסטעם מיט די נייעסטע טעכנישע מאלער-מאשינען

בעמ.: צוליב דעם הערשענדען קריזיס זענען ביי מיר די פרייזען רעדוצירט פון 25 ביז 40 פראצענט.

ערשטקלאסיגע ארבייט, סאלידע בעהאנדלונג

געדענקט דעם אדרעס Narutowicza 10 געדענקט דעם אדרעס

אויטאגענישע שווייסונגען

מעטאל-בעארבייטונגען און שלאסער-ארבייטען

פאר האנדווערקער ראבאט!

J. Reder, Łódź

Konstantynowska 11/13,

(róg zachodniej)

ראטעוועט די האר!

זאגאר גענצליכע ליסע-קעפ, קענען צוריק- בעקומען א שעהנעם וואוקס פון די האר, בע- נוצענדיג BALSAM צו האר-וואקסען, וואס פערהיט געגען אויספאלען, פערניכטען שופען, בעזייטיגט דאס בייסען פון קאפ און ערוועקט צום לעבען די אפגעשטארבענע ווארצלען פון די האר. פרייז פון א פלאקאן 3 זל. צו בע- קומען אין סקלאד-אפטעקטשנע

H. HERMALIN, Piotrkowska 11

זומערשפרענקלעד

געלע פלעקער, אפגעברענטקייט, בלעטצלעך, לישאיעס, וואנגרעס און אנדערע פערשידענע אונרייניקייטען פון געזיכט, בעזייטיגט אין משך פון עטליכע טעג אונטער גאראנטי פאר די ווירקונג דער קרעם „ADA" פרייז פון א סלאיק 2 זל. צו בעקומען אין אפטייקען, סקלאד אפטעקטשנעס און פערפומעריעס.

געגען שוויס פון פיס

און אדטשיסקעס נוצט נאר דעם שוין 20 יאהר בעוואוסטען פראשעק און פלאסטער „ראדיקאל" פרייז נור 30 גראשן. נוצט נישט קיין אנדערע עהנליכע נאכמאכונגען, וועלכע ברענגען קיין נוצען און שאדען די פיס און אייער געזונד. אויך א גוט מיטעל צו וואנצען און שווארצע ווערים פרייז 50 גראשן. אויך פלין „ראדיקאל" וואשט אפ שמוץ און פלעקען פון אלע קאלירטע שיך פרייז 70 גר. א פלעשעל אויך קינסטליכער שניי נוצט אויף פערשידענע פערוויילונגען ווי חתונות, בעלער פרייז 30 גראשען א שאכטעל. צו בעקומען ביים צייטונגס-פערקויפער ווינער פיעטריקאווער 10.

קאלערטע און ווייסע דאמען-וועש

ROBOTA RĘCZNA—האנד-ארבייט

נעמט אן צו שטיקען און נייען מיט אייגענע ווי אויך אנפערטרויטע וואַרע ווי Petite-reine Crèpe-de-Chine א.ז.וו. אלעס לויט פאריזער און ווינער זשורנאל. זאוואדזקא 27 בליווייס.

צו פערקויפען

א פלאץ עווענטועל 2 פלעצער אויף פאמארסקא גאס מיט גוטע בעדינגונגען. צו ערפאהרען טעל. 96-191.

— מעקלערס געווינשען. —

פוילישע שפראך

ווערט ערלערנט גרינדליך דורך א טורצער צייט

זאכאדניא 29, וו. 3.

די בעפעלקערונגס-אנקעטע

וואס מוזען צוגעשטעלט, ווערען דעם מאגי- סטראט שפעטסטענס ביז'ן 14. מאי, ווערען אויסגעפערטיגט אין ביורא „ארגוס" זאכאדניא 26 פראנט. פארטער.

וויכטיג פאר די וואס הייראטען

און ווילען זיך איינארדנען עלעגאנט און ביליגער ווי איבעראל ביטע צו בעזוכען מיין

מעבעל-ווערקשטאט Ch. Recht Narutowicza 9 w podwórzu

וואו איהר בעקומט שטענדיג אויף לאגער פערשידענע פערטיגע מעבעל פון די איינפאכסטע ביז די פיינסטע מיט לאנגיעהריגער גאראנטיע. איך נעם אן יעדע ארט בעשטעלונגען לויט די נייעסטע מאדעלען. בעמערק.: נאכ'ן ספעצירען זיך מיט ה' פלאקאוויטש פעטריקאווער 145 געפינט זיך מיין ווערקשטאט אויף דעם אויבענאנגעוויזענעם אדרעס.

„WIEDZA" „וויעדזא" מעדכען-גימנאזיום

פילסודסקיעגא (זסכאדניא) 62 טעלעפאן 38-175

איינשרייבונגען פון ניי-איינטרעטענדע שילערינס פאר די קלאסען A B C און פון I ביז VIII נעמט אן דער סעקרעטאריאט טעגליך פון 10—2 און פון 7—6

B. JUDELEWICZ (—) דירעקטאר

איז דער 7 קל. שולע פון ש. זיעלאנקא

פילסודסקיעגא 70 (ווסכאדניא)

פראנט 1 שטאק

ווערען שילער פון 6 יאהר אן איינגעשריבען

בעמ.. דורכגאנג דורך פיעטריקאווער 44/46

איך זוך ארבייט אויף לוין

אויף פאטענט-שטרימף-מאשינען 18 און 14 סיי- לונג בושאוואא 18 זשעניצקי פון 12—2

איבערצוגעבען

א שטוב אין צענטרום מיט בעקוועמליכקייטען עווענטועל צו טוישען אויף א גרעסערע עס קאן זיין אין באלוט. ביי וויינפעלד זאכאדניא 57

KRYNICA

ווילא טאטארסקא ארדינירט ווי שטענדיג

Dr. Berkman

שרייבען שעהן און שנעל

לערנט אויס דער בעריהמטער קאליגראף ל. בערמאן אין 15 לעקציעס, אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען א יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואס קען גארנים. די עלטער שפילט קיין ראלע נים.

זאחאדזקא 19 1 שו, פר

לנשואי הבחור הנעלה והמופלג מר
יהושע ליב גלדברד נ"י
את העלמה הבתולה המהולל מרת
קריינדיל קרניצר תחי'
הננו מברכים בברכת מזל מזל-טוב חמה ולבבית
צבי המר ורעיתו

את מר יהושע ליב גלדברד
לנשואי את העלמה הבתולה המוללה
מרת קריינדיל קרניצר
הננו מאחל שיזכו לבנות את ביתם
על ערי ציון וירושלים
אליהו גולובוביץ

גדא טבא!
בזה הננו שולחים לך חברנו היקר מר
אברהם אבא לוקסעזבערג
את מרת טויבה דזילובסקי
הננו מאחלים לכם שתהיה עתידכם מזהיר כשמש
בצהרים ותבנו את ביתכם על הרי יהודה וירושלים
הועד של שעורי ערב
„כתר צעורים" לודז

Podziękowanie

Panu ROZENTALOWI, zam. przy ulicy Gdańskiej 9, wraz z Jego zespołem składamy serdecznie podziękowanie za uprzyjemnienie świetną grą uroczystości zaślubin

Tygierowie—Łódź
Sztyblowie—Warszawa.

PENSJONAT „BAJKA" w OTWOCKU ul. GLINIECKA 7.

נעהמט אן בעשטעלונגען. אלע מאדערנסטע איינריכטונגען: צענטראל-בעהייצונג, לויפענדעס - וואסער ווארם און קאלט, ראדיא, טעלעפאן, לאזשענקעס, גרויסע און ליכטיגע צימערן.

צוגענגליכע פרייזען ● א שטרענג כשר'ע קוך

די בעשטעלונגען ווערען אויך אנגענומען טעלעפאניש נומער 1.23

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אווענד
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.
אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skz. poczt. 16
טעלעפאנען: רעדאקציע 160-57, אדמיניסטראציע 160-47

די פאליטיק פון דער וואך

די בעראטונג פון פאן-אייראפע און די סעסיע פון פעלקער-בונד-ראט.—ליטווינאוו און זאלעסקי.-די צרה פון עסטרייכישען צאל-פעראיין אפגעשטופט אויף א שפיקעל צייט.—די דייטשע פאנצער-שיף „דייטשלאנד"

די הײַנטיגע זיצונגען פון „וואגרעשענער מאנאט מאי" האבען געבראכט נאך א היפשע פאליטישע אטמאספערע אין אייראפע. [illegible] — די מאי-סעסיע פון פעלקערבונד-ראט. די [illegible] אויף די דאזיגע 2 בעראטונגען זענען כמעט געווען דיזעלבע. און געווען דער ביטערער ארומקוק, ווייל עס הערשט איצט אין אייראפע און וועגען דעם צאל-פעראיין צווישען עסטרייך און דייטשלאנד. דער אומזיסטער שיר איז נאר געווען, וואס די פאן-אייראפע-קאמיסיע האט זיך בעראטען מיט ווירטשאפטליכע פראיעקטען, וואס זענען להנאת צו געבען א מויט-קלאפ דעם צאל-פעראיין, און דער ראט פון פעלקערבונד — האט זיך ווידער פארנומען מיט דעם צאל-פעראיין גופא. און נאך א שפיקעל אומזעדשיר איז געווען, וואס אויף דער בעראטונג פון דער פאן-אייראפע קאמיסיע האט זיך אויך געפינען דער פיהרער פון דער סאוויעטישער אויסער'ן פאליטיק ליטווינאוו, און [illegible]

פון פעראייניגטע אייראפע. די דאזיגע ערקלערונג, וואס איז אין אזא קאטעגארישע טאן פעסטגעשטעלט געווארען דורכ'ן פוילישען אויסערן-מיניסטער, מוז זען אין סאוויעט-רוסלאנד צופלאנען אלע פלאנקעס ווענען די פלומרשטע פלענער פון פוילען צוצוגרייטען א מלחמה געגען די סאוויעטען. די דאזיגע ערקלערונג מוז זיך זעהר גוט אפרופען אויף דער ווייטערדיגער אנטוויקלונג פון די באוויעטען אין פוילען, פון וועלכע ביידע מלוכות קאנען געגענזייטיג האבען זעהר גרויסע נוצען.

אבער דאס אלץ זענען נישט מעהר געווען, ווי רעדען, און די ווירטשאפטליכע נויט אין אייראפע ווערט דורך שעהנע און זיסע דרשות אויף א האר נישט פערלייכטערט ווערען. און דער דייטש-עסטרייכישער צאל-פעראיין שטעהט אונטער דער טיר פון דער פעראייניגטער אייראפע. ווי אזוי זשע קאן דאן אייראפע געהאלפען ווערען?

בריאנס ווירטשאפטליכער פראיעקט, וועגען וועלכען מ'האט אין דער לעצטער צייט אזוי פיל גערעדט, זעהט אויס, וועט אויך נישט ברענגען די גאולה.

דער פראיעקט בעשטעהט נעמליך [illegible]

[illegible]

יודען פראטעסטירען און זאגען תהילים

אין שייכות מיט דער פראטעסט-אקציע און דאס, וואס יודישע סוחרים האבען אנגעהויבען צונויפרופען אין שוהל ארײַן תהילים זאגען נעגען דער גזירה פון די צו-גרויסע שטייער-אויסמעסטונגען, שרייבט ש. י. סטופניצקי אין „לובלינער טאגבלאט":

„געווען פאלען, ווען יודען זענען ארײַנגעפאלען אין מיטען טאג אין בית-המדרש ארײַן מיט א געוויין און האט גענומען זאגען תהילים. דאס איז געווען ווען א מאן, א קינד, נישט דא געדאכט איז פארבײַ, ווען די דאקטוירים האבען איהם שוין אפגעזאגט דאס לעבען; ווען א גזירה, א סטיכישער אומגליק, א שרפה, א שווער פארווונדונג איז אויסגעבראכען, און מענטשען האבען זיך שוין מיאש געווען פון הילף איז מען געגאנגען זאגען תהילים".

„יודען זאגען תהילים — אזוי דערצעהלען די צייטונגען. דער אומגעהויער תהילים-זאגען בציבור, געהער צום צווייטען מין זאגען. בײַ יודען איז שוין לאחר יאוש, מען גלויבט שוין נישט, אז עפעס זאל קאנען העלפען, אז מען זאל קאנען אויפקלערען, בעווייזען און רעגולירען די שטייער-שרויף, חוץ מיט געשריי מאל דרעהט זי זיך שוין נאר אהן א סיכטעם קען מענשליכער שכל קאן גישט מיטזײַן, וואס דא קומט אזוינס פאר, און אויב דער שכל רעזיגנירט, אויב מענשליכע השגות פערשטעהען נישט מעהר, דעמאלט בלײַבט שוין נאר די איינציגע סגולה, צו זאגען תהילים".

—=0§0=—

שטיף-קינדער ●

אויב א יודישען דאקטאר איז היינט אזוי שווער צו בעקומען א מלוכה-שטעלע אין פוילען, איז א יודען, וואס האט פערענדיגט דעם יורידישען פאקולטעט, נאך א סך שווערער צוצושלאגען זיך צו א מלוכה-שטעלע, אדער אפילו נאר צו בעקומען א גראשען שכירות, כדי צו קאנען זיך איבערגעבען אינגאנצען דער ארבייט אין געריכט.

פערשטעהט זיך, אז מען קאן דא נישט נעמען אין אכט, דעם יוצא מן הכלל, וואס ווערט דא געמאכט פאר די פאר „זשידקעס", וואס האנדלען אונטער אזוי מליצה'דיג מיט זייער יודישקייט. פערקעהרט — דאס שטרייכט נאכמעהר אונטער די אומגליקליכע לאגע פון די יודישע יונגע יוריסטען און פערגלייך, למשל, מיט די בערוהמטע „דירעקטארען", וואס מאכען פון נמיר מיאוס'ער בגידה אן „אודעלאגישע" פרנסה'לע...

ווען א פאליאק פערענדיגט דעם יורידישען פאקולטעט, איז, אויב ער פאר נעהמט נישט קיין אנדערע מלוכה-שטעלע, קומט ער אן פאר אן אפליקאנט אין געריכט (אדער אין חנם אלגעמיינעם פראקוראטאריום), וואו ער ארבייט א פאר דרײַ יאהר; אהן דער דאזיגער אפליקאנטור קאן א יוריסט נישט ווערען קיין פאכמאן: נישט קיין שופט און נישט קיין אדוואקאט! ערשט די פערענדיגטע אפליקאנטור עפענט פאר איהם דעם וועג צו דער מאגיסטראטור, אדער צו דער אדוואקאטור. אומזיסטען פאליאק שטעהט פרײַ דער וועג צו דער אפליקאנטור. פאר יודען אבער איז שוין דער דאזיגער וועג [illegible] א דאנגדויגער: ער מוז אמאל ווארטען יאהרען-לאנג, ביז ער ווערט אנגענומען פאר אן אפליקאנט.

די גערוכטען אין פוילען בעזיצען א היבשע צאהל געצאהלטע עטאטען פאר אפליקאנטען, וואו די לעצטע, בעקומענדיג שכירות, זענען נישט געצוואונגען צו זוכען אנדערע בעשעפטיגונגען און קאנען זיך דעריבער אינגאנצען אפגעבען זייער אפליקאנטור-ארבייט.

אין קאנגרעס-פוילען איז פאר יודען, וואס פערבויגען נישט זייער יודישע נאציאנאליטעט, אוממעגליך צו בעקומען א עטאט, ד. ה. דא איז גרינגער לפי ערך צו בעקומען די אפליקאנטור, אבער בעקומען אן עטאט איז פאר א יוד זעהר שווער און דאס גיט זיך זעהר זעלטען אײַן, בעת די פוילישע אפליקאנטען בעקומען כמעט אלע דעם עטאט!

אמאל, פאר די רעגירונגען פון די „רעאקציאנערע ענדעקעס", איז פאר ד. יודישע אפליקאנטען געווען אײַנגעפיהרט א מין „נומערוס קלאוזוס": פון פינף ביז זיבען יודישע אפליקאנטען פלעגען בעקומען דעם עטאט. אויב פון זיי פלעגט איינער ארויסגעהן פון עטאט, פלעגט מען אויף זײַן ארט בעשטימען אן אנדער יוד. איצט אבער יערט דער עטאט וואס ווייטער און מעהר אפגערייניגט פון יודען! מען געדענקט אריבער פון „נומערוס קלאוזוס" אויף „נומערוס נוליוס".

יעדער עטאטמאסיגער אפליקאנט גיט ארוים בײַם ארײַנטרעטען אין דינסט א התחייבות (דעקלאראציע) צו דינען אין דער מאגיסטראטור; דעריבער בעקומען [illegible]

[illegible]

פון ד"ר יקעב וויגאדסקי

זיי פון דעם פארזיצענדער פון אפעלאציע-געריכט, נאכ'ן פערענדיגען דעם גערכטס-עקזאמען, א בעקאנטמאכונג לויט א סקארבאווען נוסח: „אזוי ווי איהר האט אויסגעהאלטען דעם עקזאמען, בעשטים איך אײַך פאר א ריכטער, אדער שטעל-פערטרעטער, אדער אסעסאר א. אז. וו."

אזוי בײַ פאליאקען. ווי דאס קומט פאר בײַ יודען, וועלען מיר באלד זעהען פון דעם פאלגענדען פאקט, פאר וועלכען איך נעהם אויף מיר די פולע אחריות און וועלכער ווארט א העלען ליכט אויף דעם אמת'ן צושטאנד פון דער יודישער גלײַכבערעכטיגונג אין פוילען *)...

אין סוף 1929 האבען צוויי יודישע אפליקאנטען, נאך א יאהר ווארטען און אומזיסטער ארבייט, בעקומען דעם עטאט. דערבײַ האבען זיי געמוזט ארויסגעבען א התחייבות נאכ'ן ענדיגען די אפליקאנטור צו פערבלײַבען אין דער מאגיסטראטור. איינער פון די צוויי גליקליכע יודישע יונגע יוריסטען, וואס האט זוכה געווען צו בעקומען דעם עטאט, איז גוף בעקאנט אלס ווויסענשאפטליכער פארשער פון די פוילישע שריפטשטעלער, בעזונדערס פון מיצקעוויטש'ן, וועמענס ארבייטען ס'ווערען געדרוקט אויך אין די פוילישע ערנסטע זשורנאלען. געדינט אין דער פוילישער ארמעע בעת דער מלחמה פון יאהר 1920.

דער צווייטער יונגער יוריסט, וואס האט בעקומען דעם עטאט, איז אויך א גוט-בעקאנטער יונגערמאן מיט די בעסטע רעפערענצען אין די גערוכטס-קרייזען; געדינט אין דער פוילישער ארמעע אלס פרייוויליגער (אכאטניק) אין ווילנער פולק אין יאהר 1919—1920; האט זיך בעטייליגט אין אײַננעמען ווילנא. ביידע יונגע יוריסטען אנשטענדיגע מענשען אהן שום פארווארף.

אין יאנואר 1931 האבען די ביידע אפליקאנטען אויסגעהאלטען דעם עקזאמען. עס האבען זיך עקזאמינירט דאן 13 מאן, פון זיי 5 יודען.

נאכ'ן עקזאמען האט דער פרעזעס צו זיך פערבעטען די פוילישע אפליקאנטען און זיי אלעמען פארגעשלאגען צו פערנעמען שטעלעס בײַם געריכט. די צוויי עטאטמאסיגע יודען האט דער פרעזעס ערקלערט, אז זיי מוזען זיך אנגעבען אין דעמיסיע; קיין שטעלעס וועלען זיי נישט בעקומען! ווען די ביידע יודישע אפליקאנטען, אויפווײַזענדיג אויף דער דורך זיי בשעתו אונטערגעשריבענער התחייבות צו פערבלײַבען אין געריכט, האבען זיך אפגעזאגט אנצוגעבען זיך אין דעמיסיע, — האט דער פרעזעס פון אפעלאציע-געריכט זיי אין צוויי טעג ארום מודיע געווען, אז זיי זענען „בעפרײַט" געווארען פון דינסט!

מיט די נישט-עטאטמאסיגע יודישע אפליקאנטען האט מען בכלל גארנישט געוואלט רעדען!...

אלס פוילישער בירגער מוז איך דא פרעגען: וואו איז די פוילישע קאנסטיטוציע? וואו איז דער ארטיקעל 96 פון דער דאזיגער קאנסטיטוציע וועגען דער „גלײַכהייט פון אלע בירגער פאר'ן רעכט"? דאס איז דאך דער גרונד-ארטיקעל פון דער קאנסטיטוציע און דער [illegible]

[illegible]

דעם אפליקאנט זײַן דינסט-צײַט אויף 5—6 חדשים. פון אלע אפליקאנטען, וואס ווענדען זיך וועגען דעם צום מיניסטער, ווערט אלע יודען אפגעזאגט און כמעט אלע פאליאקען געגעבען די פערקירצונג.

[illegible]

שבועות — חג הבכורים

(וואס מיר האבען געלעזען און וואס מיר האבען מיט די אויגען געזעהן)

פון י. אייגער (ירושלים)

בכורים — זעהר לַ געפעלדיגער בעגריף. ער פלאנטערט זיך קוים-קוים אין געדאנק, ווי אין א חלום:

עפעס געווען אמאל בכורים בײַ יודען. די „עבודה" פון יום-כפור וויסען מיר גוט, ווײַל מיט איהר האבען מיר דורכגעמאכט דעם גאנצען גלות; יעדען יאהר האבען מיר געזאגט: „וואויל איז צום אויג וואס האט דאס אלץ געזעהן"! אבער דער בעגריף וועגען בכורים איז פארשוואונדען. ער האט זיך פערלוירען אין מישך פון די הונדערטער יאהרען אהן אייגענעם לאנד, אהן אייגענעם בויגען, אהן אייגענע תבואה און פרוכט.

נאר אט האט עפעס א בליק געטאן די אויגען קוקען מיט דערשט און מיט יעדען מאמענט רוקט זיך אלץ מעהר ארויס פונם נעפעל אן אראינערונג, א שילדערונג, א בילד, א צעבראקעלטע פון דער צײַט.

אט וואס מיר האבען געלעזען:

ארץ ישראל איז געווען צעטיילט אויף 24 טעריטאריאלע טיילען, ווי די כהנים און לויים האבען געהאט 24 מעמדות. די בעפעלקערונג פון יעדען טייל האט געהאט איהר עלטסטען ראש המעמד, און פון אלע ערטער פון דעם טייל פלעגען זיך די באוערים-טרעגער צוזאמען קלײַבען אין דער שטאט פון זייער ראש המעמד מיט זייערע בכורים-קערב מיט [illegible]

דעם פרײַטאג, ווען מען האט מיר געזאגט: אז אין גאט'ס הויז געהען מיר"... פאר ירושלים האבען די בכורים-טרעגער בעצירט זייערע קערב מיט פרישע בלומען [illegible]

די פיאנערן פון פאלק האבען אקארשט געמאכט. געזונגענע קינדער, הונ'עוודיגע נעזינבטער, אפגעטרעטענע פון זון, מיט לויכטענדע אויגעלעך, האבען זיי געשפרײַזט ענערגיש אין די רייהען, זיינענדיג די שעהנע, קליינקלינגענדיגע לי[illegible]

[illegible]

המורה". זיי זענען געווען בעהאנגען מיט גרינם און בלומען; מיט ציון-פאהנען און בעצירטע בכורים-קערב אין די הענד, זענען זיי געגאנגען און געפאהרען גרופעסווייז איבער די שאסע, וועלכע [illegible]

בעדעקט מיט גאלד און זײַן קאפ בעצירט מיט א קראנץ פון אליווען-צווײַגען. אויפ'ן וועג האבען אלע געזונגען, אקאמפאנירט פון פלייטען, דעם קאפיטעל תהילים 122: „איך האב זיך [illegible]

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"
נארוטאוויטשא № 20 לייטונג: א. בעזמא.

נור אויף 4 פארשטעלונגען | נור אויף 4 פארשטעלונגען

פרייטאג, 22. שבת, 23. זונטאג, 24. מאנטאג, 25. מאי 9 אווענד

דירעקטאר און ארטיסט **משה ליפמאן** פרעזענטירט פארן לאדזער עולם אייער ליבלינג

די בעריהמטע שוישפילערין פון אמעריקא

עמיליא אדלער

וועלכע האט זיך נאר וואס אומגעקערט פון אמעריקא אין א נייעם נאך-נישט געשפילטען שלאגער-פיעסע, וועלכער געהט מיט א גרויסען ערפאלג אין די גרעסטע 2 ניו-יארקער יודישע טעאטערן

איך וויל א קינד!..

אין 3 אקטען פון סעם בלום. הויפט-ראל „סאפיע" עמיליא אדלער

פרייטאג בייטאג, 4 א זייגער
פרייזען פון 80 גר. ביז 2.50
דער דבוק
מיראפאלער צדיק—משה ליפמאן

שבת בייטאג, 4 א זייגער נאכם.
פרייזען פון 80 גר. 2.50
מיט עמיליא אדלער
מירעלע אפרת
אין 3 אקטען. הויפטראל עמיליא אדלער

אימפרעסאריא פון עמיליא'ס אדלער גאסטשפילען סאלאמאן קוסטין.
בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער „פילהארמאניע".

LUNA

הײַנט צום לעצטען מאל!

Quo Vadis

מארגען יום-טוב-פרעמיערע!

די טיראניי פון ליבע

לויט'ן ראמאן פון הערמאן זודערמאן
אין דער הויפט-ראל
Lewis Stohe

שבת, זונטאג און פייערטאגע אנהויב 12 בייטאג.

אירלאנד און ארץ ישראל

פון אב. גאלדבערג

אין דער שווערער לאגע, אין וועלכער יודען געפינען זיך איצט בנוגע ארץ ישראל, זענען זיי גענייגט צו פערצווייפלען. עס דוכט זיך אויס, אז דער הימעל איז בײַ דער ערד, עס איז נישטא קיין אויסוועג, וואס קאן מען טון, אז ענגלאנד וויל נישט? צי קענען מיר ערקלערן קריג ענגלאנד? עס איז א שרעקלעכער באַפּ. פון איין זייט דאס מעכטיגע ענגלאנד, וואס רעגירט — ניבזר אה"ע שבעה ימים, דער ענגלישער לײב מיט זײַן גבורה, און פון דער אנדערער זייט דער אומגליקלעכער יוד, דער תולעת יעקב. דער קריג איז פון אנהויב אן פארמישפט אויף דורכפאל, מפלה, און דערפאר דער בעסטער וועג פערבײַסען די ליפען און שווייגען, ווארטען אויף בעסערע צייטען. וויל נישט שטענדיג בלײַבט ענגלאנד אין מאכט. עס קענען קומען ענדערונגען.

גלייבא יך אויך, אז בעסערע צייטען וועלען קומען, כל זמן דער מענש לעבט, האט ער קיין גארנטיע איז אבער נישטא. גלויב איך אויך, אז ענגלאנד'ס גבורה איז נישט אויף אייביג. נישט קיין קרעפטיגערע אימפעריעס לערך זענען צוקלאפט געווארען. און עס איז פון זיי נישט געבליבען קיין שריד ופליט, און מיר יודען, דאס אלטע היסטארישע פאלק, זענען געווען עדות אויף זייער ביטערע מפלה.

אויך איז דער לעצטער צייט, אין אונזער דור, איז געפאלען א גרויסע אימפעריע, און וועמענס רשות עס האט זיך געבונען דאס הייליגע לאנד, די הערשער פון איר דער אימפעריע האבען נישט געוואלט הערען און טרעטען פון אפגעבען יודען זייער לאנד, האט זיי זאלען אנהויבען דאס ווערק פון ציוויליזאציע און קולטור און יענעם וועלט-ווינקעל. עס איז נישט קיין ווײַטע השערה צו זאגען, אז ווען זיי וואלטען מיט אונז געווען אמת אין א פריינדליכען אפמאך און אונז געהאלפען זיך דארט בעפעסטיגען, וואלטען זיי צו דער שרעקליכער מפלה נישט געקומען.

נאר מיר וועלען לאזען די השערות אין א זייט. דער פאקט איז, אז די מעכטיגע אימפעריע איז צובראכען אויף שטיקער. מען האט פון איר אפגעריסען די בעסטע מחוזן, לאנד נאך לאנד. און זי איז איינגעשרומפען געווארען אין א קליינער אומבעדייטענדער מלוכה.

פריהער פאר דעם, אויך פונקט אין אונזערע צייטען, איז עס געשעהן מיט שפאניען, וואס איז נישט געווען קיין קרעפטיגערע ימפעריע פון ענגלאנד, און ...

(ענדע — זייט 15)

די בעפרייטע פרוי אין סאוו.-רוסלאנד?

(רייזע-איינדרוקען פון ראטען-פערבאנד)

פון ראובן ברײַנין

דער תיקון

א מעשה נוראה, ווי אזוי ר' מאירל קינסקא-וואליער איז געהאלפען געווארען אין שבועות צו תיקון, זיין אויסטערלישער חלום און דעם חוזה'ס פתרון

א חסידישע מעשה פון בן-ציון גרינבוים

אין א דארף נעבען קינסקא-וואליע האט געוואוינט א יוד א מטופל מיט קינדערלעך און א גרויסער עני ואביון. ער האט זיך מפרנס געווען פון א קלאן שפײַזגעוועלבעל, וואס זײַן פלוגית'טע האט געפיהרט און אליין איז ער געזעסען גאנצע טעג אין קלויזל און געלערנט. דער יוד איז געווען א גרויסער חסיד און א שארפער בן-תורה און נישט האבענדיג אין דארף מיט וועמען צו שמועסען הדושי תורה, אדער וועגען חסידות, האט ער כסדר געהאלטען אין איין ארײַנקוקען אין ספרים.

וואס עס האט אין שטוב נישט פאסירט, האט דעם חסיד נישט פיל אינטערעסירט. דערויף האט שוין געזארגט זײַן ווײַב. ער האט נאר געוואוסט איינס: לערנען און פאהרען צום רבי'ן.

געפאהרען איז דער יוד צום חוזה פון לובלין און געווען איז דאס מיט יאהרען צוריק, ווען די וועגען זענען געווען שלעכטע, קיין באהנען זענען נאך דעמאלט אין אונזער מדינה נישט געווען און א נסיעה קיין לובלין האט געדויערט וואכען, מען האט זיך געדארפט לאנג שלעפען אויף בוידען און שווערע וועגענער און גוט די ביינער אויסשאקלען, ביז מען איז אנגעקומען אויפ'ן ארט און אזוי ווי דער חסיד'ל ר' מאירל קינסקא-וואליער האט מען איהם גערופען, איז געפאהרען ...

רען געהאלפען! מילא, ...

בלב נשבר ונדכה הננו מודיעים ע"ד האסון הגדול שקרנו במות עלינו ביום ב' סיון בוינה בשנת הארבעים ותשע לימי חייו.

נ"ע שמואל מרדכי זיידנבורם

(הנקרא ר' מאטעל) ב"ר אשר זעליג ז"ל

אודות יום ההלוי' נודיע על ידי הודעות-אבל מיוחדות

המתאבלים עליו:

אשתו, בניו, בנותיו, אחיו, אחיותיו, חותנו ונכדו

דעם אויפריכטיגסטן מיטגעפיהל דריקן מיר אויס אונזערע שעפ'ס געברידער י. און מ. זיידענוואורם

ווי אויך דער פערבליבענער פאמיליע, צוליב דעם פריהצייטיגן טויט פון זייער ברודער און לאנג-יעהריגען מיטארבייטער

נ"ע שמואל מרדכי

דאס ביורא און טעכנישע פערסאנאל און מייסטער'ס

פון דער פירמע **ברידער זיידענוואורם**

צוליב דעם טויט פון אונזערע שעפ'ס ברודער

נ"ע

שמואל מרדכי זיידענוואורם

דריקט אויס דעם טיפסטן מיטגעפיהל

דאס פערזאנאל פון דער פאבריק

„ברידער זיידענוואורם"

אלע יודען שטימען פאר דער ליסטע נומער

2

דער „אגודה"- כאמיטעט פון אונפארטייאישע רעליגיעזע יודען פון אלט-שטאט, באלוט, ראדאגאשטש און זובארדז

אונזערע קאנדידאטען זענען:

1) גרשון וואלמאן, ראטמאן פון דער לאדזשער מאגיסטראט-קאמער
2) בנימין וואלף וויאנזאווסקי, פרעזעס פון דער אלט-שטעטישער שוהל
3) לוי קאפער, סאלידער כוחר און וויצע-פרעזעס פון באלוטער - קאמיטעט
4) אברהם לייב דאמב וויצע-פרעזעס פון דער אלט-שטעטישער-שוהל
5) יעקב דוד פאצאנאווסקי, פרעזעס פון „אהבת תורה", וואלבארסקא 20

אלע יודען שטימען פאר אונזערע קאנדידאטען!

פאר א נאציאנאל-וועלטליכער דעמאקראטישער קהלה,

15

וואס זאל בעפרידיגען אלע נאציאנאלע, עקאנאמישע, קולטורעלע און סאציאלע בעדערפענישען פון דער יודישער בעפעלקערונג, וואס זאל זארגען פאר דער פראדוקטיוויזאציע און פארהיטן מיטן כאמה פאר רעכט אויף ארבייט פאר די יודישע מאסען קעמפען די קאנדידאטען פון דער אינטערנאציאנאלער ארבייטער-ציוניסטישער ליסטע מיט ד"ר שמואל יוסף שווייג בראש.

שטימט און אגיטירט פאר דער ליסטע פון נאצ. בעפרייאונג און סאציאלער בעפרייאונג פון די יודישע מאסען פאר'ן נומער

ווינער ארטאפעדישע פראצאוניע

— אונטער אויפזיכט פון א דאקטאר ספעציאליסט — מאכט לויט גיפס-מאדעלן וקלאדקעס נעגען פלאט-פיס קינסטליכע פיס, ארטאפעדישע גארסעטען און אפארא-טען א. ז. וו. **Karola 5**

ביליגע פרייזען	דער בעקאנטער	גינסטיגע בעדינגונגען

פענסיאנאט „RAJ"

ווערט היי-יאהר אין „הולאנעק" (סטאציע אגדזשעיעוו) ווידער געעפענט אין יעסקי'ס ווילע

מיט אלע נויטיגע מאדערנע איינריכטונגען אינטער די אויפזיכט פון בעקאנטע ספעציאליסטען. זארגפעלטיגע בעדינונג.

דער פענסיאנאט „Raj" געפינט זיך אין דעם שעהנסטען ווינקעל פון דער בעקאנטער זומער-וואוינונג „הולאנקי". א ים ליכט, טרוקענער, סאס-נאווער וואלד, טייך, פליאזשע, זון-בעדער, ראדיא-קאנצערטען

דער פענסיאנאט איז בעדייטענד פערפולקומט.

פערזוימט נישט צו בעזארגען א פלאץ, ווי לאנג ס'איז נאך צייט!

מיט אכטונג **ש. יורקעוויטש**

פענסיאנאט-אינהאבער אין „הולאנקי" ווילע יעסקי

כשר'ע קיך	אינפארמאציעס אויפ'ן ארט.	זארגפעלטיגע בעדינונג

„תוצרת-הארץ" לאדז צעגעלניאנא 10, (פר. 42) פראנט 1-טער שטאק

לאדזער יודען!

בעזוכט דעם **ארץ-ישראל-באזאר**

זעהט די פרוכטען פון דער ארבייט פון אונזערע ברידער אין ארץ-ישראל. אפען טעגליך פון 10 א זייגער פריה ביז 10 אווענד.

א גרויסער אויסוואהל פון ארץ-ישראל'דיגע פראדוקטען בעזונדערס קונסט-אויסארבייטונגען פון „בצלאל".

Dr. med. J. LUBICZ

Chirurg-Ortoped

ספעציאליסט פון ביינער- און געלענקע-קראנקהייטען פערקרימונגען פון פלייצעס און גלידער, ווי אויך פון גלידער שווינדזוכט.

גדאנסקא 28, — טעל. 183-17

נעמט אן פון 3 ביז 4.30 נאכמיטאג.

יין כשר

א פלאש פון א 1/4 ליטער ראזינען וויין № 7

נאר 65 גראשען

א באמשינעם דעם זעלבען נומער 1.50 זל. • א קווארט 2 זל.

צו דער בעקוועמליכקייט פון ג' פובליקום בעקומט מען אויך דעם

וויין „פראגרעס" № 7

ביי ח. בלאנקעט, גלובנא 69

מיט אכטונג

וויין- און מעהד-פאבריק פירמע „פראגרעס"

אלטער מארק 2, טעל. 184-82

בעמ.: ביי אונז בעקומט מען רויט-ן יין פריי פון צוקער.

Dr. med.

A. S. Tenenbaum

אינערליכע קראנקהייטען

האט זיך איבערגעטראגען

פיעטריקאווער 109

טעלעפאן 220-25 נעמט אן פון 6—7.30

Dr. med. N. ROZEN

צאהן-כירורג

קראנקהייטען פון צאהן, שטשענקעס, דושאנסלעס, גומען, צונג-קראנקהייטען א. ד. גל. ציינער-רענטגענ-דיאגנאסטיק.

אנדזשעיא 7, טעלעפאן 216-57

נעמט אן פון 3 ביז 7 אווענד

דער ערשטער כשר'ער

פענסיאנאט אין פאדעמביע „ELIDA"

2 מינוט גאנג פון טראמוואי. די געביידע פון פענסיאנאט געפינט זיך אין דער פראכטפולסטער און טרונקענסטער געגענד פון א סאסנאווען וואלד. די עלעגאנטסטע איינריכטונג ענטשפרעכט די לעצטע פאדערונג פון היגיענע און בעקוועמליכקייט. די צימערן זענען הויך, העל זוניג. צו די בעקוועמליכקייט פאר די ג' געסט איז אויך פארהאן א פריזיער בעדער און א לעזע-זאל, וואס איז פערזארגט מיט דער טעגליכער אינלענדישער יודישע פרעסע. אנגענעהמער צייט-פערטרייב.

אינהאבער: שמאי לובינסקי

Dr. med.

GRZEGORZ ROZENBERG

ספעציאל-ארצט פאר מאגען, קישקע, לעבער און אינערליכע קראנקהייטען

גדאנסקא 44 טעל. 224-44

נעמט אן פון 5.30 ביז 7 זונטאג און הגאות פון 10—12 נ מ.

די לייטונג פון בעוואוסטן ארטאדאקסישן לעהר-אנשטאלט

„בית-תלמוד"

פון אליעזר פאסטערנאק לאדז

פיעטריקאווער 18, פילסודסקיעגא 41, טעל. 157-16

מאכט בעקאנט, אז אין הספם מיט דער פעראָרדנונג פון דער מאכט מוזען ביז ענדע דעם חודש מאי אדורכגעפיהרט ווערען די איינשרייבונגען פון די תלמידים אין אונזער אנשטאלט, ווי אויך נייע תלמידים, וועלכע ווילען בעזוכען אונזער אנשטאלט. איינשרייבונגען קומען פאר טעגליך פון 9 ביז 2 פארמיטאג און פון 4 ביז 8 אווענד.

די לייטונג.

Dr. med.

I. Wajnberg

Cegielniana 11, tel. 126-20

אינערליכע קראנקהייטען

ספעציאליסט פאר לונגען און הארץ-קראנקהייטען בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.

נעהמט אן אין דערהיים פון 3—5.

סטארשי-פעלדשער

B. Joskowicz

שטעלט פאקען טעגליך מיט פרישע קראוויאנקע און גיט אויך ארויס שוויאדעצטוועס

פולנאצנא **Północna 4** טעלעפאן 141-86

נעמט אן פון 8—11 און פון 4—6 א זייגער אוונעד.

Dr. med.

Gustawa Zand-Tenenbaumowa

פרויען און אקושעריע-קראנקהייטען

האט זיך איבערגעטראגען

אויף פיעטריקאווער 109

טעלעפאן 220-25

נעמט אן פון 12 ביז 1 און פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

בוכהאלטעריע

(איטאליענישע און אמעריקאנישע)

אויך מאשין-שרייבען און רעכענען לערן איך אויס גרינדליך פאר 30 זל. אין פערלויף פון 1 חדש מיט א קירצער מעטאד 20 זל. בלויז מאשין - שרייבען אין משך פון 3 וואכען נור 6 זל. קילינסקיעגא 50 קווער אפיצינע 1-טער שטאק מיר ערטיילען אויך קארעספאנדענץ האנדעלס אריטמעטיק און סטענאגראפיע.

Dr. med. **H. Różaner**

ספעציאליסט פון הויט- און ווענעריש קראנקהייטען און קינדערלאזיגקייט

נארוטאוויטשא 9, טעל. 128-68

נעהמט אן פון 8—10; 5—8 אווענד

א ספעציעלערוואַרטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med.

Feliks Bornsztajn

(אקושער און פרויען-קראנקהייטען)

נעמט אן יעדען טאג פון 3 ביז 7 א זייגער נאכמיטאג צוליב ענדערונג פון נאמען און נומעראציע פון גאס איז מיין אדרעס איצט **Środmiejska 29** נעבען גדאנסקא (פריהער צעגעלניאנא 4)

Telefon 134-90.

פענסיאנאט „עלבינגער" לאסק

דער בעוואוסטער ערשטקלאסיגער פענסיאנאט עלבינגער וועלכער איז אפען א גאנץ יאהר, מאכט בעקאנט דאס עס איז שוין פארהאן געסט אויפ'ן זומער-סעזאן. ס'איז נאך געבליבען צו פערדינגען א קליינע צאהל צימערן מיט מיטאגען. די צימערן זע-נען איצט איינגעארדענט געווארען מיט בעזונדערע איינגענג.

בעמ.: אויפ'ן היי-יעהריגען זומער-סעזאן ווערט איינ-געאָרדענט עלעקטרישע בעלייכטונג און אויך טעלע-פאן. פרייזען צוגענגליכע. אינפארמאציעס אין לאדז ווערען ערטיילט ביי ה' מ. צעדערבוים ווסכאדניא 65 טעלעפאן 11024 און ביי ה' עפשטיין קאמיענגא 1.

Dr. med.

G. Gersztajn

ספעציאל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייטען

Traugutta 12 טראוגוטא

Telefon 175-10

נעמט אן פון 11 ביז 1 און פון 7 ביז 8 אווענד

29 וואהל-קאמיטעט פון בלאק פון אונפארטייאישע רעליגיעזע יודען 29

דער, וואס וויל, אז די לאדזער יודישע קהלה זאל געווינען איהר פרעסטיזש!
דער, וואס וויל, אז די קהלה זאל ווערען אינפארטייאיש!
דער, וואס וויל, אז אין דער קהלה זאל אויסגעמיטען ווערען דער פארטיי-אנטאגאניזם!
דער, וואס שטרעבט, אז די קהלה-געלטער זאלען ראציאנעל פערטיילט ווערען!
דער, וואס שטרעבט, אז די אויסמעסטונג פון עטאט זאל זיין א יושר'דיגע!
דער, וואס שטרעבט, אז אלע רעליגיעזע פראגען זאלן אין דער קהלה ערלעדיגט ווערן על צד היותר טוב!
דער, וואס שטרעבט, אז די סאציאלע הילף זאל ראציאנעל פערטיילט ווערען!

29 אגיטירט און שטימט 29

פאַר דער ליסטע פון די אונפאַרטייאישע רעליגיעזע יודען נ׳ 29

אונזערע קאנדידאטען זענען:

הרב ר׳ שמחה אבערבוים, ג. פרנס; ר׳ בנימין רום, ראטמאן פון לאדזער שטאט-ראט, געוו. דאזאר און פרעזעס פון דער לאדזער יודישער קהלה; ר׳ אימשע מאיר וואדיסלאווסקי, ראטמאן פון לאדזער שטאט-ראט, געוו. פרנס; ר׳ ליפוש ראזענבערג, פרעזעס פון קליינהענדלער-פעראיין, ראטמאן פון דער האנדעלס-קאמער, ג. פרנס; ר׳ חיים גאלדמאן; ר׳ זיינדל פיין; ר׳ אברהם יצחק פריינד; ר׳ יונה פרענקעל; ר׳ הערשל וויינטרויב; ר׳ אישר שווארץ; ר׳ דוד ליב העבער; ר׳ יעקב טעבלום; ר׳ יהושע לעווקאוויטש, ר׳ חיים מאיר וויינטרויב.

7 אלע האנדווערקער שטימען און אגיטירען פאר די ליסטע 7

אכטונג האנדווערקער!

שבת, ד. 23. מאי (דעם 2-טן טאג שבועות) קומען פאר

1) 12 א זייגער בייטאג אין לאקאל פון קינא-טעאטער „רעקארד", רזשגאווסקא 2
2) 4 „ „ נאכמ. „ „ די האנדווערקער-באנק, פילסודסקיעגא 25
3) 8 „ „ אווענד „ „ פון גרויסען זאל אל. 1. מאי 2 (געוו. כאלופניקעס-פעראיין)

3 גרויסע וואהל-מיטינגען

מיט דער בעטייליגונג פון געוו. דעפוטאט חיים ראסנער און פינגערהוט פון ווארשא

עס וועלען אויך רעדען: אהרן גלאטמאן, משה ראדאשיצקי, יוסף געלבארד, חיים יאס-קאוויטש, הערש לעווקאוויטש און אנדערע.

חברים האנדווערקער, קומט מאסענווייז!

דער וואהל-קאמיטעט פון פעראייניגטע האנדווערקער-בלאק צו די יוד. קהלה אין לאדז.

26 רעליגיעזע יודען פון שייבלער׳ס ראיאן, און סטריקאווער חסידים אכטונג! 26

לויט׳ן בעשלוס פון ועד-ההנהגה מיום ב׳ נשא א׳, ווערט איהר דיסציפלינאריש אויפגעפאדערט אבצוגעבען אייערע שטימען פאר די ליסטע 26 ווי עס פיגורירען אונזער-אייערע עסקנים ר׳ מרדכי מענדל זאמערפעלד און ר׳ פתחי׳ כ״ץ (שעבלערס-ראיאן)

אגודת ישראל לאדז, נארוטאוויטש 11

שטימט פיר די ליסטע 26 №

6 די יודישע דעמאקראטישע פאלקס-פארטיי 6

ארדענט איין פאלגענדע מיטינגען:

פרייטאג, דעם 22-טען מאי 2 א זייגער בייטאג אין לאקאל פון וועבער-פעראיין, בושעזשינער 7, פון אלע לאדזער יודישע דראשקאשעס, ריסארען און ראל-וועגען-בעזיצער.
שבת, דעם 23-טען מאי, 8 אווענד אין ענגלישען זאל, וואולטשאנסקא 6
זונטאג, דעם 24-טען מאי 4 נאכמיטאג אין איראפעסקא זאל, זגערזשער 17
זונטאג, דעם 24-טען מאי 4 נאכמיטאג אין לאקאל פון ראד-פארקעהר, פילסודסקיעגא 48

מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען: אדוו. יוסף ווייצמאן, מאג. באלבערישסקי, פ. כארא, לייבל גערעכט, אינפעלד, מאשקאוויטש, פרידלאנד, גראסמאן, שלמה ראזנער א. א.

קומט מאסענווייז! ▲ קומט מאסענווייז!

16 אלע יודען 16

שטימען פאר דער איינציגער רעליגיעזער נאציאנאלער ליסטע נ׳ 16

ארום וועלכע עס גרופירען זיך דער „מזרחי" און פארשטעהער פון אלע שוהלען און בתי-מדרשים.

די קאנדידאטען פון דער ליסטע נ׳ 16 זענען די בעסטע גאראנטיע, פאר דער פערווירקליכונג פון אלע רעליגיעזע נאציאנאלע הצטרכות׳ן פון יודישען כלל אין דער לאדזער קהלה

געוו. סענ. בודזינער, וואלף זילבערשטיין, ראטמאן י. מ. ביאלער, א. אסט, י. ס. גוטמאן, י. אלעזר בוים, י. מ. בערענשטיין, א. י. סאלאמאנאוויטש, ש. האבענבערג, א. ה. יאנאס, י. בערגער און אנדערע

27 בלאק פון די פעראייניגטע רעליגיעזע יודען 27

פון אלטשטאטישער שוהל און ביהמ״ד אין באלוטער קרייז און ראדאגאשטש

מיר מאכען בעקאנט אלע אלטשטעטער בעל-הבתים פון שוהל און בית-המדרש אין באלוטער קרייז, דאס אונזער ליסטע № 27 וואס מען האט געהאט גע׳פסל׳ט, איז גע׳כשר׳ט געווארען, אויף וועלכע עס שטעהן די חשוב׳סטע בעלי-בתים:

יעקב ווידאווסקי, לייביל וועטשטיין, גבריאל רייבענבאד, משה פרענקעל, חיים פורלאווסקי, אברהם ליפסע

27 שטימט פיר די איינציגע אמת׳דיגע בעל׳הבתישע ליסטע № 27 27

וואהל-קאמיטעט

אכטונג רעליגיעז-נאציאנאלע יוגענד! 16

אלע חברים פון „צעירי מזרחי", „החלוץ המזרחי", „השומר הדתי" און אלע סימפאטיקער פון נאציאנאלען געדאנק, וואס האבען זיך נאך נישט רעגיסטרירט צו דער ארבייט ביי די וואהלען, ווערען אויפגעפאדערט צו קומען מוצאי יום-טוב אין אונזער לאקאל קילינסקיעגא 44, זיך צו רעגיסטרירען און ארויסצונעמען לעגיטימאציעס.

16 יוגענד וואהל-קאמיטעט ביים רעליגיעז-נאציאנאלן בלאק

[illegible]

[illegible]

זאל פילהארמאניע נארוטאוויטש 20

פרייטאג, דעם 22 מאי, פינקטליך 10.30 פריה קומט פאר א פארלעזונג

פון ח׳ יוסף ראזען (ווארשא)

א.ד.ט.: צווישן „רויטער" אסימילאציע און „סאוויעטישען ציוניזם"

טעזיסען: דער אלטער וויכוח וועגען אינהאלט פון דער יוד. ארב.-פראגע-דער יעווסעקישער גלגול פון בונדיזם אונטער די קלעפ פון לעבען; פון „אקטי-ווער אסימילאציע" צו א „יודיש לאנד"; קרים, בירא-בידזשאן און פאלעסטינא; צו וואס עס ברענגט די טעמפע שנאה צו פאלעסטינא; ליקווידאציע פון דער יעווסעקציע און צוריקקעהר צום „יודישען טיש"; ביוראקראטישער אפאראט אנשטאט זעלבסטשטענדיגקייט פון די מאסען; צווישן אסימילאציע און „סאוויעטישען ציוניזם"; דאס פראבלעם פון „דא און דארט" ביי די יעווסעקעס; נאציאנאלער אונטערגאנג אין „גלות" און נאציאנאלע זעלבסטבעשטימונג אין „יודיש לאנד"; אפארטוניזם אונטער א רויטען שלייער.

בילעטען צו 40, 60, 75 גר. און 1 גילדען שוין צו בעקומען אין די פראפ. עראיינגען און אין טאג פון דער פארלעזונג ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.

18 וואהל-קאמיטעט פון פעראייניגטע רעליגיעזע יודען ביי אגודת-ישראל אין לאדז 18

מאנטאג, דעם 25-טען מאי, 11 א זייגער אין דער פריה קומט פאר אין פילהארמאניע-זאל, נארוטאוויטשא 20

א גרויסער וואהל-מיטינג

א. ד. ט.: „אונזער קהלה-טעטיגקייט ביז איצט און אונזער פראגראם אויף להבא".

מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען: הרב יצחק מאיר לעווין (ווארשא), סיים-דעפ. פרעזעס ר׳ ל. מינצבערג, וויצע-פרעזעס ה. בערגער, ראטמאן ר׳ פ. ליבערמאן, רעד. א. ב. פרידענזאן, י. בערלינער א.א. — איינטריט-קארטען צו בעקומען אין „אגודה", נארוטאוויטש 11.

אלע רעליגיעזע יודען שטימען פאר דער ליסטע 18. קומט מאסענווייז און פינקטליך. יודען! אייער ליסטע איז נומער 18

לאדז — דאנערשטאג 21. מאי 1931 — ה' סיון תרצ"א — פ' נשא
זון אויפג. 3.36 — זון אונטערג. 7.19

טאג-בראניק

פאבאר 1910

היינט, דאנערשטאג דארפען זיך צושטעלען פון יאהרגאנג 1910 פאר דער קאמיסיע 1 (זאקאנטנא 82) פון 3. קאמיסאריאט — W

פאר דער קאמיסיע 2 (אגראדאווא 34 יאהרגאנג 1910 פון 7. קאמיסאריאט — IJOUZŻ

פאר דער קאמיסיע 3 (אלעע קאשטשושקי 21) דארפען שטעהען די „אדראמשעניעס" פון יאהרגאנג 1909 פון פון 5. קאמיסאריאט — KJIGF

די פאבאר-פליכטיגע דארפען מיט זיך מיטנעמען זייערע פערזענליכע דאקומענטען און די בעשטעטיגונגען, אז זיי זענען אריינגעצויגען געווארען אין די פ באר-ליסטעס.

די מארקען-אפערע

די הויפט-פערשפרייטער פון די גאלבמבצמע פאסט-מארקען זענען שוין ארעסטירט און איבערגעפיהרט געווארען קיין ווארשא, וואו עס ווערט געפיהרט די אויספארשונג.

יודישע פרוי זידעלט... יודען

אין א פאסט-אמט

(—) אויפ'ן לאדזשער פאסט-אמט אויף אגראדאווא גאס איז געבעטען פארגעקומען א קליינע אנטיסעמיטישע אוואנטורע, וועלכע איז ארגאניזירט געווארען דורך... א יודישער פרוי.

געווען א.ז. עס אזוי: אין דער רייה פאר א פענסטערל איז געשטאנען א יוד מיט א באָרד, א געוויסער משה בענדעט גרונים (פאמארסקא 22) און הינטער איהם איז געשטאנען א יודישע פרוי, א געוויסע דבקה פ. פון זגערזשער גאס. שוין נאהענט בײם פענסטערל האט די פרוי געוואלט ארויסשטופען פון זיך דעם יוד גרונים. דער לעצטער האט זיך אבער נישט געלאזט. איז דערפאר די יודינע ארויס אין גרעסטער און געגומען שרייען אויף פויליש, אז דעם „זשיד" דארף מען די באָרד אויסרייסען... אז דאס האט נישט געהאלפען, האט זי גענומען לארמען אז די „זשידעס" זענען פא רשיווע, אז מ'דארף זיי אויסראטען. איהר טומלען האט אויפגערעגט אלע יודישע און קריסט ליכע אינטערעסאנטען אויף דער פאסט, וועלכע האבען געקוקט א פאליציאנט און געגען דער פרוי איז צוזאמענגעשטעלט געווארען א פראטאקאל.

וואהלען צום ציונ. קאנגרעס

די הויפט-וואהל-קאמיסיע צום 17. ציוניסטישען קאנגרעס האט שוין פערעפענטליכט דעם וואהל-רעגולאמין. אין הסכם מיט'ן וואהל-רעגולאמין און די ארטיגע וואהל-קאמיסיע צוגעטרעטען צו מאכען די וואהל-הכנות. די וועהלער-ליסטע זענען שוין פערטיג און וועלען ווערען אויסגעלייגט אין לאקאל פון דער וואהל-קאמיסיע (שרודמיעיסקא 29) זונטאג דעם 24. און מאנטאג דעם 25. ה.ח. פון 6 ביז 10 אווענד. אלע שוקלים קאנען נאכקאנטראלירען, צי זיי זענען אריינגעטראגען אין די וועהלער-רשימות.

———

אנטלאפענע יונגע פערברעכער פון „סטודזשעניעץ" פיהרען אויס אין לאדז א גנבה

(§) אויף גאווע-זאזשעטשקא האט דער פאליציאנט יאנוצקי געכאפט א גנב, וועלכער האט צוזאמען מיט צוויי אנדערע אפגעלייזיגט דעם בוידעם וועש פון נאוואזשעווסקא 5, וואס האט געהערט צו מענדעל יאקובאוויטש. דער פערהאלטענער גנב איז דער 18-יעהריגער סטאניסלאוו טאמטשאק. זיינע שותפים זענען אויך 18-יעהריגע, לאדזשער קינדער, וועלכע זענען אנטלאפען פון פערריכטונג-ערציהונגס-הויז אין סטודזשעניעץ.

ענטגילטיגע בעשלוסן פון דער קהלה-וואהל-קאמיסיע

אריינגעטראגענע א רייה פערבינדונגס-ליסטעס

(—) נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון דער הויפט-וואהל-קאמיסיע ביי דער לאדזשער קהלה, וועלכע האט גענומען צו קענטניש די מיטטיילונג, אז דער פערטרויאונגס-מאן פון דער ליסטע 5 (לינקע פ"צ) האט נאך א צוויי-מאליגער אפעלאציע אויפגעפאדערט נאך נישט ערגענצט די קאנדידאטען-ליסטע. עס איז דעריבער בעשלאסען געווארען צו געבען דעם זעלבען פערטרויאונגס-מאן דעם לעצטען טערמין ביז היינט, דאנערשטאג 3 נאכמיטאג. ארינצוטראגען די נויטיגע ערגענצונגען, אויב נישט ווערט די ליסטע ערקלערט פאר אונגילטיג.

די ליסטע פון די אגודת-ישראל חסידים אויף אלט-שטאט (נומער 27), וועלכע איז געווען געפסל'ט, איז ווידער אנערקענט געווארען פאר גילטיג.

דאן איז גענומען געווארען צו קענטניש די מיטטיילונג, אז די ליסטעס 2, 13 און 18 (אגודה'שע) בילדען א פערבינדונגס-ליסטע.

אויפ'ן וואהל-יאריד

די ליסטעס 16 („מזרחי") און 17 (האנדווערקער, פאלודניאווא 4) האבען אויך געשלאסען א פערבינדונגס-ליסטע.

אויך די ליסטעס 12 (ציוניסטען), 15 (התאחדות) און 25 (ציוניסטען פון גוירע'ס ראיאן) בילדען א פערבינדונגס-ליסטע.

דער ציוניסטישער וואהל-קאמיטעט ארדענט אין די נאהנטסטע טעג א גאנצע רייה אויפקלערונגס-פערזאמלונגען וועגען די קהלה-וואהלען.

מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען: ראטמ. ד"ר מ. דינעס פון ווארשא, ראפ. ד"ר ראזענבלאט, רעד. י. אונגער, לאצונק א. יאנעל, מ. ח. רומקאווסקי, משה לימאן, ש. ז. ראבינאוויטש א.א.

אויסער דעם וועלען די פערטרעטער פון ציוניסטישען וואהל-קאמיטעט בוידע טעג שבועות האלטען רעדעס אין די פערשידענע שוהלען וועגען די אויפגאבען פון דער יודישער קהלה.

— דער וועד פון „אהל יעקב" האט זיך געווענדעט מיט אנ'אויפרוף צו די מיטגלידער פון „אהל יעקב", ווי אויך צו די מתפללים פון אנדערע שוהלען וועגען די אויפגאבען פון דער יודישער קהלה. אינ'ם אויפרוף ווערען זיי אויפגעפאדערט צו שטימען פאר דער ליסטע 12.

• • •

אויף א פערזאמלונג פון די צעלען פון מאלער, מאפעציגער, קאנדיטארען, הי־

מיל-מאכער, קאפעליש-מאכער, איז פעשלאסען געווארען אז אלע מיטגלידער שטימען פאר דער ליסטע נומער 17.

אין די יום-טוב-טעג, ווי אויך שבת ארדענט אין דער וואהל-קאמיטעט א גאנצע רייה מיטינגען, אויף וועלכע עס וועלען ארויסטרעטען די ה"ה: אינזש. משערניאקאוו פון ווארשא, אינזש. זשעלונסקי, ראטמ. מ. פיין, פרנס ראובן האפמאן, ראטמ. מאשענבערג, דיר. ב. ארדינאנס א.א.

• • •

דער „רעליגיעז נאציאנאלער בלאק" האט די וואך איינגעארדענט 2 גרויסע וואהל-מיטינגען, אויף וועלכע די פרעלעגענטען האבען אויסגעטייטשט די פאליטיק פון דעם רעליגיעז-נאציאנאלען בלאק. אפאזיציע האבען נאר פארשטעהער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

כ'איז איינשטימיג אנגענומען געווארען א רעזאלוציע צו שטימען פאר דער ליסטע 16.

• • •

דער וואהל-קאמיטעט פון דער זעמאיקראטישער פאלקס-פארטיי (ליסטע 6) ארדענט אן אין די יום-טוב-טעג פיר וואהל-מיטינגען. מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען ראטמ. אדוו. י. וויצמאן, מאג. פארפארושסקי, ראטמ. פון דער האנדעלס-קאמער פ. כארין, ל. גערעלט, אינפעלד, מאשקאוויטש, פרידלאנד, גראסמאן, ראזנער א.א.

• • •

דאס ערשטע מאל אין לאדז ווי די קליינהענדלער אלס רעליגיעזע ארגאניזאציעס געהען זעלבסשטענדיג צו וואהלען אונטער'ן נאמען „פעראיי ניגטער בלאק פון קליינהענדלער און דעטאליסטען". דער קליינהענדלער בלאק ארבייט זעהר אינטענסיוו אין דער איינ בשרצונג. אז פערטיידיגען דעם קליינהענדלער קאנען נאר פארשטעהער פון זיין סביבה.

▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲

אזוי-וואס איז נאך נישט געווען

צו האבען — **פאר 1 זל.**

א פולען פראגראם פון אויסלענדישע מוזיק-האלס. — אנטוילנעמענדיג אין פילם-פעסטיוואל נעבען די שפיצען — — — **פוילישע פילם-שטערנס** צו זיין נעפילמט דורך ספעציעל פון ווארשע אראפגעברענגטע פילם-אפאראטען, עמאציאנירענדיג זיך מיט'ן ערשטען צווישען-פראייגס-מעטש, פון די באקסער אסען פון די לאדזער באקסער-קלובען: „בר-כוכבא" — „ווידזעווער מאנופאקטור" ווייזענדיג זיך אהן אונטערברעכענדיג פון 3 נ"מ ביז 3 פריה און דערצו געבענדיג קינדער פון 3 נ"מ אן, אמהיימליכסטען צו פערברענגען די צייט אויפ'ן גרויסע פריהלינגס יום-טוב און דאס אלעס

אין העלענאוו

זונטאג, דעם 24 ד. ח.

בעמערקונג: פון 6 אווענד פרייזען פון די בילעטען פאר דערוואקסענע 2 זל.

▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼

אויף שבועות

— צום קוראָרט —

Rafałówka

באהן-סטאציע שעראדז. פון שעראדז מיט'ן קור-אויטאָבוס 10 מינ. פאהרען.

די פערוואלטונג פון ראפאליבקע מערבעט אויף שבועות אלע, וואס ווילען בעזוכען דאס בעריהמטע קור-ארט, אין וועלכען עס בויט זיין סאנאטאריום דער פאפולערער דאקטאר

OSKAR WOJNOWSKI

אלערליי אינפארמאציעס בנוגע אויספלוגען ווי אויך וועגען פארצעלען-סערקויף ערטיילט:

די פערוואלטונג:

אין מיעדזנא, פאוויאט שעראדז טעל. שעראדז 81

אין לאדז, פיעטריקאווער 55 טעל. 211-40

א שעה פאהרען מיט דער באהן פון לאדז

אכטונג! די פערוואלטונג פון „ראפאלובקא" מאכט בעקאנט, אז

אסקאר וואינאווסקי

וועט זיין אין חגא זונטאג ד. 24 מאי אין „ראפאלובקא" ווער עס וויל זיך מיט איהם אדורכרעדען קאן קומען קיין „ראפאלובקא" מיט דער באהן אדער מיט'ן אויטאבוס. דער אויטאבוס וועט ערווארטען אויף דער סטאציע שעראדז.

וועגן כלאדניעס

(§) א דעלעגאציע פון לאדזשער קאנדיטארן-בעזיצער האט זיך געווענדעט צום וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי מכח דעם, אז נישט אלע איינגעטיילטע פון „כלאדניעס" האבען האנדווערקער-קארטען. די דעלעגאציע האט אנגעוויזען, אז די „כלאדניעס", וואס פראדוצירען לאדעס, זענען א פעשטאגר-טייל פון צוקערניקעס-פאך.

פראטעסט-פערזאמלונג געגען די רעוויזיאניסטען

אין לאקאל פון „גויש עבודה" איז פארגעקומען א פערזאמלונג, גערופען דורך דער לאדזשער גרופע „על המשמר" וועגען דער לעצטער האנדלונג פון די רעוויזיאניסטען לגבי דעם פיהרער פון פוילישען יודענטום, ראפ. יצחק גרינבוים.

עס איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע מיט א פראטעסט געגען די שענדליכע ארויסטרעטונגען פון די רעוויזיאניסטען, בעזונדערס צוליב זייער העצע געגען ראפ. י. גרינבוים.

יום-טוב-מאלצייטן אום שבועות פאר יוד. זעלנער

די יודישע קהלה גיט ארוים פאר די יודישע זעלנער פון לאדזשער גארניזאן 4 יום-טוב'דיגע מאלצייטן אויף שבועות אין גערולד'ס רעסטאראן אונטער דער אנפיהרונג פון ה' משה עפשטיין. אלע יודישע זעלנער דארפען זיך היינט פערזאמלען אין גערולד'ס רעסטאראן אויף פעטריקאווער 35.

דער הרג'עט זיין קינפציגען איידעם

(§) אין דארף קאלאנקא איז צווישען אלטען לאנדווירט שמידקע און זיין קינפציגען איידעם געקומען צו א קריגעריי. דער יונגער רוידארף האט ארענטליך צו'מקל'ט דעם אלטען שמידקע. דער אלטער האט נישט געשאנקען. רוידארף'י די קלעפ און איהם געהארפען אין קאפ ארטין א שווערען שטיין. דער יונגערמאן איז אנגערגעפאלען א טויטער. דער אלטער רוצח איז געבראכט געווארען א געשמדמער אין קויטען קיין לאדז.

———

אויספלוג פון יוד. גימנאזיעס

אין צוזאמענהאנג מיט דער וואך פאר „מוטער און קינד", וועלכע קומט אויצט פאר, ארדנען איין די גימנאזיעס פון „פעראיין פאר יודישע מיטעלשולען" היינט ערב שבועות דעם טראדיציאנעלען אויספלוג פון זייערע שילער און שילערינס אין דעם וואלד אויף ווישניאווא-גורא. די שילער און שילערינס מיט זייערע לעהרער וועלען זיך פערזאמלען זייגער 8 אינדערפריה אויפ'ן גרויסען שולפלאץ אין אנשטאלט'ס אלטע (נעגענאיבער העלענאוו), פון וואנען זיי וועלען מיט זייערע פעהנער און שול-ארקעסטערן דורך פאמארסקא, פעטריקאווער און נארוטאוויטשא אפמארשירען צו דער פאבריקס-באהן. פון דארט פאהרען זיי מיט א ספעציעלען צוג קיין אנדזשעיאוו. צוריק וועלען זיי קומען זייגער זעקס נאכמיטאג, אפמארשירען אין דער פרוי עז-גימנאזיע (פוזנאמאנטשא 6) און פון דארט זיך פונאנדערגעהן.

———:O:———

צו די וואהלען צו דער יודישער קהלה

יודען-וועהלער!

מיטוואך דעם 27. מאי קומען פאר אין לאדז די וואהלען צום ראט פון דער יודישער קהלה. איטלעכער איזהר טרעט צו צום אפגעבען איער שטימע פאר דעם אדער יענעם קאנדידאט, דארפט איהר זיך קודם-כל אפגעבען א געטריעם חשבון-הנפש, וואס אזוינס איז געווען די יודישע קהלה אמאל, וואס האט זי געדארפט זיין און וואס איז פון איהר א דאנק איהרע איצטיגע בעלי-בתים געווארען.

אין די פינסטערע צייטען פון צרות-רעש'ים, אין די צייטען, ווען עס איז בכלל אוממעגליך געווען וועלכע עס איז מענשליכע אויפ'ן געזעלשאפטליכען איהר קולטורעלען געביט, איז די יודישע קהלה געווען אנ'אינסטיטוציע, וואס האט געשפילט זעהר א קליינע ראל אין יודישען לעבען. איהר אויפגאבע האט זיך בעגרענעצט מיט ערלעדיגען פערשידענע פאדמאליטעטען, וואס האבען מייסטענס געהאט א שייכות מיט טויט און אונטערגאנג אין וועגען געהאט געמיינזאמעס מיט דעם פרייענדען און שטורמיש-בעוועגליכען יודישען לעבען.

עס זענען געקומען נייע צייטען. עס האט זיך געענדערט, און אין פעטריטישען פוילען ווערט כוח-כל-סוף אויך די יודישע קהלה ווערען דאס, צו וואס זי איז איגענטליך בערופען: מען האט געהאפט, אז ענדליך וועט די יודישע קהלה ווערען דער ארגאן פון דער יודישער זעלבסטפערוואלטונג און פילען זיך פון ווארט, אנ'ארגאן, וואס זאל אנפיהרען מיט'ן גאנצען יודישען לעבען, וואס זאל מיט זיין טעטיגקייט ארומנעהמען אלע יודישע ענינים — רעליגיעזע, נאציאנאלע, קולטורעלע און פון סאציאלער הילף; מיט איין ווארט, מען האט געהאפט, אז די יודישע קהלה וועט ווערען די אינסטיטוציע פון דער נאציאנאלער אויטאנאמיע, וועלכע וועט זארגען פאר די וויכטיגסטע אינטערעסען פונ'ם יודישען לעבען, וועט רעפרעזענטירען דאס יודישע פאלק כלפי חוץ, שטעהען אויף דער וואך פון כבוד פון כלל-ישראל און זיך אקטיוו בעטייליגען און מיטהעלפען ביים

דעם אויפבוי-ווערק פון דער יודישער נאציאנאלער היים אין ארץ-ישראל. מען האט געהאפט, אז נעבען דער ערפילונג פון די רעליגיעזע הצטרכות'ן פאר די יודישע מאסען, וואס די בעניטיגע יודישע קהלה פיהרען א ברייטע קולטורעלע און סאציאלע טעטיגקייט, אז זי וועט זיין ארגאן פון דער יודישער זעלבסטפערוואלטונג אפשפיגלען אין זיך אלע לעבענס-אינטערעסען, האפנונגען און ענטוישונגען פון יודישען פאלק, אז זי וועט ארבייטען מעהר ליכט און פרייהייט אין דעם שווערען פערחושכ'טען יודישען לעבען.

אין מען מוז מודה זיין: עס זענען געווען די אביעקטיווע בעדינגונגען דערצו, אז די בעניטיגע יודישע קהלה זאל, נישט קוקענדיג אויף איהר פערשטעלטע קאמפעטענץ זיין בכלל אדורכפיהרען די דאזיגע אויפגאבע אין א ברייטען מאסשטאב. עס זענען געווען די מעגליכקייטען דערצו, נאר לײדער איז די מאכט אין דער לאדזשער קהלה פערכאפט געווארען דורך א קליקע, וועלכע האט זיך געשטעלט פאר איהר אויפגאבע צו צושטערען און פערניכטען יעדען יודיש-נאציאנאלען געדאנק. די איצטיגע אגודה'שע בעלי-בתים פון דער קהלה האבען זי דערפיהרט צו דעם צושטאנד, אין וועלכען זי געפינט זיך איצט: די קהלה איז געווארען א פארטיי-קרעמעל, אין איינציגע יחידים מיט אנאכראניסטישע פערזענליכע אמביציעס פיהרען ארום דאס, וואס זיי האבען אין זינען — זייערע איינענע ענגע פארטיי-אינטערעסען און בעלי-בת'עווען מיט די קהלה-געלדער, לוי'ט ווי זייער הארץ גלוסט.

די איצטיגע פיהרער פון דער קהלה, די אגודה-לייט, האבען פערוואנדעלט די מאכט נישט אין א גלייכען קאמף, נישט מיט זייער איינגענעם כח אין אנ'אפענעם קאמף, פנים אל פנים. דאס וואלט זיי קיינמאל נישט געלונגען, ווייל צו גוט זענען זיי שוין בעקאנט אויף דער יודישער גאס: מיט זייער שעדליכער אנטי-כלל-ישראל-פאליטיק. דאס זענען פערזאנען, וועלכע שטעקען זיך נישט אפ פאר קיין שום זאך בכדי צו דערגרייכען זייער צוועק; און יעדער

שטאט און שטעטעל ציטערן זיי או דעם פייער פון מחלוקת און זייער אייגענע אויפגאבע איז צו צוברעכען דעם יודישען אחדות.

די מאכט אין דער קהלה האבען זיי פערכאפט מיט'ן כח פון אויסערליכע פאקטארען. און זייער גאנץ שטרעבען איז נישט אויפצובויען און צו פערפרייטערן, נאר להיפך — וואס מעהר צו פערשמעלערן און פערקלענערן די קאמפעטענץ און רעכט פון דער יודישער קהלה.

יודען וועהלער! ביי די איצטיגע וואהלען האט איהר צו ענטשיידען, צי זאל די קהלה אויך ווייטער בלייבען ווי זי איז איצט, פערגליווערט און פערדושמעלט, אדער זי זאל ווערען א לעבעדיגער און שאפענדער אבר פון אויפלעבענדען יודישען פאלק. פון אייך איז אפהענגיג, צי די קהלה זאל אנהייבען בילדען א נארמאלע און פרוכטבארע טעטיגקייט לטובת דעם גאנצען יודישען כלל, אדער זי זאל ווייטער פערבלייבען א מעלך-קוה פאר א פאר יחידים און זייערע נאכלויפער. פון אייך אליין איז אפהענגיג צי די קהלה זאל ווערען דער צענטער פון יודישען לעבען אין שטאט, דער ארגאן פאר נאציאנאלען קאמף און ווידעראויפלעבונג פון יודישען פאלק און זיין א יעדען לאנד — אדער זי זאל ווייטער פערבלייבען די נעסט פון פינסטערניש, רעאקציע און קארופציע.

אין טאג פון די וואהלען מוזט איהר דעריבער געדענקען פאר וועמען איהר דארפט אפגעבען איער שטימע. איהר מוזט געדענקען, אז אייערע אינטערעסען קען איהר נישט אנטרויען דער „אגודה", איהר דארפט די קהלה איבערגעבען אין די זיכערע הענד פון די אויסגעפרובטע קעמפער פאר דער יודישער אויפלעבונג.

אלע ווי איינער דארפט איהר דעריבער שטימען מיטוואך דעם 27 מאי פאר דער ליסטע פון ציוניסטישען וואהל-קאמיטעט צו דער יודישער קהלה אין לאדז, פאר דער ליסטע 12.

ציוניסט. וואהל-קאמיטעט צו דער יודישער קהלה אין לאדז.

אין קאמף פון לײדענשאפטען

ראמאן פון לאדזער לעבען

(17-טע פארזעצונג)

— געמיינער מאטראז! דו ווערסט מיר טייער בעצאהלען דערפאר! היפאטאם! היפאטאם! לייג איהם אנידער אויף די לאפאטקעס, ווייז, וואס דו קענסט!

היפאטאם האט זיך געהאט גוט אנגעגעסען און גוט אנגעטרינקען. און איצט איז ער געזעסען, נישט פיהלענדיג, וואס ארום איהם טוט זיך. אין קאפ האט איהם גערוישט און די אויגען זענען איהם געגאנגען צו. דזשעק'ס ווענדונג האט ער שוואך געהערט, זי איז אויסגעקומען עפעס פרעמד.

— היפאטאם! — האט דזשעק ווייטער גערופען אין א פערצווייפעלטען טאן און האט איהם גענומען טרייסלען מיט די הענד.

— הערסט נישט, וואס איך רעד צו דיר. איך, דזשעק, בעט דיך, דו זאלסט דיך אננעמען פאר מיר. ווארף ארויס דעם דאזיגען הינטישען מאטראז פון דאנען.

— נו, אויב דו ווילסט דוקא — וועל איך דיר צוליב טון. — האט היפאטאם ענדליך זיך אנגערופען.

ער האט זיך שווער אויפגעהויבען פון דעם שטוהל, האט אויסגעטון די מארינארקע, האט אויסגעשטרעקט די ארבעל און האט פערלייגט די הענד אויף דער ברוסט.

— קום אהער! — האט ער א זאג געטון צום מאטראז. — לאָזט דיך אנקוקען!

דער מאטראז האט זיך אויסגעטון די מארינארקע, האט ארויפגעשטרעקט די ארבעל און האט געמאכט א פאר פעסטע זיכערע טריט.

דאס פובליקום פון דער קנייפע האט זיך אויפגעשטעלט פון די ערטער און זיך געשטעלט אין א ראד ארום די צוויי מענשען.

אלע זענען געווען צופרידען דערפון, וואס עס מאכט זיך לעבעדיג. אלע האבען זיך מיט אינטערעס צוגעקוקט צום ספעקטאקל.

עס נעהמט זיך דאך איצט שלאגען איינער פון די שטארקסטע מענשען פון ווייטשעפל פאר וועלכען אלע האבען מורא געהאט.

9. קאפיטעל

דער קאמף צוליב א פרוי

דאס געשלעג האט זיך אנגעהויבען.

יעדער פון די צדדים האט זיך בעמיהט וואס שטארקער אנציכאפען דעם געגנער, פערטיידיגענדיג זיך אויסגעצייכענט.

איינער האט דעם אנדערן נישט צוגעלאזט צו זיך. עס איז דערווייל נישט געפאלען קיין איין קלאפ.

היפאטאם איז געווען אויסערגעוועהנליך שטארק, אבער דאס איז געווען גארנישט געגען דעם מאטראז'ס געשיקטקייט.

שוין די ערשטע מינוט פון קאמף האט איבערגעצייגט די אנוועזענדע, אז מען קען דעם מאטראז נישט גרינג שעצען.

היפאטאם'ס איין קלאפ האט איהם געקענט צושמעטערן, אבער עס איז נישט געווען קיין ספק, אז צו דעם וועט נישט קומען.

דאס גאנצע געזינדעל פון פראסטיטוטקעס און פערברעכער האט זיך ציגעקוקט צו דעם קאמף מיט גרויס פערגעניגען.

עס איז אוועק א האלבע שעה אהן רעזולטאט. דזשעק האט פערלוירען דאס געדולד.

— דער'הרג'ע איהם! שוין איהם נישט, — האט ער אויסגערופען!

היפאטאם האט אויפגעהויבען די פויסט און האט געוואלט דערלאנגען א זעץ דעם מאטראז גלייך אין קאפ אריין.

— אויב ער וועט טרעפען, וועט ער איהם דער'הרג'ענען — האט עמיצער געמורמעלט.

אבער ער האט נישט געטראפען אין דערלייזטער מינוט איז דער מאטראז געשיקט אפגעשפרונגען אין א זייט.

היפאטאם האט אראפגעלאזט די פויסט אין דער לופט און האט זיך שיער נישט איבערגעקויקעלט.

אלע האבען איינגעהאלטען דעם אטעם. ארום און ארום איז געווען אזוי שטיל, אז מען האט געקענט הערען א פליג רוישען.

ווידער האט היפאטאם געוואלט דערלאנגען א זעץ דעם מאטראז, אבער דער לעצטער האט זיך ווידער אויסגעדרעהט.

פלוצלינג איז דער מאטראז אפגעשפרונגען אויף א פאר שריט און דערנאך איז שטיל צו צום געגנער און האט איהם דערלאנגט אזא פעסטען קלאפ אין קאפ, אז ער האט אנגעהויבען צו וואקלען און דערביי האט ער גענומען קוויטשען ווי א חזיר.

דער מאטראז האט נישט אדורכגעלאזט די געלעגענהייט און ווען היפאטאם האט זיך געוואלט ווידער אויסגלייכען, האט ער איהם ווידער דערלאנגט א זעץ אין דער גאמבע. עס זענען איהם גלייך ארויסגעפלויגען צוויי ציין און זענען געבליבען ליגען אויף דער פאדלאגע. עס האט א שפריץ געטון בלוט. היפאטאם האט ווידער גענומען רוישען.

דערויף האט דער מאטראז ווידער איהם דערלאנגט א זעץ אין בויך אריין.

איצט איז היפאטאם א פאל געטון אויף דער פאדלאגע.

ער האט זיך געפרובט אויפהויבען און נישט געקענט.

מ'האט שטורמיש בעגריסט דעם זיגער.

(פארטזעצונג קומט)

סוחרים, אינדוסטריעלער, הויז-בעזיצער, פרייע-פראפעסיעס, פיזישע און גייסטיגע-ארבייטער

10

שטימט

מיטוואך, דעם 27-טען ד. ח. אויף ליסטע נ' 10

פון יוד. אונפארטייאיש-ווירטשאפטליכן בלאק

וועלכער וועט אין דער יודישער קהלה פערטיידיגען די אינטערעסען פון דער יודישער אלגעמיינהייט אהן אונטערשיד פון פאליטישע אדער פארטייאישע איבערצייגונג.

10 № 10

איז דער זיג פון רעאלער ארבייט איבער די אונפראדוקטיווע פארטייאישע געשרייען

10

סענסאציאנעלער פראצעס פון באביאניצער בורמיסטוש

ער צוזאמען מיט'ן וויצע-בורמיסטוש ווערען בעשולדיגט אין מיספרויכען

(§) פאר'ן לאדזשער קרייז-געריכט איז געשטעלט געווארען דער געוו. פאביאניצער בורמיסטוש יאן יאנקאווסקי, וועלכער איז געווארען בעשולדיגט אין מיטברויכען צוזאמען מיט'ן וויצע-פרעזי-דענט קאנראד סקאווראנסקי.

די מיספרויכען זענען ענטדעקט געווא-רען בעת א לוסטראציע אין נאוועמבער 1924. ס'האט זיך געמלדט ארויסגע-שטעלט, אז צו די ברוק-ארבייטען אין פאביאניץ, וואס זענען אויסגעפיהרט גע-ווארען דורכ'ן בוי-אונטערנעהמער זשע-לעזשינסקי, איז דער בורמיסטוש געווען א שותף.

צוליב'ן אפטרעטען פון ה' יאנקאוו-סקי פון זיין אמט זענען געגען איהם קיין שום שריט נישט אונטערנומען געווארען.

שפעטער איז יאנקאווסקי צום צווייטען מאל אויסגעוועהלט געווארען אלס בורמיסטוש. אין 1927 איז ווידער דורכ-געפיהרט געווארען א לוסטראציע און מען האט פעסטגעשטעלט, אז אין דער צווישען-צייט האט יאנקאווסקי געשאפענט א בוי-אונטערנעהמונג אונטער דער פיר-מע „זאגאראווסקי, קאראנא און יאנ-קאווסקי", אבער דער פאקטישער בעל-הבית פון דער אונטערנעהמונג האט גע-האט דעם מאנאפאל אויף אלע בוי- און ברוק-ארבייטען אין פאביאניץ.

א חוץ דעם איז בעוויזען געווארען, אז יאנקאווסקי האט אלס בורמיסטוש אויסגעצאהלט דער דערמאנטער בוי-פירמע קאנטאס נאך פאר'ן אנהויבען פון די שטעטישע ארבייטען, וואס זענען אנ-פערטרויט געווארען דער פירמע אהן קאנקורס.

דער פראצעס געגען יאנקאווסקי'ן און סקאווראנסקי'ן איז שוין איינינגע מאל אפגעלייגט געווארען.

צו די נעכטיגע פערהאנדלונגען זענען ארויסגערופען געווארען 40 עדות, בין-אמטע פון פאביאניצער מאגיסטראט און פון דער לאדזשער וואיעוואדזטווא, לופערענטען און פאליציי.

איינער פון די עדות, דער שטאט-שער קאסיר, האט דערצעהלט, אז איינ-מאל האט דער בורמיסטוש יאנקאווסקי איהם גערופען צו זיך און פארגעלייגט איהם צו גרינדען צוזאמען אנ'„אונטער-נעהמונג" פאר ברוק-ארבייטען, כדי אזוי ארום צו קאנען דורכפיהרען די שטא-טישע ברוק-ארבייטען. ער האט זיך אבער דערפון אפגעזאגט. נאך יאנקאווסקי האט זיך איינגע'עקשנ'ט און ערקלערט דעם עדות, אז ער מוז שאפען אזא אונטער-נעהמונג, ווארום ער זיצט אין מאגיס-טראט מאקע צוליב די ברוק-ארבייטען און נישט צוליב די פאר גראשען, וואס ער בעקומט...

היינט פארמיטאג ווערט ערווארט דער אורטייל.

פון לאדזשער האנדעלס-געריכט

—:0:—

סקאסירטער „נאדזאר"; רעגולאציע אפמאך

(5) אין סעפטעמבער פ. י. איז ער-קלערט געווארען אלס באנקראט און גע-שטעלט אונטער פאליצייאישער אויפזיכט נחמיה פרידמאן, בעזיצער פון געשעפט פון פאטאגראפיע-צובעהער אויף פעטרי-קאווער 62. דעם 9. מאי האט פריד-מאנ'ס בעפולמעכטיגטער פארגעשלאגען די קרעדיטארען צו רעגולירען אויף 15 פראצענט. דאס רוב קרעדיטארען איז איינגעגאנגען אויף די בעדינגונגען און דער רעגולאציע-אפמאך איז געשלאסען געווארען. די אפאזיציע פון דער „פאר-בען-אינדוסטריע אקציען-געזעלשאפט" איז געבליבען אהן ערפאלג. דער רעגולאציע-אפמאך איז, אלזא, בעשטעטיגט געווא-רען און פרידמאנ'ען ווערט צוריקגע-קעהרט די סוחר'ישע עהרע.

• • •

דעם פארבערט-בעזיצער אטאן שטאפ-לענדער (ראקאטשיגער 17) איז אין יא-לי פ. י. בעשטומט געווארען א געריכטס-אויפזיכט אויף 3 חדשים. נאכ'ן אפלויף פון דער „נאדזאר"-צייט האט די פירמע געבעטען צו ערלויבען רעגולירען אויף 50 פראצענט. די ביטע איז אפגעווא-פען געווארען צוליב דעם, וואס דאס גע-ריכט האט איינגעזעהען, אז שטאפלענ-דער קאן פארלייגען א העכערע רעגולא-ציע.

דאס אפעלאציע-געריכט האט זיך גע-שטיצט אויף'ן עקספערט, וואס האט גע-זאגט, אז שטאפלענדער קאן בעצאהלען די פולע 100 פראצענט, צוליב וואס די אפעלאציע איז אפגעווארפען געווארען.

היות די פירמע האט נישט געבעטען צו פראלאנגירען דעם „נאדזאר", האט דאס געריכט דעם נאדזאר געכטען אנו-לירט.

—:0:—

אפגעלעגט ליקווידירונגען בײַ שייבלער'ן און גייער'ן

(§) די ליקווידירונגען אין די פאבריקען פון דער לאדזשער גרויס-אינדוסטריע (שייבלער-גראהמאן און ל. גייער) זענען אפגעלייגט געווארען אויף צוויי וואכען.

קלאנג
Grand-Kino
היינט און ווייטערדיגע טעג!
א פילם פאר קינדער — פון 10—90 יאהר —
מיט'ן אונפערגלייכליכען קאמיקער
Harold Lloyd
א. נ.
האראלד, האלט זיך...
דער דאזיגער פילם איליוסטרירט ווי אזוי צו צו ווערען אנ'אויסגעצייכנע-טער פערקויפער ווי אויך די ליבעס-פעריפעטיעס פון האראלד אין צוזא-מענהאנג מיט זיין פאך אלס פערקויפער
אויסער'ן פראגראם: פליישער-צוגאבען
אנהויב פון די סעאנסען 4.30 לעצטע סעאנס 10.15 שבת און זונטאג 12 מ.

טעאטער און קונסט

פון יודישע טעאטער אין פילהארמאניע

נ'אמת'ען ערגער-יום-טוב וועלען האָ-בען די בעזוכער פון „פילהארמאניע"-טעאטער. פון אמעריקא איז געקומען די בעריהמטע שוישפילערין עמיליע אד-לער, דער ליבלינג פון לאדזשער טעאטער-עולם. דער בעליבטער גאסט וועט אויפ-טרעטען צוזאמען מיט משה ליפמאנ'ס אנסאמבל אין איינעמ'פון די לעצטע ניו-יארקער סעזאן-שלאגערס, און דער סענ-סאציאנעלער פיעסע „איך וויל א קינד".

פרייטאג ביינאכט ווערט געשפילט דער „דיבוק", שבת ביינאכט — א פאפולערע פארשטעלונג, נאך איין איינציגע מאטי-נע-פארשטעלונג מיט עמיליע אדלער און יעקב גארדינ'ס „מירעלע אפרת".

עמיליע אדלער טרעט אויף אין לאדז נאר 4 מאל. אלע דארפען אויסנוצען די געלעגענהייט און בעזוכען די פארשטע-לונגען.

היינט די פרעמיערע „שווער צו זיין א יוד"

די דירעקציע פון דוד הערמאן-טעאַ-טער האט זיך בעמיהט, אז צום 15-טען יאהרצייט פון שלום-עליכם זאל בעניימט ווערען זיין אונשטערבליך ווערק „שווער צו זיין א יוד" — א קאמעדיע, און וועל-כער עס דריקט זיך אויס די גאנצע טרוי-עריגע ווירקליכקייט פונ'ם יודישען לעבען אין נעוו. צארישען רוסלאנד. אינם שטיק קומט בולט צום אויסדרוק דאס אמת'ע געלעכטער דורך טרעהרען.

פרייטאג 12 פארמיטאג געהט „יאנ-קעל דער שמיד" צו די נידריגסטע פרייזען. ביינאכט — „טוביעה", 9 אווענט — „שווער צו זיין א יוד".

שבת — 12 פארמיטאג — „טוביעה", 4 ביינאכט — „יאנקעל דער שמיד", 9 אווענט — „שווער צו זיין א יוד".

קינא אין גארטען

אין קינא „ספולדזשעלניע" (שענקע-וויטשא 40) האבען די בעזוכער אין די זומערדיגע היצען די מעגליכקייט צו פערברענגען אויף דער פרישער לופט און צו זעהען אינטערעסאנטע בילדער. איצט ווערט דאס הערמאנסטרירט מיט ער-פאלג דאס רוהמרייכע בילד „א טרויט פון דער שאנד".

„מלכה שוו רצענקאפף"

היינטיגע שבועות, פרייטאג און שבת, וועט אין קינא-טעאטער „מיראזש" (אלעקסאנדער גאס 37) געשפילט ווע-רען דאס בעריהמטע פוילישע שטיק פון יודישען לעבען „מלכה שווארצענקאפף", וואס האט אין לאדזשער „פאפולארני"-טעאטער שטארק אויסגענומען. מוזיק צו דער פיעסע האט קאמפאנירט דער לאדזשער קאמפאזיטאר דוד ביינגעלמאן.

יודישע טעאטער סטודיע

מארגען פרייטאג 11 פרט. קומט פאר אין „הזמיר" ביי דער „יודישער-טעא-טער-סטודיע" א לעקציע „מאלערי און טעאטער". רעפערירען וועט דער מאלער יצחק ברוינער.

צוליב'ן פריהלינגס-יום-טוב שבועות
זענען די פרייזען פון אלערליי קאסמעטיק ביי דער פירמע
י. דרוקער, זאוואדזקא 5 טעל. 175-92
בעדייטענד פערקלענערט.

שבועות דארפען יודישע פאבאראווע זיך נישט ייטעלען צום פאבאר

(—) די יודישע מיליטער-פליכטיגע פון 1910 און די אדראטשעניעס פון 1908 און 1909, וואס דארפען זיך שטע-לען פאר די פאבאר-קאמיסיעס ביידע טעג שבועות, דארפען זיך צו די פאבאר-קאמיסיעס אום יום-טוב נישט שטעלען; זיי מוזען אבער קומען באלד נאך שבועות.

גראנדיעזע פערוויילונג זונטאג אין „העלענאוו"

קומענדיגען זונטאג וועט אין פארק „העלענאוו" פארקומען א גראנדיעזע פערוויילונג, וואס אזוינס האט דאס עלע-גאנטע לאדז נאך נישט מיטגעמאכט. די אומפרעזע זעהט פאר א גאנצע רייה פער-שידענארטיגע פראגראמען און דער אויספיהרונג פון איינציגע ערשטקלאסיגע טרופעס, ספארט-אטראקציעס און אנ-צעהליגע סורפריזען, וואס וועלען דעם פובליקום פערשאפען א סך פערגעניגען. צווישען אנדערען וועט געגעבען ווערען און משך פון א גאנצער נאכט א קאלאָ-סאלער פילם-פעסטיוואל ביי דער בע-טייליגונג פון „מיס פאלאניא" זאפיא באַ-טיצקא, ווימאלד גאנטי, רעזשיסער ווא-זשינסקי, עממא שאבראנסקי א. א.

אנאנסען
האבען דעם גרעסטען
ערפאלג נאר אין
„לאדזשער טאגעבלאט"

א רעקלאמע
אין פוילען גאנג אין צענטרום • שטאט און איי-גענע געבײַדע
20 קארט-שפילער מיט ספעציאלע … אייגנטנמ …
א לעדיגער זאל הילפס-מאשינען, ווי אויך
פערפאכטער, … אויף 12 ענגלישע שפיל צו
פערקויפען, אדער … די מאשינען צו
… אין דער אדמיניסטראציע „סקאלניא".

הויזער און דינער … פון עלעקטרישע … פערכליזירונג
אין ראדיא • מאטעריאלען
עלעקטרישע גרויסער …
אויסוואהל …
ראדיא • לאמפען …
ל. קאך
שרודמיעסקא 8 (29 טעל. צענע .11-16)
פאר סוחרים גרויסע רבאטע

האלא לעטניקעס!
לאזט נישט אייער פערמעגען אויף הפקר!
…
אין בינדער: פרידין, לאדז, אנדראנא 3
Telef. 191-48.
אין ביי ה' שלויגער, לאדז, … מיעסקא 47 (פר. נ. 17)
Telef. 211-22.

קלאנג-פילם-טעאטער
CASINO
גרויסער שבועות-פראגראם! היינט פייערליכע פרעמיערע!
א פילם, וואס עלעקטריזירט גאנץ לאדז
„מיין זוהנעלע"
פריהלינגס-אידיליע, א חלום פון אנ'ארים מעדעל מיט די ליבלינגס פון לאדז
Janet Gaynor i Charles Farrell
הערליכע מעלאדיעס, אינטערעסאנטער אינהאלט, פול מיט הומאר, קאפי-טאלע מאמענטען און עפיזאדען.
אויסערן פראגראם: פאקט-קלאנג-וואכען-זשורנאל און לאנד-אקטואליטעטען.
פריי-בילעטען אונגילטיג ביז צום אפרופען. אנהויב פון די סעאנסען 4.30
שבת און זונטאג פון א זייגער 12-3 פריהמארגענס צו 75 גר. און 1 זל.

יודישע אונבעקאנטע זעלנער

וועגען וועלכע עס זענען אנגעקומען גענויע ידיעות

אין דער עגונות-צענטראלע פון דער „אגודת הרבנים" אין ווארשא זענען דערהאלטען געווארען בעגלויבטע ידיעות וועגען פאלגענדע מי-ליטער לייט וואס האבען זיך בעטייליגט אין דער וועלט-מלחמה.

קאהן יוסף, קארמאן יוסף, קאפלאן חנניה, קאן גזשעגארזש. קיפפעלד בער, קאנשעלהיין לייבל' קרייז-מאן משה, קאראסעק קארל, קאלכמאן פסח, קארצנ-ביער משה, קארטאן יצחק, קאמסבאווס הענעך, קאַ-פא דוד, יאטעלצהייך יעקב, קאנפער אברהם, קי-וולמאן חיים, קאגנער חיים, קריגער חיים, קריק יעקב ישראל, קאַין אהרן, קאגער חיים, קאמינסקי פסח, קויכמאן חיים, קאפעיקי יוסף קיטצלצוו מיכאל, קאהאטשיק פראנץ, קויף יעקב, קויאמאן זעליג, קא-תאלצוו משה, קאטשין חיים, קארפטשיניץ יוסף, קרעמער ירחמיאל, קיקעס שלמה, קיסעלצוו פיליפ, קאלאדייסקי יוסף, קונצרטאל מושין, קאריבאוו שמשון, קיצאוו יצחק, קיטעלאוו שמשון, קאלבערג אהרן, קאנדיק יעקב, קארקי סטהלעק, קריצקי נחום קראקאווסקי חנן, קארלינסקי חיים, קארנפעלד משה, קאפלאן, קארעליצקי אהרן, קאפעלצוויץ מענדל, קאגאן ישראל, קאפלאן חיים יעקב, קיטעבערג גרונע, קארסיק חנא, קאראסוק דוד, קליימאן אהרן, קריי-גער חיים, קריאווק יעקב, קאמארעס יעקב' קארג, בלאט מנשה. קאצמאן שמואל, קאפלאן ראובן, קיסי-לער עזריאל, קרצדא דוד, קישלאק יעקב, קויפ-מאן מאקס קליין שמעון, קאדינסקי צבי, קאפלאן נחמן, קאראליצקי דוד, קאפלער ישכר, קאהן זיגפריד, קאהן צבי, קינעסבערג נאטאן, קימערשטיין יונה, קזהל יונה, קאטויינער יהושע, קאהן אהרן, קנאהל שמעון, קאנפער זאב, קארטין יצחק, קאך יוסף קליינ. קאפער דוד, קרינענבערג משה, קאפלער מרדכי, קיטעלמאן חיים, קלייד, אביש, קושעלינסקי חיים, קעסלער בן-ציון קיטעבערג אברהם, קמין זלמן, קאל-אם מענדל, קייטל מאקס, קארב יצחק, קליין מאיר.

קליינער דוד, קעסלער בנימין, קראיאווסקי שלמה, קרעמער אבא, קויפמאן זלמן, קליין הירש, קליין לייבוש, קאנעל מיכאל, קיטמאן יצחק, קרצגליצקי אליעזר, קאטץ אלי', קיצעבאשולי יעקב, קרייזנאס שלמה, קויטשאן ליב, קארעשמאליאר הירש, קאסמאן משה, קאפלון יוסף, קריטשעווסקי שמואל, קאווראן בעריש, קאלקער וואלף, קאפיט יוסף, קאטין אב-רהם, קריכער אהרן, קלעמאן יצחק, קליימאן מי-כאל, קליימאן קלמן, קארעסטישעווסקי ברוך, קאאו מרדכי, קאסושקין בעריס, קארעז, ישראל.

אינפארמאציעס וועגען די אויבענ-דערמאנטע פערזאנען, ווי אויך וועגען אנדערע פערלוירענע מענער קאן מען בעקומען אין דער אויבענדערמאנטער עגונות-צענטראלע.

אלע צייטונגען אין אלע לענדער ווע-רען געבעטען די רשימה איבערצודרוי-קען למען תקנת בנות ישראל להציל מכבלי העיגון.

יו"ר הלשכה שלמה דוד כהנא
המזכיר ארי' יהודה ליב ליפשיץ
אדרעס:
Wydział spraw „Agunot" przy
Związku Rabinów
Warszawa, Dzielna 4

שפאניען און די יודען

פון ד״ר יהושע טהאן

אז א ייד רעדט וועגן שפאניען, איז, ווי ער וואלט גערעדט וועגן א קרוב, וועלכער איז איהם אמאל געווען אזוי נאהענט, זעהר נאהענט, ווי אן אייגענע היים ממש, און שפעטער זיך פון איהם דערווייטערט, העט ווייט ווייט, אז מען מ׳קאן שוין נים צוריקקומען... ער איז שוין נישט דער דאזיגער, אבער פארגעסן קאן מען איהם בשום אופן. ס׳איז מיט איהם צוזאמען אין פעם און מיט דעם געפיהל, וואס האט אונז אנגעטאן אונמענשליכע עוולות. און מאמענט פון דער ביטערער צושיידונג האט מען אפילו געהאט אויף די ליפען א ביטערע קללה אויף דעם דאזיגן קרוב — און דאך איז יעדער גרוס פון איהם א פי פון געבענטשטע אין דער נשמה. עד היום האט זיך נאר א גרויסע יודישע מאסע און צושפרייט איבער דער גאנצער וועלט, וועלכע מ׳אבט מיט בענקשאפט אין שפאניען. צי איז דאס נים ווירקליך?

עס איז געווען אין 31. מערץ פון 1492, ווען פערדינאנד, וועלכער האט געגעבען דעם צונאמען „דער קאטוילישער“, און זיין ווייב, די מלכה איזאבעלא אנ׳אמת׳ע „טיגערין“, וואס האבען נאך וואדים בלוט. האבען אונטערגעשריבען א קעניגליכען דעקרעט, אז מ׳זאל טרייבען אלע יודען ארויס פון דעם הייליגען לאנד שפאניען. און אז בלויז דער, וואס וועט „פרייוויליג“ זיך אפשמד׳ן, וועט קענען איבערבלייבען אין לאנד. די שטארקע און מוטיגע, און די זענען געווען דער רוב מנין ובנין, האבען גענומען דעם וואנדערשטעקען אין האנט. און פון די, וואס זענען איבערגעבליבען אין שפאניען, האט נאר א קליינער טייל פארלאזען די אמונה פון זייערע אבות. די מעהרהייט איז אין הארצען מיטגעטראגען מיט זיך די ווארעמע ליבע צו זייער זאך. דער טייל, וואס איז דעמאלט מיט געוואלט ארויסגעטריבען געווארען פון שפאניען, האט טיף אינ׳ם הארצען מיטגעטראגען מיט זיך די זכרונות פון יענעם לאנד און אפילו דאס לשון. עד היום געפינען זיך נאך מאסען יודען אויף דער גאנצער וועלט, וואס בענוצען זיך נאך מיט דער אלט־קלאסישער שפראך, האלטענדיג איהר, דאס פאר א יודישער שפראך. מען דארף ווירקליך געהערען צו אנ׳אלטען, זעהר אלטען פאלק, אז מ׳זאל קענען האבען אזא איבערמענשליכע צוגעבונדענקייט.

דאס יודישע פאלק געדענקט זעהר גוט יעדע טובה, וואס מ׳האט איהם געטון. פארגעסן, פארגעסן מיר, נאר די עוולות, וואס מ׳טוט אונז אן. און דעריבער איז אין דער העכער ליטעראטור נישטא קיין ברעקעל פעס און קיין שפור פון שנאה.

און ווי אזוי האט דאס יודישע פאלק געקענט פארגעסן שפאניען? שוין דער נביא עובדיה דערמאנט דאס דאזיגע לאנד, וואס ווערט אויף העברעאיש אנגערופען „ארץ ספרד“. לויט דער מסורה זענען שוין יודען געווען אין שפאניען מיט 600 יאהר פאר דער קריסטליכער צייט־רעכנונג.

פיל נעמען פון שפאנישע שטעט האבען אין זיך דעם העברעאישען קלאנג. טאלעדא — „תולדה“, און נאך השיבער זענען די זכרונות וועגן אנדערע גרויסע גייסטער. אין שפאניען האט זיך צעבליהט אונזער הערליכע פאעזיע, א געטליכע פילאזאפיע און א פרומע יודישע וויסענשאפט. די קריסטליכע וועלט האט געהאט איהר תקופה פון הומאניזם ערשט אין 15. יאהרהונדערט, מיר האבען איס שוין געהאט אין 11 יאהרהונדערט. אין שפאניען האבען מיר אויך צום ערשטען מאל אין גלות ארויסגעוויזען אונזערע פאליטישע פעהיגקייטען, מיט וועלכע עס האבען זיך בענוצט די קעניגען פון שפאניען, וואס איז נאך דעמאלט געווען צוטיילט אויף קליינע זעלבסטשטענדיגע מלוכה׳לעך. און די מעשיגקייט פון די יודישע מיניסטארען איז געווען א פרוכטבארע און א וואוילמעגנדע פאר׳ן לאנד.

מיר האבען אין שפאניען איבערגעלעבט א זעהר שעהנע צייט. דאס לאנד האט אונז געגעבען נים ווייניג, און מיר האבען איהר נאך מעהר געגעבען. אבער אין א געוויסע שווארצער שעה איז געקומען עפעס א משוגע׳דיגער בעגריף וועגען מ׳גישען־ליבע, און אונברחמנות׳דיג צוטראמפעלט די שעהנע בלום. אין דער תורה, וואס איז ארויסגעגאנגען פון ציון האבען מיר זיי געלערנט ואהבת לרעך כמוך, און פערדינאנד דער קאטוילישער און איזאבעלא, האבען נאר געקאנט פיינט האבען. שפאניען איז געווארען א גיהנום פון שנאה און פון שרעקליכע רדיפות. עס האט אנגעהויבען צו הערשען די אינקוויזיציע און מ׳האט אנגעהויבען צו פארברענען די אפיקורסים. אויף די שייטערהויפענס. עס איז געווען אויסגערעכענט, אז די אינקוויזיציע האט פארברענט אויף די שייטערהויפענס 300 טויזענד „אפיקורסים“, און מראין דאב געפינען זיך נאך עד היום מאראנען אין שפאניען.

וואס איז פאר אונז געווען שפאניען? צי דאס לאנד פון טארקוועמאדא און די אינקוויזיציע? ניין. אין דער פערגאנגענער צייט איז שפאניען פאר אונז געווען דאס לאנד פון אונזער גרויסקייט און מיר האבען דאס דאזיגע לאנד נים געקאנט פיינט האבען.

און איצט, ווען שפאניען לעבט איבער די קאנוואולסיעס פון דער איבערקעהרעניש, שטרעבען מיר צוזאמען מיט דער גאנצער ציוויליזירטער וועלט, אז דער דאזיגער געפעהליכער פראצעס, זאל פאקומען אהן גרויסע חרבנות פאר׳ן לאנד. עס ברענען דארט די קירכען און די קלויסטערס. און נישט איינע פון די דאזיגע קירכען און קלויסטערס איז אמאל געווען א שוהל. אבער די, וואס לעבען איצט זענען יענע פערברעכענס נישט בעגאנגען און זיי אנערקענען זיי נישט. פארקערט, שפאניען פערארטיילט די שעדליכע עוולה, וואס מען איז דארט אמאל געגען אונז בעגאנגען.

דעם היינטיגען שפאניען קאנען מיר נאר וואונשען א גיכען פרידען און פולע אויפבליהונג. טארקוועמאדא לעבט שוין לאנג נישט, נאם איז פון איהם קיין זכר נישט געבליבען, און דאס, וואס ווערט איצט דארט געפרעגט, איז נישט דער גייסט פון טארקוועמאדא און נישט דאס ווערק פון זיין נשמה.

טרינקט נאר
ר׳ מענדיל בארנשטיינ׳ס
וויין
פון דער פירמע „בארווין“

אכדמות

— פערזיודיש פון —
י. ב. גיפס

א.

א לויב צום בעשעפער וועל איך אנהויבען זינגען,
מיט ערלויבניש פון גאט מיין מויל וועט קלינגען:
אין ווערטער צוויי און דריי זיך הערען געזאנג —
א לויב צום בעשעפער איצט מיין פערלאנג.
שוואך איז דער מענש הילפלאז זיין קלאנג.
זיין מויל אין גרעניץ פון לעבען דער צוואנג.
דער הימעל — א פארמעט, ווען ער וואלט געווען,
די בוימער פון וואלד — א ריזיגע פען
און טינט — אלע טייכען, דאס וואסער פון ים
און שרייבער און צייכנער — א יעדערער מאן,
וואס געבוירען געווארען איז פון ערדישען שטויב
— וואלט מ׳אויך נישט בעוויזען צו פערצייכנען די לויב
פון גאט דעם אלמעכטיגען, וואס געוועלטיגט אהן סוף
אין הימעל, אויף ערד, אויף וועלטען לרוב.

ב.

בעשאפען די וועלט האט ער איינער אליין.
א לויב־געזאנג איז יעדער גרעזעל און שטיין.
אהן מיה און אהן מאטער געווען דער בעשאף,
ווי דער לייכטסטער קלאנג פון דער מענשליכער שפראך.
זעקס טעג האט געדויערט און אלץ איז געשעהן,
אין זיבעטען טאג איז שוין שבת געווען,
א קלארקייט געלויכטען האט פון זיין שטוהל —
שבת געווען איז און אלץ ארום שטיל.

ג.

מיליארדען מלאכים גרייט צום געבאט,
שאפט יעדען פריהמארגען דער אייביגער גאט.
ברענענדע גייסטער, בעפליגעלט מיט פלאם
א יעדערער מלאך זעקס פליגעל בעזאם.
ווארטען און שטעהן אין שטילקייט אין שא,
און קומט דער ערלויב — ווערט שטילקייט פערביי.
און אלע אינאיינעם, און אלע בעזאם
א לויב־געזאנג זינגט מיט פייער און פלאם.
פול ווערט די ערד מיט געטליך געזאנג,
דרייפאכיג קדושה גיסט זיך דער קלאנג.
אזוי ווי פון ברויזענדען וואסער דער פאל
ריזעלט פון בארג מיט שטורעם און קנאל —
צעגיסט זיך די שטים אין מעכטיגען קנויל,
די שטים פון מלאכים פון גייסטער דער קול,
א פייל פונ׳ם בוינען אין שנעלען געשאס,
צופליהען זיך גייסטער אין שליחות ארויס.
פיל איז די לויב אויף זיבעציג שפראך, —
די לויב פון דער שכינה, וואס האט קיין פערגלייך.
פון דורות און צייטען געהט א געברום, —
א מעכטיגער לויב פון מלאכים׳שער שטים:
אויף אייביגע צייטען, אייביגע צייט,
הערליך איז גאט אויף ענד און אויף ווייט.

ד.

א, וואויל איז דעם צדיק, געאכפערט, געשעצט,
זיין הארץ איז מיט ליבשאפט פערפלאנצט און בעזעצט,
און דינען צו גאט פריה און פארנאכט,
און זינגען דאס לויב־ליד פון אייביגער פראכט.
א, וואויל איז דעם צדיק, גאט הערט זיין געזאנג,
ס׳געזאנג פון דער תורה, פון תפילה דער קלאנג.
א פערל די תפילה אין הימלישער קרוין
בלאנקט אינ׳ם ציטער פון קלארקייט און שיין,
שפארט אין די הימלען דורך בארג און דורך טאל.
ס׳געזאנג פון די דורות געהט־אויף אויף אמאל
ס׳הערט זיך פון יודען: „הער אויס מיך ישראל!“

ה.

און דערצעהלט ער די נסים, די וואונדער פון גאט,
די הערליכע גרויסקייט, זיין מעכטיג געבאט,
גאפען מלכים און הארן פון וועלט
און קומען צולויפען אלע צוזאם,
א מעכטיגע מחנה, ווי אינדען פון ים
און פרעגען פער׳חידוש׳ט, פרעגען פערטראכט:
צו וואס אזא ליבע, פארוואס אזא פראכט?
פון וואנען דער אומרוה, פון וואו איז דער טרייב
צו וואוינען אין שרעקליכען קהל פונ׳ם לייב?
וואס טויג דיר דער מאטער, וואס זאל דיר דער פיין?
וואס שטעהסטו בעזונדער, וויאס געהסטו אליין?
זיי איינער פון אונז, א גלייכער מיט גלייך —
און שטארק וועסטו זיין און מעכטיג און רייך.

ו.

— א, פעלקער פון בארג, שרים פון טאל —
געענטפערט צו זיי האט דער אלטער ישראל —
ווען איהר וואלט געוואוסט, ווען איהר וואלט געקענט,
א טייל פון זיין פראכט אהן אנהויב, אהן ענד,
וואלט איהר פערבראכען מיט יאוש די הענט —
געזעהען, אז נישטיג, ווי שטויביג איהר זענט
אקעגען דער גרויסקייט, וואס מיר איז געגרייט,
ווען קומען די גאולה פון הילף די צייט.
בעצאהלען די שונאים וועט ער אין דעם טאג,
א צאהל־טאג פאר צרות, פאר פיין און־פאר פלאג,
א גערעכטיגקייטס־פעסטונג, אנ׳אנלעהן, א שטיץ,
גאט אונז בעשירעמט און זיין אונז א שוץ.

ז.

א פריידיג געזאנג וועט שאלען אין וועלט:
ישראל וועט ווערען צוריק אויפגעשטעלט.
דער, וואס געווען איז געפלאגט און געקוועלט —
אין ירושלים די שטאט וועט זיין זיין געצעלט.
אין לויטערער קלארקייט, אין אפשיין פון פראכט
וועט רוהען ישראל בייטאג און ביינאכט.
אין ירושלים די שטאט א חופה געמאכט,
א חופה פאר, גאט מיט כבוד בעוואכט.
מיט וואלקענס געריננעלט, געצויגעלט מיט קלאר,
אזוי ווי אין חלום וועט זיין אונז דער וואהר.
א יעדערן צדיק א העל באלדאכין
שטולען פון גין־גאלד וועט זיין דארט דערין
געפלאסטערט מיט פערל מיט איידעל געשטיין,
געשניצט מיט טאפאזען, און העלפאנד־געביין.
אינ׳ם גלאנץ פון דער זון, אינ׳ם לויטערן שיין,
און קוקען און גאפען און זעהען די פראכט,
די גרויסקייט פון גאט זיין הערליכע מאכט,
זייער פנים וועט שיינען אין ליכט פון דער זון —
עס האט נישט נעמאלען קיין צענטעל דערפון
קיין נביא, קיין חוזה, קיין מענשליכער זוהן
די שיינקייט, דאס גליק, די הימלישע פרייד,
וואס אין גן עדן פאר׳ן צדיק געגרייט.
שכינה אין שיין פון לויטערן גלאנץ
וועט געהען מיט׳ן צדיק א מחוה׳דיג טאנץ
און פלעכטען פון גוטסקייט, פון ליבע א קראנץ,
א קראנץ פאר׳ן צדיק, וואס געהן וועט אין טאנץ.
און זינגען א לויב, פריידיג דאס ליד:
צו איהם איך געהאפט און קיינמאל נישט מיד
אין גלויבען צו גאט געווען איז דער ייד,
צו איהם איך געהאפט, יגעגאנגען מיט פרייד
ווי א כלה א יונגע אין חתונה־קלייד.

ח.

און פלוצלינג ענטפלעקען וועט זיך א בילד:
מיט פערלאפענע אויגען רציחה און ווילד
שטיער־אקס וועט קומען מיט מרוק און געברום —
א טרייסעל וועט טון דער ים אינ׳ם תהום,
לויתן וועט גיבען א ציטער מיט עק
און אויפהויבען קאפ אויגען מיט שרעק.
א, ציטער לויתן! די הערנער געגרייט,
די הערנער, די שארפע געצילט אין דער זייט,
פון דיין שטאלענעם קאפ, דיין גלאנציגען לייב.
ציטער, א, שטיער־אקס! דעם אקען בעהאלט,
אט ווערט ער צושפאלטען, אט ווערט ער צוקנאלט,
צוזעצט און צושפרינגען פון מעכטיגען שטויס, —
ס׳רופט לויתן אויף מלחמה ארויס!
און געהן וועט געראנגעל, מאכט געגען מאכט
הערנער און שוים־פעדער — קראפט געגען קראפט,
שארף געגען שארף — געוואלט מיט געוואלט, —
די לעצטע מלחמה — אנגסטען־געשטאלט.

ט.

די לעצטע מלחמה קומען וועט ענד
נאט ברוך הוא נעמען א שווערט אין הענט
— און ריזלען וועט בלוט, ווארעם און רויט:
אקס, לויתן ליגען שוין טויט. —
די לעצטע מלחמה איז שוין געטייט.
און אויפהערען וועט שרעקענ׳ס געברום
און יעדער צדיק, וואס גוט איז און פרום,
וועט געהען צו דער סעודה, וואס איז אנגעגרייט
פאר די צדיקים פון אייביגער צייט.
ביי בלענדענדע טישען פון מערמעל־געשטיין
ביי טייכען, וואס פליסען מיט באלזאם און וויין
פאר יעדערן צדיק גרייט א געשאנק
גין־גאלדענער בעכער מיט אלטען געטראנק...

דעם סטריקאווער׳ס ניגון

(פון די איבערגעבליבענע כתבים
ספעציעל פאר׳ן „לאדזער טאגעבלאט“)

פון אלתר אייזענשלאס ז״ל

אין שטעטל ל. נישט ווייט פון סטריקאוו, האט געוואוינט א סטריקאווער חסיד, וואס האט געהאט אנ׳איינציגען זון מיט׳ן נאמען וועלוועלע.

שוין אלס יונגעל האט זיך וועלוועלע באוויזן, אז ער וועט אויסוואקסען גאר א גרויסער לערנער, ער האט געהאט א פייערדיגען קאפ, א שארפען מוח און א גרויסע און שטארקע תפיסה... די מלמדים האבען איהם געהאלטען פאר א לויבען און נביאות געזאגט, אז עס וועט זיכער זיין אנ׳עילוי!...

אין זעכצעהן יאהר האט שוין וועלוועלע אנגעהויבען אליין לערנען פאר זיך, און דער טאטע ווינער, ר׳ יצחק׳ל, האט איהם שוין אויך מיטגענומען צום רבי׳ן. וועלכער פלעגט זיך מוטשען מיט איהם א סך ... אינפלפול, פלעגט וועלוועלע פארפלאנטערן, פארדרעהען, צי מיט א ... „תוספות“, צי נאר מיט א שטיקעל „מהרש״א“, אדער נאך מיט א שטיקעל „פני יהושע“, „אל־ רמבורשים“ א. אז. וו. וועלוועלע, פערשטעהט זיך, פלעגט זיך נים לאזען, דאס פנים׳ל האט ביי איהם געפלאמט, די אויגעלעך געלויכטען און געפינקעלט, ער פלעגט זיך אמפערן מיט אלע כוחות אפווענדן און ראנגלען זיך מיט אלע קרעפטען, ווי אנ׳אמת׳ער גיבור!... ביז — ביז ער פלעגט מוזען ארויסגעהן אלס זיגער.

נאך אזא מעשה פלעגט איהם דער רבי א קוש געבען און זאגען צום פאטער: — יצחק, דארפסט איהם זעהר היטען, ער וועט זיין אמאל א גדול בישראל!...

ס׳פערשטעהט זיך, אז אין דער היים האט מען שוין וועלוועלע׳ן געהיטען, ווי אנ׳אויג אין קאפ. די מאמע האט בשום נישט געלאזט אויף איהם קיין „דור“ פאללען... דאס גאנצע שטעטל האט זיך מיט איהם געפענעשט... טאטעס האבען געהאלטען אויף איהם אין איין ענען: „אט דאס הייסט א קינד! נישט אזא שייגעץ, אזא חמור־קאפ, ווי דו“... מאמעס האבען געהאלטען אין איין קרעכצען, איז אין דער שטיל געבעטען: „הלואי מיר נאך געזאגט מיט אזא קינד“!...

ר׳ יצחק׳ל אליין איז געווען א וואלד־סוחר, כמעט אלע וועלדער ארום שטעטעל ל. זענען געווען זיינע פאכט. ער איז אויך געווען דער רייכסטער פון גאנצען שטעטעל. ער האט געפיהרט נאר גרויסע מסחרים מיט די אלע גרעסערע שטעט פון ארום און ארום. געפיהרט אויך גרויסע געשעפטען מיט אויסלאנד, צוליב וואס ער פלעגט מאכען אפט ארויספאהרען אויף א פאר חדשים, און יעדעס מאל, צוריקקומענדיג פון אזא ווייטע נסיעה, פלעגט ער גלייך אריבערפאהרען קיין סטריקאוו, זאגענדיג דערביי:

— מ׳דארף זיך אביסעל אפפרישען, אפרוהען, אראפוואשען דעם שטויב פון דער גרויסער שטאט!...

אין דער צייט, וואס ר׳ יצחק׳ל איז נישט געווען אין דער היים, פלעגט אלע געשעפטען אין דער היים ערלעדיגען זיין ווייב, און אויך דא האט זיך א יעדער נישט געקענט גענוג אפוואונדערן, ווי גוט און פינקטליך ער האט אלץ ערלעדיגט. גלייך ווי ער וואלט געווען א יעבייערנער סוחר!...

איינמאל, ווען ר׳ יצחק׳ל איז צוריקגעקומען פון אזא ווייטער נסיעה איז ער, ווי געוועהנליך, מיט וועלוועלע׳ן אריבערגעפאהרען אויף שבת קיין סטריקאוו. פרייטאג־צו־נאכטס, שוין שפעט אין דער נאכט, דער גאנצער עולם איז שוין געשלאפען, איז וועלוועלע ארויס אינ׳ן הויף (אלס חשוב׳ער חסיד ביים רבי׳ן, האט ר׳ יצחק׳ל געהאט כמעט צו א איינ׳ם רבינ׳ס הויף, געהאט דארט א חדר), און דא האט ער פלוצלינג דערהערט דעם רבינ׳ס ניגון, וועלכער האט איהם שוין, פארשטעהט זיך, צוגעצויגען צום רבינ׳ס פענסטער...

דער רבי איז געזעסען און געלערנט, געלערנט אויפ׳ן קול, מיט אזא וואונדערליכען און פאטענדיגען ניגון, אז וועלוועלע איז געבליבען, ווי צוגענאגעלט צום ארט, און זיך נישט געקענט א ריהר געבען, נישט אהין און נישט אהער...

אויף דעם סטריקאווער׳ס ניגון פלעגען אלטע חסידים דערצעהלען, אז ווער עס האט איהם איינמאל זוכה געווען צו הערען, אויף דעם האט שוין מעהר דער יצר הרע און דער שטן קיין שליטה נישט געהאט... דעם איז שוין קיין שלעכטס קיינמאל אין לעבען נים געשעהן.... מען פלעגט נאך אויך דערצעהלען, אז די אלע נשמות, וואס האבען קיין תיקון נישט געקאנט האבען, אז קוים האבען זיי אמאל זוכה געווען צו הערען דעם סטריקאווער׳ס ניגון, האבען זיי גלייך בעקומען א תיקון... אט אזא כח האט דעם סטריקאווער׳ס ניגון געהאט!... חסידים פלעגען אפט גאנצע נעכט אפשטעהן פאר זיין פענסטער, זעלטען ווען אבער עמיצער פלעגט די זכיה האבען איהם הערען לערנען, ווייל ער פלעגט זעלטען ווען אמאל לערנען אויפ׳ן קול..

וועלוועלע האט דאס אלץ גוט געוואוסט, ער האט אין „שטיבעל“ גענוג געהערט דערצעהלען וועגן דעם רבינ׳ס ניגון... ער האט געוואוסט, אז ווען דער רבי לערנט אויפ׳ן קול, ציטערן אלע „יש“ עולמות... אז מלאכים ושרפים ווערען צושטויב... אז די „סטרא אחרא“ און די גאנצע טמא האט דעמאלט אויף דער וועלט קיין שליטה נישט!...

וועלוועלע איז אפגעשטאנען א צייט ער האט גארנישט געוואוסט וואו ער געפינט זיך, פלוצלינג האט אבער דער רבי אויפגעהערט, און ער האט דעם

(ענדע–זייט 15)

שבועות
פערל פון אלטען אוצר

געזאמעלט פון
פ. ז. גליקסמאן

עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום (ויקרא כ"ג, ט"ז).

די הויפט־זאך, צוליב וועלכען די יו־דען זענען אויסגעלייזט געווארען פון מצרים, איז נאר געווען דאס, כדי זיי זאלען מקבל זיין די תורה, ווי דער אוי־בערשטער האט געזאגט צו משה'ן: „הוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה", ד. ה. דאן וועט איהר אויף דעם בארג מקבל זיין די תורה אין דערפאר, וואס דאס איז געווען די הויפט־זאך, האט דער אויבערשטער נעהייסען ציילען די טעג, פון יענעם טאג אן ביז צום טאג פון קבלת התורה, כדי דערמיט אויסצודריקען דעם שטארקען ווילען, צו דערגרייכען דעם גרויסען גע־האפטען הויפטעבליבען טאג.

(ספר החינוך)

• • •

והקרבתם מנחה חדשה לה' (שם).

דאס איז א רמז אויף דעם טאג פון מתן תורה. די תורה דארף צו זיין ביים מענש יעדען טאג אזוי ניי, ווי מען וואלט זי ערשט היינט געגעבען פון בארג סיני. באמת זאגען די חז"ל, אז די תורה איז געגליכען צו דער מוטערליכער ...

רות

צווישען דער קאנאניזירטער ליטערא־טור, וואס טראגט נישט קיין רעליגיעזען כאראקטער אין איז דאך נערטנגערעכענט אין דער צאהל פון אונזערע הייליגע שריפטען „כתבי קודש", געפינען מיר, אויסער „איוב", „שיר השירים" און ...

הלק פון פראדוקטען אין די ... וואס האבען געהערט צו די ... בען: „לקט, שכחה ופאה", ... וועלכע זענען אראפגעפאלען בעת'ן שני־דען. ...

די זיטען־נאוועלע פון צו־ריק מיט דריי טויזענט יאהר

...

פון א. הענדלער

...

ראקעטען
א זאמעל קאלאמבורען

פון א מיק (לאדז)

א טראמוואי־קאנטראלער קען זיין גע־נוג בעם קאנטראלירען מוזיקער ביי לעמען און נישט זיין בכח צו קאנטרא־לירען זיין אייגענע — ווייב...

...

ערשטער קלאנג־פילם קינא־טעאטער איי לאדז

SPLENDID

היינט און טעגליך! — דער גרעסטער סעזאן־שלאגער

„אין נעץ פון ליגענד"

טראגעדיע פון א מענש, וועמענס הארציגער פריינד איז געווען זיין ווייב'ס געליבטער. דראמא פון א פאטער'ס הארץ, וועלכער האט געוואלט זיין אייגען קינד דער'הרג'ענען. אין די הויפט־ראלען די גרעסטע שוי־שפילער

Emil Jannings, Gary Cooper און **Esther Ralston**

קלאנג־אפאראטור Western Electric שבת און זונטאג א זייגער 12 און 2 מיטאג. פרימיערענס. פרייזן פון פלעצער 75 גר. 1 זל. און 1.25 אנהויב 4.15. ביז 6 אזייגער ערמעסיגטע פרייזען פון פלעצער. פאס־פארטוי אויסער אמטליכע אונגילטיג ביז צום אפרופען.

...

די אויבערשטער האט געזאגט, ביי דער בעשאפונג פונם מענש, האב איך די פרוי נישט געווארענט, און ס'איז ארויסגעקומען א ממשל, דערפאר האב ...

(ענדע—זייט 13)

מיט די העלדען פון מגילת רות...
איבערלעבענישען פון א צייטונגס־מענש

פון י. אבערזשאנעק

באסירט האט די מעשה מיט עטליכע יאהר צוריק. א, פארוואס האב איך די מעשה ביז היינט נישט דערצעהלט? גאר פשוט: איך האב מיך געשעמט. ווי פאס עס פאר א צייטונגס־מענש? מ'וועט דאך לאכען אין די פויסטען ארויין. איצט האב איך בעשלאסען די מעשה צו דערצעהלען און לאכט אייך געזונטערהייט!

געווען איז עס פאר שבועות, ווען עס הויבט זיך אן דער „אגורקען־סעזאן". די ערנסטע צייט פאר צייטונגס־מענשען. נישטא וועמען צו צימבלען. דער סיים ווערט געשלאסען, די דאזארעס פאהרען אויף דאטשעס, די בעלקער־ליגע פאהרט אויך אויף „אדפאטשינעק". דיפלאמא־טען צעלויפען זיך אין די בעזער, נישטא קיין שמאך־ארבעט, באטש נעם און זויג אוים סענסאציעס פון די פינגער.

ליג איך אזוי ביינאכט אויפ'ן געלעגער און טראכט: פון וואנען נעמט מען א שטיקעל סענסאציע? טראכט אהין, טראכט אהער, די אויגען קלעבען זיך, ס'ווילט זיך שלאפען און קיין סענסא־ציע איז נישטא — פערפאלען!

אין מיטען דרעמלען פאלט מיר איין א געדאנק, א גלענצענדער געדאנק — אנ־טערוויו. מיט וועמען אנ'אינטער־וויו? מיט די העלדען פון מגילת רות.

...

מגילת רות.

קודם כל האב איך מיך געלאזט צו נעמי'ן.

קום צו צו דער טיר, לייען איבער דאס בלעטעל, קלינג אן, די טיר עפענט מיר א שיקסע.

„צא פאן סאביע זשיטשי?" פרעגט זי מיך.

„משי זאסטאלעם פאני נאמא וו דאמו?"

דא בעוויזט זיך א פרוי אין די מי־טעלע יאהרען, טראגט א בארדא פיזשא־מע, מיט פריש אנדאלירטע האהר. ציהט א ציגארעטעל דורך די פריש קארמי־נירטע ליפען.

„מיעם מאגען פאנא סלוזשיטש?" פרעגט מיך די דאמע.

„הזאת נעמי?" פרעג איך זי.

זאגט זי: „ניע ראזומיעם".

איהר זענט נישט די אלמנה נאך ר' אלימלכ'ן?

„וושעם מאק" האט זי געענטפערט.

און איך בין רעדאקטאר קעזקובעל. כ'האב מיט אייך געוואלט האבען אנ־אינטערוויו פאר מיין צייטונג.

...

ערקלערט מיר, פרוי נעמי, פארוואס האט איהר צו בועזן אין שפעטער ארויי־געשיקט אייער שנור, רות'ן. פארוואס זענט איהר אליין נישט געגאנגען?

פרעגט נישט ליבער פריינד, האט זי מיט א זויערע מינע געענטפערט: איך בעדויער עס מאכען ביז'ן היינטיגען טאג. א, היינט, וואלט איך שוין נישט געווען אזא נאר...

ביי געלעגענהייט, אפשר קאנט איהר מיר זאגען צוליב וואס איז אייער מאן אלימלך געשטארבען?

יא, ווי איהר ווייסט, איז ער אמאל געווען א גרויסער סוחר, א שעהנער נגיד.

יא. זאג איך, איך ווייס.

האט ער געגעבען סחורה אויף וועקס־לען, — האט ער בעקומען פראטעסטען. דער „כקארב" האט נעיאגט מיט פא־ראטקעס, און ס'איבעריגע ווייסט איהר דאך שוין.

יא, זאג איך, איך פערשטעה שוין, און זאגט זשע מיר, פון וואס זענען אייערע ביידע זיהן געשטארבען?

זיי האבען זיך קורירט אין דער „קאסא בארוך"...

...

איז די מאדאם רות אין דער היים? האב איך געפרעגט די שיקסע, וואס האט מיר געעפענט די טיר.

יא, זאגט זי, דאס בין איך מאקע אליין. וואס ווילט איהר?

איך בין, זאג איך, רעדאקטאר קעז־קובעל, איך וויל מיט אייך האבען אנ־אינטערוויו פאר מיין צייטונג. ווילט איהר זיין אזוי ליבענסווירדיג?

ביטע זעהר, האט זי העפליך געענט־פערט.

אויב אזוי, וועל איך אייך שטעלען פראגען און איהר וועט מיר ענטפערן:

איך: ווי קומט עס, וואס איהר א קריסטין האט זיך רעצידירט התגה צו האבען מיט דעם יוד בועז?

רות: איך האב דען געמיינט בועז'ן. איך האב נאר געמיינט זיין מאיאנטעק.

איך: טא פארוואס זענט איהר צו ערשט געגאנגען אויפ'ן פעלד קלויבען זאנגען?

רות: דאס איז געווען „אויף פויז". פונקט אזוי ווי אלע אנדערע פרויען געהען זומער אין וואלד ארויין „נא יאגא־די" און מיינען מיינען זיי עפעס אנ־דערש...

איך: אהא, איך פערשטעה. און ווי האט אייך בועז אויפגענומען ביינאכט אין שייער?

...

זי האט געוואלט ארויפברענגען משיח'ן

אבער „משיח" האט נישט געוואלט. — די אינטערעסאנטע ביאגראפיע פון פרוי ענני בעזאנט

פון א. גלאניץ

...טע יודען ווארטען אלע טאג אויף משיח'ן — אפילו ווען ער זאמט זיך. יודען איז דער משיח-גלויבען איבער... געגאנגען צו די קריסטען. פונם גלויבען... קריסט איז יעזוס דער משיח, און די... קריסטליכע קירכען קאנען ער היום נישט... זיין אונז, יודען, פארוואס מיר... נישט אנערקענען אונזער „אנ... משיח'ן, דעם יונגען ישו פון נצרת... וואס איז מיט העכער 1900 יאהר... געקומען אויסלייזען די וועלט, און... — ווי אזוי איז וואו בעקאנט... מאכען „אויסגעלייזט"...

...אבער דער משיח-גלויבען האט זיך... אויסגעדערט. נישט ביי יודען און... ...די יודישע געשיכטע איז... מיט פיגורען, אמאל גרויסע און... בעדייטענדיגע, וואס האבען אויף זיך... די מיסיע פון אויסלייזען דאס... יודישע פאלק און פאר אונז שוין די... מענשהייט. ביי נישט-יודען, האלט... אויך פסחר אז די מעסיאנישע בעוועגונג, דער גלויבען, אז אט-אט וועט... קומען דער משיחא. א גאט-בעשטימטער... וועט דער מענשהייט ברענגען גליק... און רוה. גלויבינע קריסטען האלטען...

...פאקטיש געקומען. דאס איז דער אינדיער קרישנאמורטי, וואס די צייטונגען האבען וועגען איהם געשמועסט מיט עטליכע יאהר צוריק, ווען ער איז געקומען אויף בעזוך קיין אמעריקא.

די הויפט-אנזאגער'ן פון קרישנאמורטי...

[illegible]

...געליק און אויפיג לעבען.

(ענדע פון ארטיקעל — זונטאג)

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג 21 מאי

לאדז (233,8) 11,58 שעה-צייכען און מערל... 12.15 גראמאפאן מוזיק 12.35 קאנצערט פון ווארשעווער פילהארמאניע 1.30 ... 3.50 ... 4.10 קאמוניקאטען ... 5.15 ... 5.45 ... 6.45 ... 7.10 קאמוניקאטען פון דער לאדזער האנדעלס קאמער, און פארלעזונג פון פראגראם ... 7.20 ... 7.40 ... 8.30 ... 9.30 ... 10.15 קאנצערט ... 10.35 ...

פרייטאג 22 מאי

לאדז (233,8) 11.58 שעה צייכען, 12.05 גראמאפאן מוזיק 1.15 ... 3.50 ... 4.10 ... 4.15 ... 4.40 ... 5.15 ... 6.45 ... 7.10 קאמוניקאטען פון דער לאדזער האנדעלס קאמער און פארלעזונג פון פראגראם אויפן נעכסטען טאג 7.25 גראמאפאן פליטען 8.— מוזיקאלישער שמועס פון ווארשא 8,15 סימפאנישער קאנצערט פון דער ווארשאווער פילהארמאניע, ... מוזיקאנטען, ווי אויך רעטראנסמיסיעס פון אויסלענדישע סטאציעס

—:0:—

בלוט, הויט, און נערווען - קראנקע דערגרייכען דורכ'ן געברויך פון נאטירליכען

Franciszka Józefa

ביטער-וואסער בעזערדנטע פערדייאונגס - פערהעלטנישען צו בעקומען אין אלע אפטייקען און אפטייק - סקלאדען

שוין טעטיג

די פריוואטע מעדיצינישע פאגאטאוויע

זשעלאנא 6

טעל. 12-333

ערטיילט א גאנץ יאהר מעדיצינישע הילף אין אלע פלוצלינג'ע פאלען צו יעדער צייט בייטאג און ביינאכט.

גיבט מעדיצינישע הילף פאר אקושעריע.

KOLUMNA

Pensjonat „ZACHĘTA"

willa CZERWINSKIEGO

ul. Sandomierska

pod wytrawnem kierownictwem fachowców poleca smaczną kuchnię, oraz zapewnia miły pobyt na zdrowem powietrzu.

Informacji: Leon Lubelski, w firmie M. Kapelusznik 11-go Listopada 8, skład kapeluszy.

Komunikacja Autobusowa (Wólczańska 232) i kolejowa.

אכטונג!

די פירמע

מענדיל בארנשטיין

30 נאוואמיעסקא 30

מאכט בעקאנט, אז אונאפהענגיג פון דעם דורכגעפיהרטען בוי-רעמאנט ווערט דער

פערקויף

— פון —

וויין, בראנפען און ליקיער

ווייטער אהן שטערונג פארטגעזעצט

איינגאנג פארלויפיג דורכ'ן הויף

נאוואמיעסקא 30

„אך, די פרויען!"

ערצעהלונג נאכ'ן פראנצויזישען

פון נ. פאלאר

...ען עטליכע מינוטען פערוויבעה צו... ...ען נאך א גוטען מאלצייט און זענען... ...געלייגט צו דערצעהלען זיך מעשיות... ...איהר זיין זיגער. אז די פרויען...

שטעהט אלזען גוט, וואס זי דענקט, וואס זי טוט, און פארוואס זי טוט דאס. ווען זי וואלט אפיך בעדארפט ערקלערען די מאטיווען, וואס האבען זי בעוואוגען צו...

...אז הענריעטא איז מיר נישט געטרייע. זיך בעזעצט אין מיר, האט ער שוין נישט געוואלט אפטרעטען. עס איז נעווען מעהר ווי צווייפעל, מעהר ווי א פער-דאכט: עס איז געווען א פעסטע איבער-צייגונג... איך האב געהאט געבעטען...

וועניגסטענס שטימע האט מיך דאך גע-טריבען צו שפיעלען די ראלע פון א דעטעקטיוו און אויסצוגעפינען, צי האט אויך הענריעטא גענארט, אדער נישט. ארום אכט א זייגער אין אווענט האב איך זיך בעהאלטען אין א טאקסי נעבען איהר...

[illegible]

(ענדע — זונטאג)

חוזק

הומאר און סאטירע

צוזאמענגעשטעלט פון אב—נעק

א בריוועלע פון א חסיד צום ווייב אויף דאטשע

פון גראַם מאַלי

איך שרייב דיר מיין צנועה, מיין כשר'ע ווייב
מיין בענקשאפט איז דאך איז לשער...
איך ווייס דאך, אז דו ביזט א ריפ פון מיין לייב
דערפאר ביזט מיר הייליג און טייער...

היות, ווי דו ליבסט צו שפאצירען איז וואלד
נו טהו איך פאר דיר איצטער תפלה:
דו זאלסט נישט חלילה פערקריכען צו ווייט
דו קענסט נאך פערבלאנדזשען חלילה...

עס לאקערן שדים אין וואלד אלערליי
און ספארט-שיך און אויך אין פיזשאמעס
אוי, דארף מעז דארט היטען, אוי, היטעז פאר זיי
די טעכטער... אפילו די מאמעס...

עס איז הכל הבל... מייז ליכטיגע ווייב
דאס אלץ, וואס מען רופט עולם הזה...
די וועלט איז א פרוזדור, דו האב עס איז זין
נאך איידער דו געהסט אויף דער פליאזשע...

עס זאל מיין „זאסטעמפצע" דארט קיינער נישט זיין
מייז טייערע ווייבעל, מיין ליבע
ביזט טאקי א. צנועה א גרויסע... איך ווייס
דאך קען אמאל טרעפן א סיבה...

לעבעדיג און לוסטיג לכבוד שבועות

א גוטען שבועות איך פא.. פאַנאָוויע!

א גאנץ קעלעבדיג יאהר זיך נישט געזעהן. כ'בין געווען פארנומען מיט לי-טעראטור: כ'האב געשריבען ווערקלעך און לעצטענס שרייב איך וואהל-פלאט-פארמעס.

ענטשולדיגט, וואס איך וואקעל מיך יעצט, ווי להבדיל, די „בע-בע" ארום די 15 פראצענטיגע בעאמטען-רעדוקציע: איך האלט מיך קוים אויף די פיס. ע... עס דאכט זיך מיר די גאנצע נאוואָ-מיעבקא פאר די אויגען.

פון וואס איך בין אזוי „גאבראקנע"? נישט פון קיין שאדלע — סלאַווא ראַ-

יעו! אפשר האט איהר א שטיקעל לי-מענע? עס גידזשעט מיך שטארק.

פון וואס עס גידזשעט? איהר מיינט אודאי, אז כ'האב געליענט א ווארשא-ווער „הומאריסטיש"שבועות-בלאט? עך ווי פאלט איהר אויס — אזוי שיכור בין איך נאך נישט...

איך געה נאר זא פשעפראשעניעם, פון א וואהל-מיטינג, עס זענען דארט געווען סאמע אגודה'ניקעס און עטליכע פרומע יודען אויך...

ט'נע, זיך פערעדט, האט מיר א גרוי-געם יום-טוב! עס קרעפעלט מיך שוין בעם הארצען — דא וודזעניא שיעו!

די 10 געבאט פון א מאן צום ווייב

אנכי — איך בין דיין באשערטער, איך האב דיר געזאגט „הרי את". איך מאך קליידער און קויף היטען מיט שמי-קע— איך בין דיין מאן און נישט קיין אנדערער.

לא יהיה לך — 'עס זאלען ביי דיר נישט זיין קיין סובלאקאטארען, קיין פשיאשעלעס און קיין אנדערע פאסקודניאקעס.

לא תעשה — מאך נישט ליארע פארך פאר מיין זאסטעמפצע

לא תשא — הייב נישט אויף דיין האנד צו אלע מענערישע ליפען.

זכור — געדענק, אז דו האסט א מאן שמעלקע מיט דערוואקסענע טעכ-טער.

כבד — דער בעסטער כבוד איז פאר אזא יודענע צו זיצען און דערהיים, נישט הולי'ען אויף פעה-א-קלאקס.

לא תרצח — הרגע נישט מיט די אויגען.

לא תנאף — (דאס דארפסטו נע-דענקען, ווען איך פאהר צום רבי'ן).

לא תגנוב — גנב'ע דיך נישט ארייז אין פרעמדע הערצער.

לא תחמוד — זאל דיך נישט גלוסטען צו דעם, וואס עס גלוסט מיך.

געליענט פון
האַנג-פויגעל

מילכיגע גראַנקען

געווידמעט דער מאכטער פון מואב

ותבא ותעמד: רות איז א גאנצען טאג געשטאנען אויפ'ן פעלד —

באמת א וואונדער: וועלכע פרוי קאן דאס איינשטעהען אויף אנ'ארט?

הלא צויתי את הנערים לבלתי נגעך: בועז האט אנגעזאגט די יונגען, אז קיי-נער זאל זי נישט טשעפען —

א היינטיגע פרוי וואלט זיך „אבראַ-זשעט" פון אזא אנזאג.

ותגד לחמתה את אשר עשתה: רות האט אלץ דערצעהלט פאר איהר שווי-גער, וואס מיט איהר האט פאסירט.

א לאדזשער מיידעל וואלט דאס די איגענע מאמע אויך נישט דערצעהלט.

לייב שטאפינסקי.

וויכטיג פאַר וועהלער גאלעבראדניקעס

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז צו די קומענדיגע קהלה-וואהלען גיב איך

בערד אויף אפנוץ

פון אלע גרויסען און קאלירען, אלע לויט'ן פאראגראף 20 — קומט און איבערצייגט אייך!

מיט אכטונג: לאלעק (טעאטער-פריזיער)
חכם בלילה

אנ'אנאגס

אויסגעשניטענע פון א גאליציאנער צייטונג

א בערוהמטע „נאאוטשויטשעלקע", מיט די בעסטע רעקאמענדאציעס פון מענער, וועלכע זי האט גוט „נאאוט-שעט", קאן אויך דיקטירען. אנגעאייבט אין „פוזיאָנאמיע" זוכט א פאר שטונ-דען טעגליך מיט ווען צו פערברענגען.

בועז און אַ לאדזשער סוחר

וואס איז דער חילוק פון בועז'ן ביז א לאדזשער סוחר?

בייַ בועז'ן ווערט געזאגט: „ויהי בחצי הלילה ויחרד" — ער האט אנגע-הויבען ציטערן נאך האלבער נאכט. א לאדזשער סוחר ציטערט א גאנצען טאג.

לייב שטאפינסקי.

וויכטיג פאַר סוחרים

פון אלע בראַנזשעס

דעם ערשטען טאג שבועות, קומט פאר אין סוחרים-פעראיין א פארלע-זונג פון אלע בראנזשעס א. ד. ט. „ווי אזוי קומט מען צו 50 זל. האנדגעלד אויף א דאטשע?

דער פרעלעגענט וועט ארומרעדען די גרויסע בעדייטונג, וואס עס האט אין יאהר 1931 פאר דער קויפמאנ-שאפט — א 50-ער מזומן.

מאדערנע לאדזער אקדמות

אקדמות, אז מען הייבט זיך אן דערמאנען פון היינטיגער צייטו — תא
בעדארף מען פעטגיסען טייכען טרערו — — — — — — — — תא
געוועזענע גבירים זענען היינט געווארען בעטלערו — — — — תא
דאגעהן וואו נעמט מען מארגען אויף א מיטאגו — — — — — תא
האבען אמאל געהאט גרויסע געשעפטען מיט סחורו — — — — תא
וואקסען איצט אויף זייערע פאליצעס גרינע גראזו — — — — תא
זענען שוין אוועק יאהרען דער ביטערער קריזו — — — — — — תא
חובות האט יעדער איינער מעהר, ווי האר אויפן קאפו — — — — תא
טרויעריג און ביטער ווערט מיט יעדער טאגו — — — — — — תא
יאדעניש האבען אלע, ווען מען עפענט א נייע קראמו — — — — תא
כאפען ביי יענעם געלד איז אריין אין דער מאדו — — — — — תא
לערנען בלק, בעת מ'קומט ביי דיר מאהנען א חובו — — — — תא
מצהר צרות פון אלע איז אויסגעגאסען געווארען אויפן סוחרו — תא
נישטא שוין פאר וועמען אויסגיסען די שווערע הארצו — — — — תא
סעקוועסטראטארען, עקזעקוטארען, זענען געווארען די שטענדיגע
סובלאקאטארו — תא
עגמת-נפש גרויסע, ווען מען דערזעהט די צגלה — — — — — תא
פערמאכען זיך טאקי קראמען ווי ערב שבועו — — — — — — תא
צוריק טראגט מען אוועק די אויסגעקויפטע פאטענטו — — — — תא
קומען צו מקבלים אלץ מער מיט יעדער יארו — — — — — — תא
רייסען די קהלה'שע אינסטיטוציעס — גיט אונז תמיכו — — — תא
ש'ריי היינט, שריי מ'צרג ז, פערמאכט אלע וועגו — — — — — תא
תם הכסף — ניטא א גראשען ביי דער נשמו — — — — — — תא

לייב שטאבינסקי

ס'עפעלט פאלט ניט ווייט פון בוימעלע

טאכטער: מיר געפעלט אט א די ליעטניסקע—ס'איז דא הויכער קארן...

מוטער: און מיר געפעלט יענע ליעטניסקע—ס'זענען דא גערדיכטע קושאקעס

מגילת רוזשא...

צו לייענען אין ווישניאווא, פאדעמביע און אנדערע דאטשעס

„ויהי בימי" — עס איז געווען אין די היציגע זומער-חדשים, „וילך איש" — האט ר' פייטעל זיך ארויסגע-צויגען קיין פאדעמביע אויף דאטשע.

„ותאמר נעמי" — האט די מא-מע נעמי געזאגט צו דער טאכטער רו-זשא: „שבנה בנותי" — וועסט דאך חס ושלום פערזיצען ביז'ן גרויען צאפ אריין, מיין קינד.

„ותלך" — איז רוזשא ארומגע-גאנגען און איהר אפגעלאָזט קלייד'על אין וואלד אריין, „ניבישא נא יאגאדי".

והנה בועז — און פון דערווייטען יאמט א דער שווארצער באלעק איז די חנסע הויזען מיט א ראקעטע און דער האנד. האט זי געמאכט אנ'„אויגעל"

ויאמר בועז: — האט באלעק געפרעגט רוזשען: „סקעם מאם פשיעמנאשטש"? „הזאת נעמי?" —

האט זיך באלעק געטראכט. פאר א יאה-רען איז זי געווען א „משעמנע שאטינ-קע" און היינט איז זי גאר א „יאסנע בלאנדינקע". „עיניך בשדה" — זיינע אויגען זענען דאך דיר אריין אין פנים, ווי קארטאפעל אין טעלער. „אשר יקצו-רון" — דיין „בלאפטשיצע", וואס דו האסט דיר אפגעשוירען איז דיר נישט שטארק „דא טוואזשי".

ויהי בחצי הלילה ויחרד — נאך חצות האט באלעק שפאצירט אין וואלד מיט אנ'אנדערע. די אנדערע האט גע'שענה'עט:

אנכי נכריה — איך בין דאך א שיקסע.

ותפל על פניה — דאך איז ער געפאלען אויף איהר פנים, און...

סוף פון מגילת רוזשא.

מאטקע-האניג פויגעל

די בהמה פלאצט פון עגמת נפש..

די קוה קוקט זיך צו, ווי אזוי „מ מאכט" מילך
פלאצט זי בעבעך פון עגמת נפש..

אונטערן בארג-וואהל-ליסטעס

„עש־ת הדברות"

אהן א נעשה ונשמע

„אנכי" — איך בין דאס הער „געמ-ליבער מאן",
דער פרעזעס פון לאדזשער קהלה,
איך בין אויך א ראטמאן, א סעמ-
דעפוטאט
און אויך א פוליטיקער אפילו.

„לא יהיה" — נישט זיין זאל קיין פרה-
דער ביי אייך
קיין יוד, וואס ער פארט קיין אלעק-
סאנדער,
א היין נאר דער חסיד פון שטיבעל
בע-בע...
וועל איך בין דער אלי-מוט-אנגעהער..

„לא תעשה" — נישט נעמען מיין נא-
מען צו פאלש,
זיין זאל נישט ביי אייך קיין שום
ספיקות,
אויב נישט וועל איך זאגען, אז איהר
זענט, ווי זיי,
די פושעים, די „מאסקווער יאמשטשי-
קעס"...

„לא תעשה" — נישט מאכען צו מיר
קיין פערגלייך
קיין „פסל" און אויך נישט קיין
„תמונה",
מען טאר נישט בכלל נאר פערגלייך-
כען קיין מענש
צו דעם פון דער „שלומי אמונה"...

„זכור" — אויך געדענק און פערהייי-
ליגט דעם טאג
פון שבת, אט האט איהר א מיטעל:
מוט-אן א קאפאטע פון זמעלעס און
זייד
דערצו אויך פון סאמעט א היטעל...

„כבד" — האלט בכבוד זאגט „אמן"
נאך אלץ
און זאגט מיר נישט קיין שום חסרון.
מאכט ווידער מיך פרעזעס פון קה-
לה צוזינד,
פערלענגערט וועט זיין מיינע יאהרען...

„לא-תרצח" — נישט וואַרפען קיין
בעקלעך אין קאפ
די געגנערס ביי אונז אויף די „וויע-
צען",
עס קאן נאך פערפעהלען פאר אונ-
זער'ם א „מענש"
און גאר קהלה צו זעצען...

„לא-תנאף" — פשראסינגען וועמען
מיט אונז
זאלט איהר נישט דערוועגען צו
שמועסען:
דער עולם קאן ווייזען, חלילה, א קנין
און מאכען פאר פרעזעס נאר רום'ען...

„לא-תגנב" — נישט לקחנט, נישט
שווינדעלט קיינמאל,
עס נוצט נישט אייך, מיינע פערעהי-
רער,
דאס פאסט פאר אנ'עסקן, א קהל'-
ישען בלויז...
עטאט צאהלט גאנץ פינקטליך וואס
מעהרער...

„לא-תענה" — פאלש עדות, אז איך
האב געוואלט
מיט פאראגראף צוואנציג דערפיהרען:
צו פסל'ען פיל וועהלער — איך האב
דאס געטון,
כדי ספידה-ציים נישט צו ראזירען...

„לא-תחמד" — נישט גלוסטען זאל
היינט קיין שום פרוי
די וואהל-רעכט ביים וועהלען דא-
זארעם:
א פרוי איז קאפריזנע, אויב עולות
זי האט,
דאן שלאגט זי מיט מעגער כפרות...

ישראל ווראצלאווסקי

ברעקלעך פון די עשרת הדברות

ווען „לא תחמוד" האט געשמועסט
אויפ'ן סיני מיט א ברען —
איז מסתמא דארט קיין מיידעל
און קיין ווייבעל נישט געווען...
ווען „לא תענה" האט געדונערט
אויפ'ן סיני מיט א שרעק —
איז מסתמא די „אגודה"
צו די וואהלען אוועק...
ווען ס'האט געהילכט דער „לא
תנאף" —
פול מיט פייער, פול מיט פלאם.
האט מען נישט געוואוסט פון דאטשע
און פון צאפאט מן הסתם...

דער בלאנדער

בועז איז שייער

פארוואס איז בועז געשלאפען אין שייער?

ווייל ווי ער איז געווען א רייכער בחור, האט ער זיך נישט געקאנט אפ-יאגען פון די שדכנים, איז ער אוועק שלאפען אין שייער.

לייב שטאפינסקי.

ווייבער ווייסן אויך פון דעם דין

אפנים, ווייבער האלטען אויך פון ספירה; תיכף נאך ספירה, שפילען זיי דעם מאן אויף א חתונה — ער זאל זיי שיקען אויף דאטשע.

שטענדיג מתן-תורה

ביים יודישען סוחר איז שטענדיג פאר מתן-תורה.

פארוואס?

ווייל „כפה עליהם הר כגיגית". שטענ-דיג זענען זיי אונטערן בארג.

אונטערן בארג מיט חובות.

אונטער'ן בארג מיט פראטעסטען.

אונטערן בארגם יט פראטעסטען.

א בעוועבטער וואס האט א שווינדעל אויך, האט נאך צוויי בערג.

לייב שטאפינסקי.

„נעשה" און „נשמע"

זאגט א מחותן:

אמאל ביי מתן-תורה האבען די יודען געזאגט פריהער „נעשה", דערנאך „נש-מע". די היינטיגע חתנים זאגען פער-קעהרט: פריהער „נשמע" און דערנאך „נעשה".

לייב שטאפינסקי.

אבארט און א באָרד

מיט וואס איז לעבעדיג מונצבערג גלייך צום ד"ר וואלף, דעם פערפאסער פון „ציאנקאלי"?

ביידע האלטען פון איין זאך: ד"ר וואלף האלט פון אבארט און מונצבערג האלט אויך פון א באָרד...

הכם בלילה.

די שענסטע פאטאגראפישע אויפנאַמען

און סאלידע אויספיהרונג איז נאר אין דעם ערשטקל. קונסט - פאטאגראפישע אטעליער

„PARISIEN"

אינהאבער: ה. סראקא, לאדז, פראנציסקאנער 30 №

עס ווערען אויסגעפערטיגט אלערליי ארבייטען, וואס אנבעלאנגט צו פאטאגראפיע, צ. ב. רעפראדוקציעס פון מאלער-בילדער, מאשינען-פלענער, ארכיטעקטור, פאבריקס-לאקאלען, אינערן און אויסערן-אויפנאמען, פעראיינס-בילדער, גרופען, בעלער, באנקע-טען, ארטיסטישע קרייזען, אמאטארען-פארשטעלונגען א. אז. וו. אלע אויפנאמען ווערן אויסגעפיהרט דורך מיר פערזענליך. ספעציאליטעט פון פארטרעטען, ווי אויך א גרויסער אויסוואהל פון פערשידענע ראהמען, צו זעהר ביליגע פרייזען.

צופאהר מיט די טראמווייען 1, 6, 14.

מיט אכטונג

Zakład Fotograficzny
„PARISIEN"
wł. H. SROKA
Łódź, Franciszkańska 30

אירלאנד און ארץ-ישראל

(ענדע פון זייט 6)

עס איז געווען דאס מעכטיגע ענגלאנד, וואס האט צו זיך קיין גלייכען נישט געהאט, סיי אויף דער יבשה, סיי אויפ'ן ים. עס איז איצט אנדערש. ענגלאנד איז ארונטערגעקומען. זי נויטיגט זיך אין אמעריקא'ס פרענדשאפט. און יודען ווענען דארט אין א סטראטעגישער פאזיציע. מיר קענען אט די פרענדשאפט שטערען. ענגלאנד האט באמת פאר דעם פיל מורא. נישט לאנג צוריק איז געווען געדרוקט אנ'ארטיקעל פון ז. קאמלער וועגען א געשפרעך, וואס איז איהם אויסגעקומען אויסצוהערען צווישען צוויי הויכגעשטעלטע בעאמטע פון דער ארץ-ישראל-אדמיניסטראציע, ווי די רעגירונג האבע אפגעהערציג, נישט וויסענדיג, אז עמיצער פערשטעהט ענגליש און הערט זייער געשפרעך, ערקלערט, אז זיי וואלטען זיך זעהר ווינציג צערעמאניעט מיט די פערדאמטע יודען, נאר זיי האבען געהאט א בעפעהל נישט צו געהן צו ראפטום, ווייל זיי קענען נאך אויפהעצען אמעריקא, וועמען ענגלאנד מוז אזוי נויטיג האבען, כדי אויפצוהאלטען איהר פאליטישען שטאנד אין דער וועלט.

עס איז נישט געווען נויטיג זיך אינטערעסירען, ווער בעשטימט זאגען אין ארץ ישראל, מיר האבען עס אליין זעהר גוט געקענט רעפען. ענגלאנד האט געגעבען שוואכע. זי איז נערוועז אזוי בעזיצט. עס איז גענוג צו דערמאנען דעם „קאמפיין" פון מאטעמאסען אין מישיקאגא, צו זעהן, ווי די שטימונג איז אין אמעריקא בנוגע ענגלאנד.

מען קען דארט אויפהויבען א סיסטעמאטישע בעוועגונג געגען דעם ענגלישען אויפפיהר, ביז זי וועט זיך נעמען רעכנען מיט אונזערע פאדערונגען. וועלכע ווענען נישט, ווי די פון אירלאנד, נאר פון א גאנץ מילדער נאטור. מיר פאדערן אז זי זאל נאר נישט העצען די אראבער געגען אונז, זי זאל אונז נישט שטערען דאס לאנד צו ענטוויקלען. מען מוז אויפהערען שפילען אין בלינדעניש. מיר שרייען געגען די אראבער און מיר זעהען צירליך מאנירליך געגען די, וואס העצען צו פאגראמען. עס איז ענגלאנד'ס ארבייט. מיר פערלאנגען: „העגדס אף!" מיר ווילען נישט איהר הילף, מוחל! מיר זענען אמאל געווען נאאיוו און געגלויבט, אז ענגלאנד וועט העלפען, שטעהט דען ניט אזוי אין מאנדאט? מיר מוזען זיך בעפרייען פון דער אילוזיע, מיר מעגן אבער פערלאנגען, אז זי זאל נישט שטערען.

אונזער אגיטאציע וועט אויף דעם פעלד העלפען, ווען וועט? ווען מיר וועלען עפעס טאן, נישט בלויז רופען א פראטעסט-מיטינג. נאר אנפיהרען א סיסטעמאטישע פראפאגאנדא, וואס זאל אויפצודעקען די שמוציגליכע, הארצלאזע מעשים פון ענגלאנד.

אמעריקא וועט דעמאלט נעמען א שטעלונג, און נאך אנדערע אמעריקא וועט זיך אפרופען, וועט ענגלאנד אליין זיך בעווינען. זי וועט ניט וועלען, אז א פאלק, וואס איז אין ענין פון אגיטאציע אן מארים, זאל אויף שריט און טריט פיהרען אנ'אויפקלערונגס-ארבייט געגען א הר. אבער מיר מוזען עס טון און ניט ווארטען.

דער בעריהמטער שריפטשטעלער לעגט אויך פאר, אז מיר זאלען פרובען איבערנעמען ארץ ישראל אויף א עקאנאמישען וועג. יודען מוזען דארט זיך עקאנאמיש פערפעסטיגען, שאפען א העכערען עקאנאמישען סיסטעם, מיט וועלכען ענגלאנד זאל זיך מוזען רעכנען. ער דערמאנט אין מארקס'ן, וואס האט געלערנט, אז די שטארקע עקאנאמישע פאזיציעס בעדייטען לסוף אויך פאליטישע מאכט. די יודען זאלען עס דאך וויסען.

די יודען קענען געווינען, עס איז נאר א פראגע פון קאמף און ארגאניזאציע.

ראסעל האט אויך א ווארט צו זאגען וועגען גייסטיגען צענטער. ער איז אנ'אנהענגער פון אחד העם'ס גייסטיגען צענטער, אבער אין אנ'אנדער זין.

ער מיינט נים, אז וואס מיר זאלען שאפען אין ארץ ישראל, זאל זיין א גייסטיגער צענטער. דערווייל איז ער צופיל עקאנאמיקער און פאליטיקער. ער זאגט בלויז: מאכט דערווייל פון ארץ ישראל אטער קולטורעלען צענטער, אדי ראשית, צו ציהען הערויף וואס מעהר אויפמערקזאמקייט פון די יודען אין דער וועלט, און והשנית, כדי די נישט-יודישע וועלט זאל זעהן, וואס ארץ ישראל בעדייט פאר דעם יודישען גייסטיגען מענשען, וואס פאר א ווירקונגען פארמאג ער קען געבען אין זיין אייגענער ספערע, אויף זיין אייגענעם באדען. זיין עצה איז: יודישע גייסטיגע מענשען זאלען זיך דארט בעזעצען, זאל נאר, מיינט ער, א גרויסער גייסט זיך דארט בעווייזען און די גאנצע וועלט וועט אנשטרענגען איהרע אויערען צו הערען, וואס ער האט צו זאגען. ער מאכט די פאלגענדע ניימטרעכטיגע בעמערקונג: קולטור האט דעם כח צו קריגען א גוף. די אירלענדער האבען בעקומען זייער לאנד צוריק, ווייל זיי האבען זיך געהאלטען ביי זייערע פאעטען. די יודען וועלען בעקומען ארץ ישראל, ווען זיי וועלען לאזען זייערע פאעטען און נאוועליסטען פאר זיי רעדען.

די יודען, גלויבט ער, קענען מאכען די אויפלעבונג פון ארץ ישראל דאס פאסצינירענדע קאפיטעל אין דער היינטיגער געשיכטע.

דאס זענען גאלדענע ווערטער. ער האט א רעכט צו רעדען, ווי אנ'אויטאריטעט איבער דער פראגע. ער איז נישט נאר א גרויסער שרייבער, דראמאטיקער, מיסטיקער און שאפער פון א נייער ריכטונג אין דער ליטעראטור, אין דער פאעזיע, נאר ער איז אויך א פראקטישער טוער, איינער, וואס האט אויף דעם געביט פון אגראריש קאאפעראטיווען זעהר פיעל געטאן. ער האט צוריק אויפגעלעבט דעם אירישען באדען, וואס איז געווען פערנאכלעסיגט, פערלאזען און דערשלאגען.

מיר זענען נישט אין קיין ערגערע לאגע פון אירלאנד. מיר האבען מעגליכקייטען, די השגחה האט זיי פאר אונז ווי צוגעגרייט. מיר האבען איצט פינף מיליאן יודען אין ענגליש-רעדענדע לענדער, פיר מיליאן און מעהר אין אמעריקא אליין. מיר האבען מענשען, וואס קענען פיהרען אגיטאציע, וואס קענען שלאגען מיט דעם מויל, שניידען מיט דער צונג, אייניקלעך פון ישעיה.

מיר האבען עקאנאמיקער און גייסטיגע מענשען, מיר זענען אלס ראסע רייך אין כחות, אין מיטעל און מענשען. פארוואס איז אויף אונז אויסגעגאסען די קללה, אז מיר ווייסען נישט, ווי אזוי אט די קרעפטען אויסצונוצען פאר אונזער פרייהייט? ביים ערשטען ערנסטען צוזאמענשטויס, זענען מיר געבליבען אפהענגיג און מיר הערען ניט אויף זיך און אנדערע איבערצורעדען, אז עס איז: „כלו כל הקיצין", מיר שטעהען פאר אנ'אומערגליכע וואנד און מען קען גאר ניט מאכען.

בעקבתא דמשיחא... מוז מען האבען מוט, שוואונג און גייסט, אהן זיי זענען מיר פערלוירען, מיט זיי וועלען מיר געווינען אונזער פרייהייט, ווי עס האבען דאס געוויזען פיל קלענערע פעלקער, ארימערע אין יעדען פרט פון אונז.

שבועות

(ענדע פון זייט 8)

איך בין א פון תורה צוערשט געוואוינט די פרוי (מדרש רבה).

לך אל העם וקדשתם היום ומחר (שמות י"ט י)

דער „מגן אברהם" פרעגט פארוואס מיר זאגען אין שבועות דעם 6-טען סיון „זמן מתן תורתנו", פלייבט די הלכה אין דער גמרא (שבת פ"ו), ווי ר' יוסי, אז ערשט אינם זיבעטען טאג פון חודש סיון זענען געגעבען געווארען די עשרת הדברות צו די יודען? די גמרא זאגט, לאמיש דער אויבערשטער האט נאר בעפוילען „וקדשתם היום ומחר", ד. ה. אז די יודען זאלען זיך פארבערייטען 2 טעג צו קבלת התורה, האט משה צוגעגעבען איין פארבערייטונגס-טאג פון זיין אייגענער דעה, צו וועלכער דער אויבערשטער האט מסכים געווען. אט צוליב דעם כח, וואס איז געגעבען געווארען צו משה'ן, דעם ערשטען מקבל פון דער תורה, מוסיף צו זיין א טאג, הייסט מען אז דעם יום-טוב „זמן מתן תורתנו".

(דער „חידושי הרי"ם")

* * *

ויצא משה את העם לקראת האלקים (שמות י"ט י"ז)

ישראל היו ישנים והוא אומר להם עמדו (פרק, ר' אלעזר) לכן נוהגין להאת נעירים בליל שבועות (מג"א). מען זאל נישט, חלילה, טראכטען אויף דעם הייליגען פאך, אז דעמאלט ווען עס האט געדארפט געהן מקבל זיין די תורה, איז עס איינגעפאלען אין א טיפען שלאף צוליב פוילקייט, נאר זייער כונה איז געווען לשם שמים, ווארום פון דער צייט אן, ווען זיי האבען אנגעהויבען צו מאכען די הכנה צו דער קבלת התורה, האבען זיי דערצו געארבייט מיט אלע כחות און אלע הייליגע געדאנקען, אזוי אז אויף זיי איז געפאלען א מידיגקייט. זענען זיי, אלזא, געווען בעזארגט, טאמער וועלען זיי נישט קענען מקבל זיין די תורה מיט א קלארען געדאנק, דעריבער האבען זיי זיך געלעגט שלאפען.

(ר' לוי יצחק בערדיטשעווער)

דערויף מאכט דער קאזשעניצער מגיד אין ספר „עבודת ישראל" די בעמערקונג, אז טראצדעם שטעהט נאר אין דערמאנטען פסוק „העם", וועלכעס בעדייט די פשוט'ע יודען פון פאלק, אבער די „בעלי מדרגה", האבען געהאט בטחון, אז זייערע מוחות וועלען פלייבען פריש צו קבלת התורה, און דעריבער זענען זיי נישט געשלאפען.

ויהי בימי שפוט השופטים (רות א' א')

ועובד הוליד את ישי וישי הוליד את דוד (רות ד' כ"א)

פארוואס איז איינגעפיהרט דער מנהג ביי יודען פון אמביג אן, צו לייענען אין שבועות די מגילת רות? דער טעם הערפון איז, ווייל די שטארקע האפנונג פון יודישען פאלק אויף ביאת המשיח, איז דאך נישט בלויז הערפאר, כדי דאן זאל עס קענען בריות בעפרידיגען אלע זיינע קערפערליכע בעדערפענישען, נאר הויפטזעכליך, כדי דאן זאל עס אומשטאנד זיין, צו בעגרייפען דאס גדלות, דאס ערהאבענקייט, פונם בעשעפער פון דער וועלט. ווי ס'שטעהט אין פסוק (ישעיה): „ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (די וועלט וועט ווערען פול מיט דער ערקענטניס פונם אויבערשטען, ווי וואסער, וואס בעדעקט דעם ים). אבער ווען קאן א מענש שטארק חשק האבען צו דערגרייכען עפעס א זאך, נאר ווען ער פערשטעהט און ווייס דעם ווערט, די וויכטיגקייט פון דער בעשרעפענדער זאך. און ווען זענען יודען געקומען צו דער הויכער גייסטיגער מדרגה, צו פערשטעהן דעם תענוג פון עבודת הבורא און פון בעגרייפען דאס גדלות זיינס, כדי ס'זאל קאנען אזוי האפען אויף ביאת המשיח, ערשט בשעת מתן תורה. דעריבער האט דער מתן תורה א שייכות צו ביאת המשיח. און ווייל אין מגילת רות איז דאך דערמאנט דאס געבוירען ווערען פון משיח'ן, און אט דעריבער לייענט מען זי אין שבועות, בשעת מתן תורה.

(ר' לוי יצחק בערדיטשעווער)

דעם סטריקאווער'ס ניגון

(ענדע פון זייט 7)

ליך געהערט די ווערטער: — עס וועט זיין גענוג!..

דא האט ערשט וועלוועלע דערפיהלט, אז ער שטעהט אויפ'ן הויף אונטער דעם רבינ'ס פענסטער, די קאלטע לופט פון דער נאכט האט איהם געבראכט צו זיך, ער איז צוריק אריין אין שטוב, ער איז אבער געווען נאך אזוי צעדרודערט און צוטראגען, אז ער האט שוין א גאנצע נאכט נישט געקאנט איינשלאפען..

צומארגענס ביים טיש, האט איהם דער רבי זעהר שטארק מקרב געווען. אליין איהם געגעבען אין דער האנט אריין א שטיקעל פיש, קוגעל, א גלעזעל וויין... דער עולם האט זיך נישט געקענט גענוג אפחידוש'ן, ס'מטמש, אזא יונגער צוציק! — און דער רבי איז איהם שוין אזוי מקרב?!... ביי ר' יצחק'לען אבער איז דאס הארץ געוואקסען פאר גדולה און נחת...

אהיימפאהרענדיג, האט וועלוועלע דערצעהלט פאר דעם פאטער די גאנצע מעשה, ווי ער האט געהערט דעם רבינ'ס ניגון... ווי ער האט געזאגט — „עס וועט שוין זיין גענוג"!.. ר' יצחק'ל האט ערשט איצט פערשטאנען, פארוואס דער רבי האט איהם אזוי שטארק מקרב געווען... ער האט איהם זעהר שטארק געקושט... עס האט איהם זעהר שטארק געפרעהט, וואס ער האט שוין זוכה געווען צו הערען דעם רבינ'ס ניגון — ווערענדער ער האט איהם נאך נישט געהערט... און צוגעגעבען — ווער ווייסט — וועלוועלע, ווער ווייסט, וואס דער רבי האט געמיינט מיט די ווערטער „עס וועט שוין זיין גענוג"!..

מערקווירדיג, וואס א גאנצע וואך האט וועלוועלע דעם „ניגון" נישט געדענקט. ווייל ער האט זיך נישט געמאטערט אין איהם צו דערמאנען, האט ער אליין נישט געקענט. הונדערטמאל מאל פלעגט ער אנהויבען לערנען, אט אט האט זיך איהם געדאכט, אז ער האט איהם שוין, ער וואלט זיך אבער באלד געכאפט, אז נישט דאס איז ער... איז אבער געקומען פרייטאג-צונאכטס, אזוי האט ער זיך גלייך אן איהם דערמאנט. עפעס איז ער איהם ווי אליין געקומען אין זכרון אריין... און וועלענדיג, וואס מעהר לערנען מיט דעם רבינ'ס „ניגון", אזוי האט ער זיך געמאכט דעם נדר, אז די גאנצע נאכט פון פרייטאג-צונאכטס — זאל ער זיצען און לערנען!.. מאכט זיך אבער אמאל א מעשה, דאס איז געווען אפאר וואכען באלד נאך שבת, ווי ער האט געהערט דעם סטריקאווער'ס ניגון, — און ר' יצחק'ל דארף פאהרען אין דער גרויסער שטאט ארטן ווו. וואס האט צו יענער צייט געש'שט מיט איהרע אפיקורסים און פערשטעטקייט, האט אבער ר' יצחק'ל אליין נישט געקענט פאהרען, מחמת ער איז נישט געווען בקו הבריאות, און פאהרען האט מען געמוזט, עס איז געגאנגען וועגען זעהר וויכטיגע געשעפטען, אזוי האט ער צוגערופען וועלוועלע'ן, איהם איבערגעגעבען אלע פאפירען, איהם אנגעזאגט זיך נישט צו לאזען פערפיהרען פון דער גרויסער שטאט מיט איהר פערשטעטקייט, ער זאל זיין זעהר פארזיכטיג, זיך נישט ארייגלאזען אין קיין שום ומכוחים א. אז. וו. וועלוועלע האט גענומען די פאפירען, געלט אויף הוצאות און איז אוועק געפאהרען.

אהינגעקומען איז ער דאנערשטאג. דער סוחר, צו וועלכען ער איז געפאהרען האט איהם זעהר שעהן אויפגענומען, זיך נאכגעפרעגט אויף ר' יצחק'לס געזונד, דאן אויף זיינע געשעפטען, און ווייל עס איז שוין געווען גראד מיטאג-צייט, בעטעטען זיך מיט זיין, דער ריח האט צטעט, האט איהם דער סוחר פערבעטען צונעמען צו זיך אויף מיטאג, וואו ביים טיש איז נאך גערעדט געווארען פון פערשידענע זאכען.

אויף צומארגענס האט דער סוחר מיט איהם ערלעדיגט אלע געשעפטען, עס איז אבער געווען צו שפעט שוין אהיים צופאהרען, דער סוחר האט איהם דערום פארגעשלאגען צו פלייבען ביי איהם איבער שבת, ערקלערענדיג, אז ער וועט זיין ביי איהם א זעהר אנגענעהמער גאסט.

וועלוועלע האט דעם פארשלאג אנגענומען. ביים עסען איז וועלוועלע'ן אויסגעקומען צו פערנעמען אנ'ארט נעבען דעם סוחר'ס א טאכטער, וואס איז געזעסען מיט די נאקעטע הענט און א האלבען הארץ אין דרויסען... זי איז נאך געזעסען שטארק אנגעבויגען צו איהם. אויף זיין זייט, צוליב וואס ער האט טאקע געליטען, און גרויס עגמת נפש געהאט. העכער האט ער נאך געפיהלט פון איהר אזא ריח, וועלכען ער האט נאך קיינמאל אין לעבען נישט געפיהלט. ער האט געוואוסט, אז אין די גרויסע שטעט זענען פערדאן אזעלכע וואסערן, וואס גיבען ארוים פון זיך פערשידענערליי ריחות, און די מענשען, איבערהויפט טאקע מיר איהם שטארק געשלאגען אין קאפ אריין, פערכאפט איהם דעם אטעם, ער האט זיך עטליכע מאל געוואלט אפרוקען פון איהר, איז ער אבער געווען א בישן, — און נישט געקענט...

שפעטער נאכ'ן עסען, האבען זיך אנגעהויבען צוזאמענצוקומען געסט, מען האט אנגעהויבען רעדען און לאכען פון די קליינשטעטלדיגע מענשען, וועלוועלע האט זיך אפילו געוואלט אגרופען, ער האט אבער בעשלאסען בעסער צו שווייגען.

פלוצלינג האבען איניגע פון די געסט, אנגעהויבען שפילען אין קארטען, רויכערן ציגארען און פאפיראסען. דער סוחר האט אויך געשפילט און גערויכערט. וועלוועלע איז געבליבען זיצען, ווי אויף געגליהטע קוילען...

„זיי ווייסען דאך גארנישט פון קיין שבת"! — האט ער געטראכט, א ביסעל שפעטער האט דעם סוחר'ס טאכטער אנגעהויבען שפילען קלאוויר, און צוגעזונגען הויך אויפ'ן קול.... וועלוועלע איז געבליבען זיצען אינגאנצען ווי צומישט, עפעס איז ער ווי מבולבל געווארען, דערהערנדיג זי זינגען... ער האט געוואוסט, אז דאס איז טומאה אליין... לילית קול... אין קאפ האט זיך איהם גענומען עפעס דרעהען... אין די אויגען שווינדלען... דא האט זי אבער אויפגעהערט זינגען. אלע האבען געפאטשט מיט די הענט, און נישט וויסענדיג און פיהלענדיג, וואס ער טוט, האט ער אויך געפאטשט...

פלוצלינג האט זיך איינער פון עולם אנגערופען, אפשר וועט דער יונגער הער (געמיינט וועלוועלען) אונז עפעס פארזינגען „שבת'דיגעס"? — עס איז דאך היינט עפעס שבת!.. און גלייך זענען אלע צו איהם צוגעשטאנען, אז ער זאל זינגען עפעס א שבת'דיגען זמר...

וועלוועלע זייענדיג אינגאנצען צומישט פון דעם אלעם, וואס ער האט דא געזעהן און געהערט, האט אנגעהויבען זינגען עפעס א ניגון, אליין נישט וויסענדיג, וואס ער זינגט. דער עולם האט אנגעהויבען שטארק לאכען, וועלוועלע האט אבער נישט געהערט, און זיך געזונגען ווייטער, אנגעהויבען אויף אנ'אמת זינגען א שטיקעל שבת'דיגע זמירות... און נאך פלוצלינג, אין מיטען דעם פראסטען זמר, איז געקומען צו איהם יענער זמר, יענער „ניגון" און גלייך האט וועלוועלע אנגעהויבען לערנען מיט'ן „סטריקאווער'ס" ניגון! געלערנט אויף אויסווייניג — אויף א קול!...

דער עולם איז געבליבען זיצען מיט אפענע מויל און אויערן, דאס לאכען האט אויפגעהערט, דעם „סטריקאווערס ניגון" האט אלעמען ווי פערגאפט, יעדער האט זיך עפעס דערפיהלט ווי אין אנ'אנדערע וועלט.. און נאר אנ'אנדערן עולם! און וואס ווייטער וועלוועלע האט געזונגען, אלץ העכערער זענען זיי ארויף אין יענעם עולם, אין דעם עולם העליון, וואו דער מענש הערט אויף צו זיין בבחינות הגשמיות... וואו ער ווערט אינגאנצען אויסגעטון פון עולם הקטן,— ווערט אינגאנצען לויטער רוחניות, ווערט א חלק — מ'אלוהי!...

דער גאנצער עולם איז געבליבען ווי צוגענאגעלט צו די ערטער, איז געזעסען ווי טויט... נישט געקענט א ריהר טאן מיט קיין אבר... וועלוועלע איז געזעסען מיט געשלאסענע אויגען, און געלערנט אלץ ווייטער און ווייטער. פלוצלינג האט ער אויפגעהערט צו לערנען, און אנגעהויבען בלויז נאכצוזינגען דעם „ניגון", און, ווער ווייסט, ווי לאנג ער וואלט אזוי געזונגען, ווען ער וואלט נישט פלוצלונג דערהערט דעם „סטריקאווער'ס" קול: „עס וועט שוין זיין גענוג!" — און גלייך איז ער צוטשוויגען געווארען... דער עולם האט שוין געהאט אנ'עליה...

גלייך שבת-צונאכטס, איז דער סוחר מיט'ן גאנצען עולם מיטגעפאהרען מיט וועלוועלע'ן אהיים. פון דארט זענען זיי אלע צוזאמען אריבערגעפאהרען קיין סטריקאוו, געבעטען ביים סטריקאווער א תשובה... און געווארען נאר גרויסע סטריקאווער חסידים! אט אזא כח האט דעם „סטריקאווער'ס ניגון" געהאט!...

פון דער דאזיגער מעשה האט מען א צייט לאנג געהאלטען און אין איין רעדען, אין אלע סטריקאווער שטיבלעך, און, ווי מ'האט נאך שפעטער דערצעהלט, האט דער „אלטער" סטריקאווער ז"ל פריהער געזעהן, אז ר' יצחק'ל וועט קראנק ווערען און אז וועלוועלע וועט דארפען אהין פאהרען אין דער גרויסער אפיקורסישער שטאט אריין, און נישט זייענדיג נאך מיט איהם גאנץ זיכער, האט ער איהם געלאזט הערען דעם „ניגון", אז ער האט נאר נישט איהם אליין מציל געווען, נאר אויך אפגעראטעוועט א גאנצען עולם, געמאכט פון אפיקורסים, גוים גמורים — חשובע חסידים!...

א קלייניגקייט — דעם סטריקאווער'ס ניגון!!? — — — — — — — — —

דער שליסעל צום ערפאלג

איז אנ'אנאנס אין „לאדזער טאגעבלאט".

פאר אייער אפרייזע אויף ערהאלונג

קויפט איין אייער קאסמעטיק נאר אין דער ערשטער רענאמירטער קאנקורענז-פערפומעריע פון דער פירמע

J. DRUKIER, Zawadzka 5 Telefon 175-92

וואס בעזיצט צום איצטיגען זומער-סעזאן דעם רייכסטען אויסוואהל פון די נייעסטע

פערפומען, טואלעט-זייפען, קרעמען, פודערן, קעלנישע בלומען-וואסערן א. אז. וו.

פאר אנגראסיסטען בעדייטענדער ראבאט. בעמערקונג: ביי יעדען איינקויף ווערט צוגעגעבען א קופאן אויף ווערטפולע פרעמיעס. קיין פיליאס בעזיצען מיר נישט.

מעבעל — מעבעל

די פירמע איז פערזעהן מיט א גרויסען אויסוואהל פון **שלאף-צימער, עס-צימער, קינדער-צימער** א. ז. וו. קאמפלעטע איינריכטונגען ווי אויך איינצעלנע מעבעל-שטיק.

די פרייזען רעדוצירט אויף 50%

אויף די בעסטע בעדינגונגען עמפפעהלט די גרעסטע און רעעלסטע מעבעל פירמע אין לאדז

MARKOWICZ i NASIELSKI PIOTRKOWSKA 6

tel. 149-71 POŁUDNIOWA 10 : פאבריק

קומט און איבערצייגט אייך

העלענאוו — HELENóW

וואו וועלען אלע יודען פערברענגען די שבועות-טעג? נאר אין דעם איינציגען פראכטפולען פארק „העלענאוו"!

פריהמארגען-קאנצערטען פון מזרח-מוזיק

פרייטאג, ערשטער טאג יום-טוב און שבת, דעם צווייטען טאג יום-טוב 11 א זייגער פארמיטאג

אין פראגראם פערלען פון יודישער און אריענטאלישער מוזיק.

5 א זייגער נאכמיט. גרויסע פאפולערע קאנצערטען פון סימפאנישען ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ס. פעטרושינסקי. — איינצעלהייטען אין פראגראם! — טראמוויי-קאמוניקאציע אין אלע ריכטונגען נאכ'ן קאנצערט גאנציכערט.

אויפ'ן ארט א רעסטאראנט, קאווערניא און מלעטשארניע. — חיות, לודקעס, וואסער און גליקס-ראד.

אויף זומערוואוינונג. צום טעניס צו דער אַרבייט און אויפ'ן שפּאַציר. פאַר אונזערע קינדער איז דאָס שענסטע.

פאַסאָן 6627-08 עלעגאַנטער בעקוועמער לאַטש וועט ערגענצען אייער ספּאָרט-אַנצוג.

פאַסאָן 5905-03 עלעגאַנטע טשולעטקאַ פון זאַמש און לאַקיר איז שטענדיג מאָדערן בעשיידען און געשמאַקפול.

פאַסאָן 4787-76 טעניס-לאַטשען פון ווייסער לייוונט אויף דויערהאַפטע קרעפּ-זוילען. זיי זענען עלאַסטיש, לופטיג און לייכט.

פאַסאָן 2927-28 פּערפאָרירטע הערען-סאַנדאַלען אויף די וואַרימע פריהלינגס-טעג. פון ווייסען לעדער אויף אַנ'עלאַסטישער זויל און גומענעם קלאַץ.

פאַסאָן 4625-78 בעקוועמער ספּאָרט-לאַטש אויף נידריגען קלאַץ פון ווייסן באָקס-קאַלף מיט אַנ'אַפּאַרטע קאָמבינאַציע אין דער מיט.

פאַסאָן 9644-05 פאַר פרייליינס פון 11 ביז 14 יאָהר עלעגאַנטע לאַטשען מיט אַ פּאַסעק.

פאַסאָן 2651-05 גר. 19-26. פּראַקטישער לאַק-שיך אָדער פון ברוינעם קאַלבס באָקס, בעקוועמער פאַסאָן

צו יעדער פאַרב פון אייער שיך פּאַסענדע שאַטירונג פון שטרימף

דאַמען-שטרימף בעמבערג-גאָלד 6.90 פלאָר 4.90

הערען-זאָקען: 1, 2.50, 3.30

קינדער-שטרימף 1.20, 1.70, 1.90

Bata

גרעסטער, עלעגאַנטסטער אבער
דער ביליגסטער אויסוואהל פון

מעבעל

9 **I. NASIELSKI** 9
פּיעטרקאָווער
טעלעפאָן נומער 147-09 –

איך עמפּפעהל די שענסטע שלאָף-צימער, עס-צימער, קאַבינעטען,
ווי אויך איינצעלנע שטיק אויף די בעסטע בעדינגונגען, צו די ביליגסטע פּרייזען
אַנקוקען מיין געשעפט איז קויפצוואַנג.

צוליב דעם קריזיס זענען די פּרייזען ערמעסיגט פון 25 ביז 50 פּראָצ.

KINO-TEATR
SPÓŁDZIELNI
Sienkiewicza 40.

אָנהויב פון די סעאַנסן 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג שבת, זונטאָג און חגאות 2 מיטאָג. לעצטער סעאַנס 10 צוו. אויפ'ן ערשטען סעאַנס זענען די פּרייזען פון אַלע פּלעצער צו 40 און 60 גר.

קינאָ אין גאַרטען!

היינט און פאָלגענדע טעג גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם!
1) צום ערשטען מאָל אין לאָדז נור פאַר דערוואַקסענע פון 17 יאָהר אָן
גרויסער עראָטישער פילם, וואָס אילוסטרירט דאָס לעבען פון געפאַלענע מיידלעך.

טריטער קבריל (בינעזער)

אין די הויפּט-ראָלען: ZDENKA LISTOWA i WERNER FUETERER

2) ערשטער פּוילישער סענ-סאַציאָנעלער פילם א. נ.:

מיט אַ טריט פון שאַנדע

אין דער הויפּט · ראָלע: JUNOSZ - STĘPUSKI

נעכסטער פּראָגראַם: בעניי'אונג פון גרויסען פילם
די טראַגעדיע פון מעירלינג-שלאָס
מיט MARJA CORDA אין דער הויפּט-ראָלע

OGŁOSZENIE.

Wykonywujemy wszelkie **PLANY** dla uzyskania **koncesji w Magistracie i Województwie na uruchomienie warsztatów mechanicznych.**

Porady techniczne **BEZPŁATNIE.**

Inż. Juljusz Hamer i S-ka

Łódź, ul. **6-go Sierpnia** № **1**, tel. 188-58.

אין די בעוואוסטע פירמע פון אייזען-מעבעל-פאַבריק

B. I. WOŁKOWYSKI, ŁODZ

פאַבריק-לאַגער:

נאַרוטאָוויטשאַ (דזיעלנאַ) 11, טעל. 137-70
(עקזיסטירט) 18 96

איז: אַ מעבעל-געשעפט
מבעקוועמסטע
אין דער גרעסטער אויסוואהל
פון מעטאַל-בעטען, מאַטראַצן אָלעראַרט
קינדער-וועגעלעך אין גרעסטען אויסוואהל.—
אייז קאָסטענס פעלד בעטען האַלצענע און מעטאַלענע א. ד. גל
בעדייטענד נידריגע פּרייזען
בעמערקונג: מיר באָרגען אויס בעט'ן אויף זומער-וואוינונג

פאַר קינדער

איז פון אַלע שאָקאָלאַדען די
פאָללמילך (Vollmilch) שאָקאָלאַדע
Kosma
פריהער („Sarotti“)
דאָס בעסטע און געזונדסטע! פערלאַנג איבעראַל!

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
1 זאַוואַדזקאַ 1

נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז-קראַנקהייטען.

קוואַרץ-לאַמפּ-עלעקטרישער הייל-קאַבינעט · קאָסמעטיק.

טעגליג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמ.

באַזונדערע וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

וויזיט 3 זלאָטעס

טוך- און קאָרט-לאַגער
Sz. Maroko
לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ № 2
פּאַרטער 1-טער שטאָק, טעל. 15948.

עמפּפעהלט צום פריהלינג און זומער-סעזאָן אַ גרויסען אויסוואהל פון די נייעסטע און בעסטע דאַמען- און הערען-שטאָפען

אַבאָנירט
לאָדזער טאָגעבלאַט
דער איינציגער אָרגאַן פון גרעסטען יידישען פּובליקום

קינאָ
ZACHĘTA
זגיערזשער-גאַס 26.

היינט און טעגליך! גרויסער יום-טוב פּראָגראַם!

די ליגענדע לאַווינאַ

גרויסע לעבענס-דראַמע, וואָס אילוסטרירט די שוואַכקייט פון מענער צו אַ ראַפינירטער פרוי. אין די הויפּט-ראָלען די רייצענדע

מארי קיד
און דער ליבלינג פון די פרויען
מיכאַל וואַרקאָני

נאָהנסטער פּראָגראַם: „די בעקאַנטע פון שלאָף-וואַגאָן“

אויסגעצייכנט. אָרקעסטער אונטער לייטונג פון י. סטעפּאַנסקי
אָנפאַנג פון די סעאַנסען אין די וואָכען טעג 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג, – שבת, זונטאָג, און חגאות 12 אַ זייגער פאַרמיטאָג.
פּרייזען ערמעסיגט. פּרייזען ערמעסיגט.

ראַטעוועט די האָר

נאָר אַ דאָקטאָר קען דורכפיהרען אַ פּאַכמענישע און ערפאָלגרייכע האָר-קוראַציע. — איינגאַנצען אומזיסט מאַכט אַ מיקראָסקאָפּישע אונטערזוכונג פון אייערע האָר אַ דאָקטאָר. מיידט אויס דעריבער איבערצוגעבען דעם גורל פון אייערע האָר אין די הענד פון נישט קיין פאַכלייט. אויפ'ן גרונד פון מיין פיליעהריגער פּראַקטיק אין אַזוי כלאָגנד ה, ב איך געגרינדעט אַנ'אַנשטאַלט צו בעקעמפען אַלע האָר קראַנקהייטען פון וועלכע מענשען קענען זיך נישט בעפרייען, ווייל די קראַנקהייט רופען נישט אַרויס קיין שמערצען. פערנאַכלעסיגקייט פערורזאַכט אומצעהליגע פאַהלען שוין אין די יאָהרען, דאָס אָבשטאַרבען פון די האָר-וואָרצלען, דאָס אויסקריכען, גרויקייט. שופּען א. א. וו. וואָס פריהער מ'דערקענט קאָן מען זיך פון זיי בעפרייען. לעצטענס האָבען זיך די האָר קראַנקהייטען אַזוי פערשפּרייט אַז עס דראָהט דער יונגער גענעראַציע צו פערלירען די האָר פון קאָפּ. קומענדיג צו הילף יעדען האָב איך איינגעפיהרט:

„יעדען איינצעלנעם האָר אונטערזוכונג גאַנץ אומזיסט“

די האָר ביים מענש זענען נישט נאָר שעהן און אַ נאָטור צירונג, נאָר אָפט זעהען זיי אַ מיטעל צו בעשטימען די עלטער פון מענש, זיינע פעהיגקייטען, פּרויעני שעהנהייט, מענליכע קראַפט און לעבענסלוסט. דעריבער איז עס דריגענד און מ'טאָר מיט האָר-קראַנקהייט נישט וואַרטען. אַ ד"ר. קען נאָר דאַן דעם קראַנקען העלפען, ווען ער שטעלט פעסט די סבה פון דער קראַנקהייט און איך האָב שוין אויף דעם געביט די בעסטע פּראַקטיק. דעריבער דאַרף יעדער זאָרגען לויט דעם אונטען אָנגעגעבענעם צעטעל שיקען אַ פּאָר האָר מיט דעם אויסגעפילטען פראַגע-בויגען וואָס געפינט זיך צום סוף פון דער נאָטיץ. און איך וועל געווויסענהאַפט די דאָזיגע האָר אונטערזוכען און באַלד אַנ'ענטפער געבען. די זאַך בעהאַנדעל איך דיסקרעט. מ'דאַרף נאָר ביילייגען 1 מאַרקע פאַר 25 גר. אויף אַנ'ענטפער.

Dr. Adler Kraków ,Zielona 16/155

1) nazwisko
2) adres
3) zajęcie
4) czy cierpiał na wypadanie włosów ?
5) czy ma łupież ?
6) czy włosy są suche czy tłuste ?
7) czy włosy są rzadkie czy gęste ?
8) czy próbował jakie środki bezskuteczne ?
9) jeżeli tak to jakie ?
10) czy cierpi na ból głowy

א בשורה טובה

פאַר עלטערן, וואָס זייערע קינדער לערנען אין פּאָווש עכנע שולען.

די לייטונג פון בעוואוסטען אָרטאָדאָקסישען נאָכמיטאָג-חדר פאַר קינדער, וואָס לערנען אין פּאָווש עכנע שולען, מאַכט בעקאַנט דאָס נאָך אַ גרינדליכען רעמאָנט ווערט דאָס חדר פולשטענדיג רעאָרגאַניזירט און פערפולקאָמט אויף אַלע געביטען פון לימודים קודש ס'ווערט געלערנט דורך מלמדים ספּעציאַליסטען עברי, חומש' רש"י תנ"ך משניות גמרא אַ פערגרעסערטער קורס פאַר העברעאיש רעדען און שרייבען. אויך יודישע בריה זעלבסט צוזאַמענשטעלן, צוליב'ן קריזיס הנחה-פּרייזן

פלאַץ וואָלבאַשטשי (נייע שטאָט) 6

קווער זפּיצינע. איינשרייבען קען מען זיך טעגליך פון 2 ביז 7 אָוונד

ŁÓDZKA ODLEWNIA ZELAZA

„FERRUM“

właśc. E. BAUER i A. WEIDMANN

Łódź, ul. Kilińskiego 121, Tel. 218-20

Wykonywa szybko. dokładnie i po cenach bardzo umiarkowanych

wszelkie odlewy z szarego żelaza podług własnych lub nadesłanych modeli i rysunków, oraz wszelką mechaniczną obróbkę metali.

Matki, strzeżcie swoje dzieci !

Pluskwa rozsadnikiem wszelkich chorób

Jedynie preparat **„FUMIGATORE-CIMEX“**

tępi radykalnie pluskwy wraz z zarodkami.

Przedstawiciel: **Inż. Juljusz Hamer i S-ka Łódź,**

6-go Sierpnia 1, Telefon 188-58.

Przeprowadzamy dezynfekcje pod gwarancją.

בעקאַנטמאַכונג.

די הנהלה פון די ישיבה „בית-אברהם“ פּאַנסקאַ № 1 על שם הרב הקדוש מאור הגולה אדמו"ר זצוקללה"ה מסכט שוב זי"ע מאַכט דערמיט בעקאַנט אַזוי ווי לויט די פּעראָרדנונג פון די שול-מאַכט מוזען אַלע עלטערן וואָס ווילען זייערע קינדער לאָזען לערנען צום קומענדיגען שול-יאָהר 1931-32 (דאָס הייסט פון ר"ח אלול תבע"ל) אונטערשרייבען ווענגען דעם אַ דעקלאַראַציע פאַר די שול-אינספּעקציע ביז דעם 30 מאַי. צוליב דעם זאָל יעדער נישט פערשפּעטיגען און אונבעדינגט קומען אונטערשרייבען אַ דעקלאַראַציע, שפּעטסטענס ביז פרייטאָג פרשת נשא, דעם 29 מאַי. אויך פאַר נייע תלמידים איז ד' אַ פּלעצער אין די ישיבה. ווער עס וועט פערשפּעטיגען קאָן גורם זיין אַ מכשול ח"ו. וכל הקודם זוכה.

די קאַנצעלאַריע איז טעטיג טעגליך פון 10—1 און פון 6—8 נאָכמ.

ועד הישיבה.

געוועזענער מיליטער-בעאַמטער

ב. מאַז,

פּיעטריקאָווער № 10

שרייבט ביטעט און גיט געוויסענהאַפטע עצות אין אַלע מיליטער-ענינים.

ספּעציאַליסט פאַר ביטעס שרייבען פאַר איינציגע שפּייזער

וויכטיג פאַר דאַמען!

מאַכט איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטצסטע היטע איבעראַרבייטע איך אויף גענצליך ניי.

נאָר פאַר 2.50 זל.

געדענקט דעם אַדרעס:
23 זאַוואַדזקאַ 23
אין הויף, 2-טען איינגאַנג, לינקס פּאַרטער.
בעמ.: נייע היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער אויס-פּערטיגונג – 50 פּראָצ. ביליגער ווי איבעראַל
„TOLA“

דאַמען-מאַקעוועקעס

פון אַלטע פילץ-היטען אינטע אָהערשיד מאָנער-זער דאַמען-היט, מאַך איך די שענסטע פאַר סאַנס מאַקעוועקעס אין פיינסטער אויספיהרונג צו שפּאָט ביליגע פּרייזען.

אליכם אישים אקרא
וקולי אל בני אדם
בצדק כל אמרי פי
ואין בהם נפתל ועקש

אויב איהר ווילט ערלעדיגען אייערע אַנגעוועהטאַגטע ענינים זאָלסטו קומען צו לויפען אין דעם ביוראָ

פּעטריקאָווער 17

2-טער הויף פּאַרטער

דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, טעל. 148-79.

וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס, קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען איז משר פון 24 שעה. אַפּע-לאַציעס, אָפּאָזיציעס, אַדוואָקאַניעס, רע-קורסען וועגען פּעסער, וויזעס אין קאָמיסאַריאַט-זשאַנדיר, וועקסעל-אינקאַסאָ אויף גאַנץ פּוילען און גאַליציען ווערען פּינקטליך און געוויסענהאַפט ערלעדיגט צו די ביליגסטע פּרייזן. שותפות-אַקטען, סטאַטוטן, איבערזעצן אינטערציזיעס, אַקטן. דאַראָווינעס אַלערליי ספּראַוועס ווערען אָנגענומען אַדורכציפיהרען, עווענטועל מיט אַנ'דוקאַט.

די איינציגע טאָכטער
פון ישראל מאַנעלאַ
2-טער הויף פּאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52. טעל. 148-79.

בעמ.: דאָס ניי. „געבאַקענע“ מאַנעלאַ-ביוראָ אויפ'ן ערשטען הויף האָט נישט קיין שום שייכות מיט'ן לאַנג-עקזיסטירענדען ביוראָ, וואָס געפינט זיך

אין צווייטען הויף פּאַרטער
טעלעפאָן 148-79

Dr. med.
Ignacy Margolis
אויגען-אַרצט
אַל. קאָשטשושקי 9 – טעל. 165-17
נעמט אָן פון 1—2 און 5—7

אַבאָנעמענטס-פּרייז: [illegible]
אַנאָנסען-פּרייז: [illegible]

Redaktor-wydawca H. Hamburski

Drukarnia: H. i M. Kamburskich w Łodzi, Piotrkowska 36